

**CZYTAJ
NAS:**

- CO TYDZIEŃ
W GAZECIE
- CODZIENNIE
W INTERNECIE

nowy KURIER
mławski.pl

CENA 2,80 ZŁ
(w tym 5% VAT)

DZIERZCZOWO GRUDUSK LIPOWIEC MŁAWA RADZANÓW STRZEGOWO STUPSK SZREŃSK SZYDŁOWO WIECZENIA WISNIEWO

BĘDZIEMY TERAZ MOGLI URZĄDZAĆ WESELA

WESZLIŚMY W KOLEJNY ETAP ODMRAŻANIA GOSPODARKI I ZMNIEJSZANIA OBOSTRZEŃ W ŻYCIU SPOŁECZNYM. NIE MUSIMY JUŻ NOSIĆ MASECZEK W PARKACH I NA ULICY. OD 6 CZERWCA BĘDZIEMY MOGLI URZĄDZAĆ WESELA I ORGANIZOWAĆ KONCERTY, CHODZIĆ DO KINA I NA SIŁOWNIĘ. NIE MA JUŻ TEŻ LIMITÓW W KOŚCIOŁACH. CO JESZCZE SIĘ ZMIENI? O TYM MIĘDZY INNYMI DZISIAJ W NOWYM KURIERZE MŁAWSKIM. **S. 3**

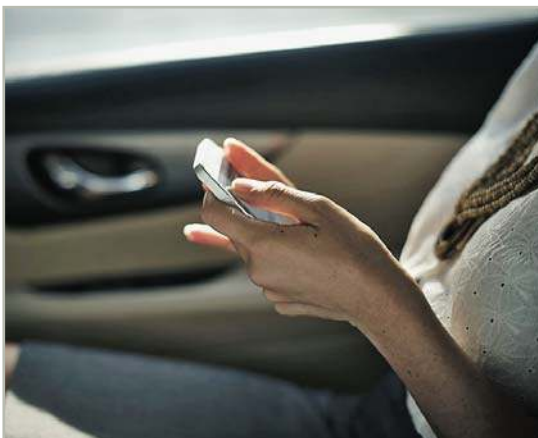
PRZEZ APLIKACJE STRACIŁA 30 TYS. ZŁ

UWAGA OSZUŚCI ||

s. 5

■ Do 34-letniej mieszkanki powiatu mławskiego zadzwonił mężczyzna, podający się za pracownika biura obsługi. Poleciał jej, by na swoim telefonie zainstalowała dwie aplikacje, dzięki którym przyspieszy jej Internet. Udzielił kobiecie wskazówek technicznych, a gdy zainstalowała już aplikacje, otrzymała wiadomości sms ze swojego banku o dokonanych transakcjach. Mławianka zorientowała się, że z kont, do których miała dostęp, zniknęły pieniądze, łącznie ponad 30 tysięcy złotych.

Postępowanie w tej sprawie prowadzi teraz referat do walki z przestępczością gospodarczą Komendy Powiatowej Policji w Mławie.

NOWA METODA OPŁATY ZA ODBIÓR ODPADÓW

GOSPODARKA ||

s. 4

■ Burmistrz Mławy Sławomir Kowalewski zaproponował radnym nową metodę obliczania kosztów gospodarowania odpadami. Jej wyznacznikiem byłaby ilość zużywanej miesięcznie wody, a każdy mieszkaniec miałby realny wpływ na opłaty za śmieci. Dotychczasowa metoda – od osoby – okazała się nieskuteczna.

Czerwiec też już dobry na emeryturę

PIENIĄDZE || Czerwcową emerytura przestanie już straszyć przyszłych emerytów. To dzięki tarczy antykryzysowej 3.0, która zrównuje sposób waloryzacji składek emerytalnych. Problem w tym, że to rozwiązanie tymczasowe, tylko na ten rok.

Nie jest tajemnicą, że od 2009 roku wszystkie emerytury przyznawane w czerwcu były niższe od tych, do których prawo do świadczenia powstało w innych miesiącach. Wynikało to bezpośrednio z zasad przeprowadzania waloryzacji składek emerytalnych.

Od stycznia do maja i od lipca do grudnia podlegają one waloryzacji kwartalnej i rocznej, natomiast w czerwcu wyłącznie rocznej. Dlatego, by maksymalnie skorzystać ze wszystkich możliwości zwiększenia wysokości przyszłej emerytury warto było zwrócić uwagę na odpowiednią datę, w której zdecydujemy się do przejścia na świadczenie.

I PRZYSZLI EMERYCI, JAK OGNI UNIKALI PRZECHODZENIA NA EMERYTURĘ W CZERWCU. PRZECHODZIŁ TYLKO TEN, KTO JUŻ NIE MIAŁ INNEGO WYJŚCIA. JAK INFORMOWAŁ ZUS W CZERWCU NA EMERYTURĘ PRZECHODZI OK. 1 PROC. WSZYSTKICH EMERYTÓW.

Ale trudno się dziwić tej ostrożności, skoro przyszła emerytura wyliczona w czerwcu mogła być nawet o kilkaset złotych niższa niż przyznana w maju. To się zmieni, dzięki uchwalonej przez parlament tzw. tarczy antykryzysowej 3.0, bo ta zrównuje na rok wszystkich przechodzących na emeryturę. To oznacza, że tegoroczni czerwcowi emeryci nie tracą w porównaniu z osobami, które przejdą na emeryturę w innych miesiącach II

Fot. Adobe Stock

Emerytury kobiet są średnio o około tysiąc złotych niższe niż mężczyzn

kwartału, czyli w kwietniu czy maju. Nie będą mieli niższych świadczeń. Przepisy zakładają, że wysokość emerytur ustalonych w czerwcu nie może być niższa, niż gdyby zostały ustalone 31 maja.

DLACZEGO PO TYLU LATACH NAGLE KTOŚ ZAUWAŻYŁ, ŻE TAKA KONSTRUKCJA WALORYZACJI SKŁADEK EMERYTALNYCH JEST KRZYWDZĄCA DLA PRZYSZŁYCH EMERYTÓW I POWINNA ZOSTAĆ ZMIENIONA? TU EKSPERCI WSKAZUJĄ NA...

PANDEMIE, KTÓRA ZAMROZIŁA GOSPODARKĘ.

Firmy tną koszty, a najprostszym z nich jest oczywiście zwolnienie pracowników. Na pierwszy ogień idą osoby, które już nabyły prawa emerytalne. Wprowadzenie do tarczy antykryzysowej nowego rozwiązania waloryzacji składek ma zabezpieczyć interes tych osób, które w czerwcu będą zmuszone do złożenia wniosku o emeryturę. Stąd zapis o wprowadzeniu zasad ustalania wysokości emerytur w czerwcu 2020 roku w taki sam sposób, jak przy ustalaniu wysokości emerytury w maju tego roku. Rząd zakłada, że będzie to kosztować budżet państwa ok. 2 mln zł w tym roku.

TO DOBRA WIADOMOŚĆ DLA CZERWCOWYCH EMERYTÓW, ALE ZŁA JEST TAKA, ŻE TO ROZWIĄZANIE ZOSTAŁO WPROWADZONE TYLKO NA TEN ROK. CZY RZĄDZĄCY ZDECYDUJĄ SIĘ UTRZYMAĆ W KOLEJNYCH LATACH, TEGO DZIŚ NIE WIADOMO.

Dlatego wybierając się na emeryturę, zawsze warto poprosić w ZUS o symulację naszej emerytury w poszczególnych miesiącach. Po otrzymaniu wyliczeń można więc porównać podane kwoty i podjąć decyzję, co jest dla

nas najkorzystniejsze. Wpływ na wysokość naszej emerytury ma oczywiście staż prac i wysokość zebranych składek. Im dłużej pracujemy i zarabiamy, tym wyższa emerytura.

Być może jest to jedna z głównych przyczyn, że niektórzy odwołają się do przejścia na emeryturę. Szczególnie panie muszą dobrze przemyśleć decyzję o przejściu na emeryturę, bo ich świadczenia są średnio o około tysiąc złotych niższe niż mężczyzn.

Warto też dodać, że w tarczy antykryzysowej jest zapis, który pozwala przyszłym emerytom zyskać kilka tysięcy złotych. Osoby, które z różnych przyczyn nie mogą lub nie chcą składać wniosków o emeryturę, rentę lub ich przeliczenie w okre-

sie epidemii, mogą zrobić to w późniejszym terminie. Nie tracą przy tym wypłaty za wcześniejsze miesiące, jeśli do wniosku dołączą odpowiednie oświadczenie.

W oświadczeniu należy wskazać datę, od której oczekuje się przyznania prawa do świadczenia, jednak nie może być to wcześniejsza niż 1 marca 2020 r. Wniosek wraz z oświadczeniem można złożyć najpóźniej w terminie do 30 dni od upływu stanu epidemii.

DOTYCHCZAS PRAWO NP. DO EMERYTURY BYŁO PRZYZNAWANE OD MIESIĄCA, W KTÓRYM ZOSTAŁ ZŁOŻONY WNIOSEK. NA PODSTAWIE PRZEPISÓW, KTÓRE WESZŁY W ŻYCIE 18 KWIEŹNIA 2020 R., MOŻLIWE JEST PRZYZNANIE PRZELICZENIE LUB PODJĘCIE WYPŁATY ŚWIADCZENIA ZA CAŁY OKRES EPIDEMII.

Oznacza to, że jeśli zainteresowany złoży wniosek o emeryturę np. w lipcu, ale warunki do emerytury spełnił już w marcu, będzie miał prawo do świadczenia od marca, o ile do składanego w lipcu wniosku o emeryturę dołączy stosowne oświadczenie, wyrażające wolę uzyskania świadczenia od marca.

ANDRZEJ MIELNICKI

a.mielnicki@gazetaolsztynska.pl

Możemy już chodzić bez maseczek

WIRUS || Weszliśmy w kolejny etap odmrażania gospodarki i zmniejszania obostrzeń w życiu społecznym. Nie musimy już nosić maseczek w parkach i na ulicy. Za kilka dni będziemy mogli urządzać wesela i organizować koncerty. Co jeszcze się zmieni?

Od 30 maja nie musimy zasłaniać nosa i ust w otwartej przestrzeni — ale tylko pod warunkiem, że możemy zachować 2 metry odstępu od innych.

Maseczki są konieczne w niektórych przestrzeniach zamkniętych m.in. w sklepach, kościołach, czy autobusach.

Jak to wygląda w szczególności?

W przestrzeni otwartej od 30 maja: albo dystans społeczny albo maseczka. Jeśli masz możliwość zachowania 2 metrów odległości od innych, nie musisz zasłaniać ust i nosa. Możesz więc spacerować, jeździć rowerem, chodzić po ulicy, parku, plaży czy parkingu bez maseczki — ale tylko wtedy, gdy zachowasz odpowiedni dystans społeczny.

Jeśli nie jesteś w stanie na świeżym powietrzu utrzymać 2-metrowego dystansu od innych — na przykład na zatłoczonym chodniku — wówczas musisz zasłonić usta i nos. Chodzi o nasze wspólne bezpieczeństwo.

Z obowiązku utrzymania

2-metrowego dystansu społecznego wyłączeni są rodzice z dziećmi wymagającymi opieki (do 13. roku życia), osoby wspólnie mieszkające, osoby niepełnosprawne, osoby, które zasłaniają usta i nos.

Uwaga! Tutaj musisz zasłaniać usta i nos!

Istnieją miejsca, w których trzeba obowiązkowo zasłaniać usta i nos. Są to:

- autobusy i tramwaje,
- sklepy,
- kina i teatry,
- salony masażu i tatuażu,
- kościoły,
- urzędy (jeśli idziesz załatwić jakąś sprawę do urzędu).

Wyjątki. Gdzie nie trzeba zakrywać ust i nosa?

- W pracy — jeżeli pracodawca zapewni odpowiednie odległości między stanowiskami i spełni wymogi sanitarne.
- W restauracji lub barze — gdy zajmiesz miejsce przy stole.

Od 30 maja zniesiony został limit osób w sklepach, na targu, poczcie, w restauracjach, czyli w branży handlowej i gastronomicznej.

Od 6 czerwca działalność mogą wznowić siłownie

Do tej pory w sklepie, restauracji, na targu, w punkcie usługowym czy na poczcie na 1 osobę musiała przypadać określona powierzchnia lub liczba okienek. Od 30 maja ta zasada przestała obowiązywać.

Od 30 maja także restauracje i bary hotelowe zostały otwarte i mogą już serwować na sali posiłki gościom. W punktach gastronomicznych nadal musi być zachowana odpowiednia odległość między stolikami. A klienci zanim usiądą do stolika, muszą mieć założone maseczki. Obowiązują również nadal

wszystkie wytyczne sanitarne m.in. dezynfekcja rąk i stolików.

PAMIĘTAJ O TYM, ŻE W SKLEPIE, NA TARGU I NA POCZCIE NADAL JEST OBOWIĄZEK ZASŁANIANIA NOSA I UST. A W SKLEPIE TAKŻE OBOWIĄZKOWA DEZYNFEKCJA RĄK LUB NOSZENIE RĘKAWICZEK.

Zniesienie obostrzeń obejmie również kościoły i inne miejsca sprawowania kultu religijnego. Tutaj limit osób również przestał obowiązywać od soboty 30 maja.

Podobnie z uroczystościami pogrzebowymi — nie obowiązuje dotychczasowy limit 50 osób. Jednak w kościołach i świątyniach wierni muszą zasłaniać usta i nos.

Od soboty 30 maja w przestrzeniach otwartych dozwolona jest organizacja zgromadzeń, a także koncertów plenerowych, w których bierze udział do 150 osób.

Uczestnicy muszą jednak zasłaniać usta i nos lub zachować 2-metrowy dystans społeczny.

Sanepid będzie przedstawiał rekomendacje, gdzie ze względu na sytuację epidemiologiczną zgromadzenia lub koncerty plenerowe nie powinny się odbywać.

Ostateczna decyzja należy jednak do właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

Także od 30 maja możemy korzystać z siłowni na świeżym powietrzu, placów zabaw, a także z małej infrastruktury leśnej.

NATOMIAST OD 6 CZERWCA MOŻLIWA BĘDZIE ORGANIZACJA WESELA I UROCZYSTOŚCI RODZINNYCH, W KTÓRYCH BIERZE UDZIAŁ DO 150 OSÓB. WESELNICY NIE MUSZĄ NOSIĆ MASECZEK.

Również od 6 czerwca działalność mogą wznowić wokreślonych warunkach sanitarnych: kina, teatry, opery, balet, baseny, siłownie, kluby fitness, sale zabaw i parki rozrywki. Możliwa jest także organizacja targów, wystaw i kongresów. W hotelach także mogą zacząć działać baseny, siłownie, kluby fitness. Właściciele hoteli muszą jednak zachowywać określone zasady sanitarne.

Otwarcie gospodarki nie zwalnia nas z odpowiedzialności! Pamiętaj o zachowaniu bezpiecznych odległości — dbaj o siebie i innych. Wciąż będziemy musieli zachować szczególną ostrożność w kontaktach z innymi.

Pijany kierowca seata uderzył w opla i uciekł

WYPADEK || W Dalni na krajowej siódmce pijany kierowca auta marki Seat Cordoba, uderzył w prowadzonego przez młodą kobietę opla astrę i uciekł. Policję zawiadomili świadkowie.

Tak wyglądało auto poszkodowanej po zderzeniu

Do zdarzenia doszło 27 maja o godz. 11.45 — informuje asp.szt. Anna Pawłowska, oficer prasowy Komendy Powiatowej Policji w Mławie. — Jak wynika ze wstępnych ustaleń, kierujący samochodem marki Seat Cordoba, wyjeżdżając na drogę krajową z drogi relacji Drogiszka – Dabrowa, nie ustąpił pierwszeństwa i uderzył w opla astrę.

Oplem kierowała 34-letnia

mieszkanca powiatu mińskiego.

— Kobieta jechała krajową siódmką w kierunku Warszawy — kontynuuje oficer prasowy. — Kierowca seata uciekł z miejsca zdarzenia. Świadkowie powiadomili służby ratunkowe. Powiadomili także policję o kierunku ucieczki sprawcy. Kierowca tego pojazdu został zatrzymany chwilę później przez interweniujący patrol policji. To

55-letni mieszkaniec powiatu mławskiego.

Jak się okazało mężczyzna miał w organizmie ponad 1,5 promila alkoholu.

Kobietę, której auto pijany kierowca staranował, została przewieziona do szpitala w Mławie. Trafił tam także, z powodu problemów ze zdrowiem, sprawca zdarzenia. Postępowanie prowadzi Komenda Powiatowa Policji w Mławie.

lub

Policjanci dziękują Policjanci dziękują świadkom tego zdarzenia za reakcję i pomoc w ustaleniu sprawcy. Apelują także o przekazywanie informacji, dotyczących kierowców, których zachowanie może świadczyć o tym, że są pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego. Taką informację można przekazać anonimowo, wystarczy zadzwonić pod numer alarmowy 112.

ZNALEZIONO ZABITEGO PSA

NA SYGNALE || Na podwórku prywatnej posesji w gminie Szydłowo znaleziono martwego psa. Zwierzę zostało zabite prawdopodobnie tępym narzędziem. Zgodnie z Ustawą o ochronie zwierząt, za przestępstwo to grozi kara do 3 lat pozbawienia wolności. Do zdarzenia doszło 28 maja. Policję powiadomiła właścicielka psa.

— Kiedy wyjeżdżała do pracy, jej pies był uwiązany na łańcuchu przy budzie — informuje asp. szt. Anna Pawłowska, oficer prasowy Komendy Powiatowej Policji w Lidzbarku Warmińskim. — Kilka godzin później odnalazła swojego psa, leżącego na podwórku. Zwierzę było martwe. Policja ustaliła w jaki sposób doszło do zabicia zwierzęcia, badania wykonuje lecznica weterynaryjna w Mławie. — Ze wstępnych ustaleń policji wynika, że zwierzę było uderzone tępym narzędziem — kontynuuje oficer prasowy policji.

— Podejrzewany o zabicie psa jest 90-letni mieszkaniec gminy Szydłowo.

Z uwagi na wiek, odstąpiono od jego zatrzymania. Postępowanie prowadzi posterunek policji w Szydłowie.

Policja przypomina

Zgodnie z art. 35 ust 1. Ustawy o ochronie zwierząt, kto zabija, uśmierca zwierzę (...) podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

1a. Tej samej karze podlega ten, kto znęca się nad zwierzęciem. 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 1a działa ze szczególnym okrucieństwem podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Nowa metoda opłaty za odbiór odpadów

GOSPODARKA || Burmistrz Mławy zaproponował radnym nową metodę obliczania kosztów gospodarowania odpadami. Jej wyznacznikiem byłaby ilość zużywanej miesięcznie wody, a każdy mieszkaniec miałby realny wpływ na opłaty za śmieci.

Miasto przygotowuje się do wprowadzenia nowej metody naliczania opłat za odbiór odpadów. Dotychczasowa – od osoby – okazała się nieskuteczna.

Wielu właścicieli posesji nie zgłasza bowiem wszystkich osób zamieszkujących ich domy (chodzi zarówno o lokatorów czasowo przebywających w Mławie, jak również o członków rodzin), przeliczając w ten sposób koszty na innych mieszkańców miasta.

DLACZEGO ZAPROPONOWANO METODĘ OD ZUŻYWANEJ MIESIĘCZNEJ WODY?

Jak czytamy na stronie UMM – metoda ta ma wiele atutów:

1. Mieszkańcy mają realny wpływ na ponoszone koszty związane z odpadami. Oszczędzając wodę, zyskują ekonomicznie zarówno na opłatach za wodę, jak i na tych za odpady. Zużywając mniej wody, mniej płać za odbiór odpadów.
2. Nowa metoda pozwoli lepiej odzwierciedlić faktyczną liczbę osób zamieszkujących daną nieruchomość, a co za tym idzie – rzeczywistą ilość wytwarzanych odpadów.

3. Zastosowanie tej metody wpłynie korzystnie na środowisko, bo zachęci odbiorców do ograniczenia zużycia wody. Biorąc pod uwagę suszę i deficyt wody pitnej w Polsce, rozwiązanie należy uznać za korzystne.

JAK BĘDĄ OBLICZANE KOSZTY ODBIORU ODPADÓW?

Opłata za odpady segregowane będzie stanowiła iloczyn liczby metrów sześć. zużywanej w danej nieruchomości w ciągu miesiąca wody (średniomiesięczne zużycie z roku poprzedniego) oraz kwoty X zł ustalonej po przetargu (rozstrzygnięcie 25 maja br.).

Przykład: miesięcznie moja rodzina zużywa 9 m sześć. wody. Płacimy $9 \times X \text{ zł} = 9X \text{ zł}$

CZY WSZYSTY MUSZĄ SEGREGOWAĆ ODPADY?

Tak. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o gospodarce odpadami osoby, u których stwierdzony będzie brak segregacji, będą miały naliczoną opłatę w wysokości 300 proc. opłaty podstawowej.

Przykład: miesięcznie moja rodzina zużywa 9 m sześć. wody. Nie segregujemy odpadów. Płacimy $3 \times (9 \times X \text{ zł}) = 27X \text{ zł}$

JAK URZĄD WYLICZY KWOTĘ ZA 1 METR SZEŚCIENNY WODY?

Opłata będzie wynikiem dzielenia kosztów związanych z odbiorem 11 500 ton odpadów produkowanych przez mieszkańców Mławy (bilans 2019 r.) przez liczbę metrów sześciennych wody

z wodociągu, zużytej w 2019 roku przez gospodarstwa domowe, pomniejszoną o odczyty z zaplombowanych przez WOD-KAN podliczników (1 080 000 m sześć.).

Cenę odbioru odpadów poznamy po rozstrzygnięciu przetargu, co ma nastąpić 25 maja 2020 r.

SKĄD MIASTO BĘDZIE WIEDZIAŁO, ILE METRÓW SZEŚCIENNYCH WODY ZUŻYWAMY?

Właściciele nieruchomości jednorodzinnych oraz administratorzy wspólnot będą składać do urzędu miasta deklaracje zużycia wody, na podstawie których będą naliczane opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Podstawą do ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami będzie średniomiesięczne zużycie wody na cele bytowe na terenie nieruchomości za rok poprzedni. Od całego zużycia wody w gospodarstwie domowym jednorodzinnym będzie można odjąć wskazanie podlicznika (woda z podlicznika może być przeznaczona na pielęgnację zieleni lub dla zwierząt).

JAKIE KOSZTY PONIOSĄ OSOBY, KTÓRE NIE SĄ PODŁĄCZONE DO

WODOCIĄGU, BO MAJĄ WŁASNĄ STUDNIĘ?

W takich przypadkach będzie przyjmowana przeciętna miesięczna norma zużycia wody wynosząca 3,5 m sześć. na osobę zamieszkującą nieruchomość.

Wartość została ustalona na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2018 dla Mławy.

Przykład: Moja rodzina składa się z 4 osób. Nie mamy opomiarowanego zużycia wody.

Płacimy: $4 \times 3,5 \times X \text{ zł} = 14X \text{ zł}$

CZY WSZYSTY BĘDĄ MUSIELI SKŁADAĆ DEKLARACJE I GDZIE?

Po akceptacji przez Radę Miasta Mława nowej metody obliczania opłat za gospodarowanie odpadami, wszyscy właściciele i zarządcy nieruchomości zamieszkałych będą musieli złożyć nowe deklaracje.

Druk deklaracji będzie można pobrać z poradnika interesanta na stronie miasta, forma papierowa będzie dostępna w kancelarii Urzędu Miasta Mława (Mława, ul. Stary Rynek 19).

Formularze będą także dostarczane do gospodarstw domowych przez pracowni-

Osoby, które nie będą segregowały odpadów, będą miały naliczoną opłatę w wysokości 300 proc. opłaty podstawowej.

ków Urzędu Miasta Mława. Wypełnione deklaracje będzie trzeba dostarczyć do ratusza.

JAK ZAŁOŻYĆ PODLICZNIK?

W celu założenia podlicznika należy skontaktować się z zakładem WOD-KAN. Spółka zakłada podliczniki na nieruchomościach podłączonych do sieci wodociągowej, pobierając opłatę za każdy podlicznik.

Magdalena Grzywacz
Rzecznik Prasowy UMM

Przedszkole nr 4 włączone do Zespołu Placówek

OŚWIATA || Od 1 września Miejskie Przedszkole Samorządowe nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Mławie będzie wchodziło w skład Zespołu Placówek Oświatowych nr 3.

Połączenie placówek jest uzasadnione względami organizacyjnymi i będzie sprzyjało lepszej pracy nauczycieli z młodymi podopiecznymi. Zlokalizowane przy ul. Zygmunta Krasińskiego 7 Miejskie Przedszkole Samorządowe nr 4 znajduje się w obwodzie Szkoły Podstawowej nr 7 (wraz z MPS nr 3 tworzy ona obecnie Zespół Placówek Oświatowych nr 3), a odległość między jednostkami wynosi ok. 500 metrów.

Połączenie placówek korzystnie wpłynie na ofertę dydaktyczną zespołu, pozwoli na lepszą organizację pracy i realizację zadań statutowych placówek oraz stworzy możli-

Uchwałę w tej sprawie podjęli już mławscy radni

wość racjonalnego wykorzystania pomieszczeń.

Zgodnie z przyjętą we wtorek 26 maja przez miejskich

radnych uchwałą, mienie Miejskiego Przedszkola Samorządowego 1 września 2020 r. stanie się w całości mieniem

Zespołu Placówek Oświatowych nr 3.

Podobnie należności i zobowiązania przedszkola staną się należnościami i zobowiązaniami zespołu, a nauczyciele i pracownicy zatrudnieni w MPS nr 4 zostaną nauczycielami i pracownikami ZPO nr 3.

Jak możemy przeczytać w uzasadnieniu uchwały, dotychczasowe doświadczenie Miasta Mława włączeniu placówek oświatowych w zespół skutkuje wzrostem efektywności i jakości nie tylko pod względem zarządzania jednostkami, ale przede wszystkim w zakresie pracy z uczyszczającymi do nich dziećmi.

KN / UMM

MNISZEK NAJŁADNIEJSZY

ZDJĘCIE TYGODNIA || Dzisiaj kolejne Zdjęcie Tygodnia. Tym razem najwięcej lajków zdobyła fotografia autorstwa Sandry Łucjanek, na której widzimy piękne ujęcie dmuchawca — mniszka lekarskiego.

Przypomnijmy. W tym kąciku fotograficznym Nowego Kuriera Mławskiego publikujemy zdjęcie, które zdobyło najwięcej lajków na naszym profilu portalu społecznościowego Facebook. Żeby wziąć udział naszej zabawie, należy przystać nam wykonane przez siebie zdjęcie na skrzynkę mailową FB Nowego Kuriera Mławskiego z informacją kto jest autorem zdjęcia i oświadczeniem zgody na publikację danych osobowych autora zdjęcia w papierowej wersji Nowego Kuriera Mławskiego oraz w internecie na stronach tygodnika.

Zdjęcie Tygodnia

Zapraszamy do zabawy i do oglądania fotografii na naszej stronie FB.

Ewa Lubińska

Zainstalowała aplikację i straciła pieniądze z konta

OSZUŚCI W NECIE || Mieszkanka powiatu mławskiego straciła ponad 30 tysięcy złotych. Ulegając namowom oszusta, zainstalowała na swoim telefonie dwie aplikacje, nie podejrzewając, że są to programy zdalnego dostępu do smartfona.

Do 34-letniej mieszkanki powiatu mławskiego zadzwonił mężczyzna, podając się za pracownika biura obsługi. Poleciał jej, by na swoim telefonie zainstalowała dwie aplikacje, dzięki którym przyspieszy jej Internet.

— Udzielił kobiecie wskazówek technicznych, a gdy zainstalowała już aplikacje, otrzymała wiadomości sms ze swojego banku o dokonanych transakcjach — informuje asp.szt. Anna Pawłowska, oficer prasowy Komendy Powiatowej Policji w Mławie.

Mławianka zorientowała się, że z kont, do których miała dostęp, zniknęły pieniądze, łącznie ponad 30 tysięcy złotych.

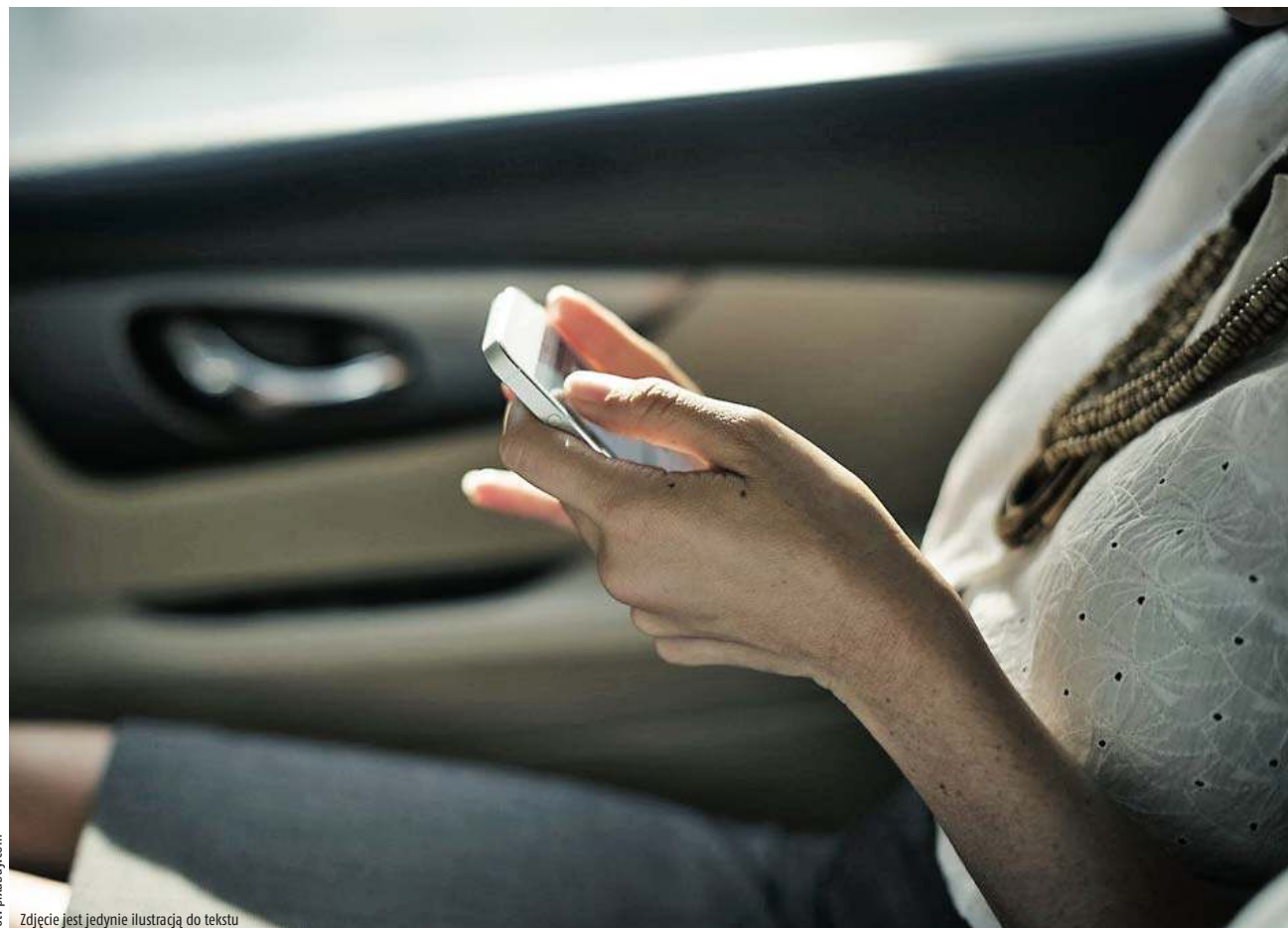
Do zdarzenia doszło w poniedziałek 25 maja.

Postępowanie w tej sprawie prowadzi teraz referat do walki z przestępczością gospodarczą Komendy Powiatowej Policji w Mławie.

POLICJA OSTRZEGA

Oszuści, zamiast wirusa, coraz częściej wykorzystują metody nakłaniające do instalacji aplikacji, umożliwiając im zdalną kontrolę nad smartfonem czy komputerem.

Podając się za pracowników biura obsługi, oferując nową usługę – na przykład super szybki Internet – namawiają do instalacji

Fot. pixabay.com

Zdjęcie jest jedynie ilustracją do tekstu

programów, dzięki którym mogą przejąć kontrolę nad urządzeniami mobilnymi, komputerem. Włamują się na konta bankowe, dokonują przelewów.

Wykorzystywane przez oszustów metody, to nie tyl-

ko historyjka o nowej usłudze. Wmawiają swoim ofiarom, że ich telefon lub komputer ma poważnego wirusa, którego natychmiast należy usunąć, ponieważ urządzenie zostało zainfekowane przez cyberprzestępców.

Podają się także za policjantów, walczących z cyberprzestępcami.

PAMIĘTAJ:

— Chroń swój telefon, komputer certyfikowanymi programami antywirusowymi.

— Nigdy nie instaluj na swoim telefonie nieznanymi aplikacjami. — Jeśli dzwoni do Ciebie nieznany numer — nie odbieraj. Skopiuj numer i wpisz w wyszukiwarce. Jeśli to numer oszusta lub chociażby nachalnej akwizycji, znajdziesz komenta-

rze na ten temat. Zablokuj taki numer.

— Nie podawaj przez telefon swoich danych osobowych.

— Weryfikuj aplikacje, których instalacja wymaga podawania szczegółowych danych osobowych.

Mławski stadion już w przebudowie

INWESTYCJA MIEJSKA || Rozpoczęły się już prace przy przebudowie boiska piłkarskiego na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Mławie. Inwestycja dostała dotację z Ministerstwa Sportu i Turystyki.

To początek dużej inwestycji, obejmującej modernizację bazy sportowej MOSiR-u i Szkoły Podstawowej nr 7.

Dotychczas rozebrane zostały istniejące ogrodzenie boiska i stare trybuny oraz zdjęty humus z boiska trawiastego. Pobrano także próbki gleby, która następnie zostanie ubogacona, aby spełniała niezbędne dla inwestycji warunki.

Kolejne prace będą prowadzone sukcesywnie i obejmą: przebudowę boisk piłkarskich, budowę 6-torowej bieżni okrężnej o długości 400 m, rzutni do pchnięcia kulą, skoczni do skoku w dal i trójskoku, skoczni do skoku wzwyż i skoczni do skoku otyczce.

Szkoła Podstawowa nr 7 w Mławie natomiast wzbogaci się o boiska piłkarskie i wielofunkcyjne, trzytorową bieżnię okrężną o długości 210 m, rzut-

Fot. Piotr Bodziałko

nię do pchnięcia kulą, skocznię do skoku w dal i siłownię plementową.

Prace na jej terenie rozpoczynają się w przyszłym roku.

Planowany termin wykonania modernizacji obiektów sportowych to 30 sierpnia 2021 r.

Zadanie realizuje za 11 396 537,82 zł wyloniona w postępowaniu przetargowym firma Tamex Obiekty Sportowe S.A. z Warszawy.

Na realizację inwestycji Miastu Mława dotację w wysokości 4 772 300 zł przyznało Ministerstwo Sportu i Turystyki.

KN / UMM

REKLAMA

PROMEDICA24

TERAZ ZARÓB NAWET 9400 zł NA RĘKĘ W 45 DNI

CZeka NA CIEBIE PRACĄ OPIEKUNA SENIORÓW W NIEMCZECH

DOŁĄCZ DO NAS

* Szczegóły promocji w oddziale.

Mława, ul. Stary Rynek 12a, tel. 517 175 036
www.promedica24.pl

E-hulajnoga tylko w pojedynkę

PRAWO || To kolejna wersja przepisów przygotowana przez Ministerstwo Infrastruktury. Określają one zasady poruszania się hulajnogami elektrycznymi. W stosunku do poprzedniej wersji zmian jest niewiele. Rozpoczynają się konsultacje społeczne.

Hulajnogi napędzane silnikiem elektrycznym zalicza się — podobnie jak segway czy monocykle — do UTO, czyli urządzeń transportu osobistego. W nowej wersji przepisów zniknęło jednak ograniczenie maksymalnej masy. Wcześniej nie mogła ona przekraczać 25 kg. Ale przeciwko temu protestowali właściciele nieco droższych modeli, w których instaluje się bardziej wydajne, ale ciężkie akumulatory. Ale w projekcie nie określono dopuszczalnej masy całkowitej UTO (razem z użytkownikiem). Reszta jest praktycznie bez zmian, bo e-hulajnoga może jeździć tylko jedna osoba i to do prędkości 25 km/h (w terenie zabudowanym 20 km/h). Słusznie zauważono, że pod definicję UTO z taką dopuszczalną prędkością podchodzi wózek inwalidzki, więc Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zasugerowało, żeby z tej definicji wózek usunięto.

I — jak podaje „Dziennik Gazeta Prawna” — to dobrze, bo UTO ma być w zasadzie jedną z kategorii rowerów (wraz z konsekwencjami). Użytkownik UTO ma się poruszać przede wszystkim drogą dla rowerów. Może co prawda jeździć po ulicy, ale tylko wtedy, gdy obowiązują na niej ograniczenia prędkości do 30 km/h.

CO DO CHODNIKÓW, TO E-HULAJNOGĄ MOŻNA JEŹDZIĆ PO NICH NAWET WTEDY, GDY (W ODRÓŻNIENIU OD ROWERÓW) JEST WĘŻSZY NIŻ 2 METRY.

Fot. freepik

Hulajnogi napędzane silnikiem elektrycznym zalicza się do UTO, czyli urządzeń transportu osobistego

TO WZBUDZA JEDNAK SPORO KONTROWERSJI I SPRZECIWÓW EKSPERTÓW, KTÓRZY POSTULUJĄ CAŁKOWITY ZAKAZ JAZDY PO CHODNIKU.

Cytowany przez DGP dr Jolanta Hasiewicz stwierdził, że pomysł niejakiego zrównania UTO z rowerem ma wady.

— W rzeczywistości może mieć negatywny wpływ na kształtowanie organizacji ruchu na drogach. Dotyczy to sytuacji, gdy organy zarządzające ruchem na drogach za pomocą znaków i sygnałów drogowych chciałyby wyeliminować, np. ruch rowerów

przy jednoczesnym dopuszczeniu UTO lub odwrotnie — dopuścić ruch rowerów przy jednoczesnym wyeliminowaniu UTO — wyjaśnił.

TUTAJ POWSTAJE PEWIEN KONFLIKT, BO JEŚLI ZARZĄDCA DROGI CHCIAŁBY ZAKAŻAĆ PORUSZANIA SIĘ HULAJNOGĄ PO CHODNIKU ZA POMOCĄ ZNAKU „ZAKAZ WJAZDU ROWEREM”, TO UNIEMOŻLIWIŁBY JAZDĘ ROWEREM PO JEZDNI. A POZA TYM PRZEPISY NIE POZWALAJĄ NA WPROWADZENIE TAKIEJ MOŻLIWOŚCI.

Innym kuriozum dotyczącym chodnika jest określenie maksymalnej prędkości, z jaką można po nim jechać e-hulajnogą. O ile jasna jest kwestia jezdni czy ścieżki rowerowej, o tyle w przypadku chodnika jest to tzw. prędkość pieszego, czyli według badań ok. 7 km/h. Na

badania powołuje się zresztą ministerstwo. Pieszy ma mieć też zawsze na chodniku pierwszeństwo. Co do najmłodszych, to dzieci bez karty rowerowej i poniżej 10. roku życia będą mogły jeździć tylko w strefie zamieszkania lub poza drogą publiczną pod opieką dorosłych.

Spytaliśmy więc, co o nowych przepisach myślą sympatycy e-hulajnóg. Jakub jeździ od kilku lat. I jest „sceptycznie szczęśliwy”.

— Nie wyobrażam sobie jazdy 7 kilometrów na godzinę po chodniku. To absurd. Jak chodnik będzie pusty, to też mam tyle jechać? Kto będzie rozstrzygał sytuacje sporne? — dopytuje. — To naprawdę dobry środek transportu do zakorkowanego miasta. Po miastach

jeździ się coraz łatwiej, a ludzie przerzucają się nawet na segway. Przyznam, że faktycznie jest pełno wariatów i dzieci, które nie wiedzą, co robią na tej hulajnodze, ale mam nadzieję, że zrezygnują z tej prędkości na chodniku. Z kolei Maciej przepisy chwali...

— Przepisy są raczej dobre. Przynajmniej w początkowym zapisie. Przecież użytkownicy hulajnóg elektrycznych i tak w większości już jeżdżą po ścieżkach rowerowych. Wiele razy słyszałem, że policja z braku przepisów podchodzi do każdego przypadku indywidualnie i zaleca po prostu ostrożność i myślenie. Osobiście jestem świeży w tym temacie, bo niedawno kupiłem hulajnogę elektryczną, ale staram się poruszać po

ścieżce rowerowej — przyznaje. — Traktuję mój pojazd trochę jak rower. Na pewno nie pozwoliłbym nigdy na to, żeby pojazdy elektryczne poruszały się po ulicy. To zły pomysł — podkreśla.

DODAJMY, ŻE ZMIENIA SIĘ TEŻ PRZEPISY DOTYCZĄCE WYPOŻYCZALNI HULAJNÓG ELEKTRYCZNYCH, KTÓRE DADZĄ DODATKOWE UPRAWNIENIA ZARZĄDCOM DRÓG.

Chodzi o dodanie do prawa o ruchu drogowym zapisu, który mówi, że dopuszcza się „postój rowerów w związku z usługą ich wypożyczania na chodniku lub poza nim w pasie drogowym drogi za zgodą zarządcy drogi udzieloną podmiotowi świadczącemu usługi wypożyczania rowerów w drodze umowy”.

Czyli zarządca będzie mógł wpływać na lokalizację punktów, gdzie stoją pojazdy gotowe do wynajmu. I oczywiście miasto będzie mogło pobierać stosowną opłatę.

Po trzech miesiącach od wejścia w życie nowych przepisów firmy będą musiały podpisać umowy z zarządcami dróg. Ale na to jeszcze poczekamy, bo dopiero ruszają konsultacje w sprawie przepisów. Potrwają do 15 czerwca.

Co do tych, którzy posiadają pojazdy z definicji UTO, ale niedostosowane do nowych przepisów, dostaną pół roku na dostosowanie się do zmian (oprócz limitów prędkości).

PAWEŁ JASZCZANIN

p.jaszczanin@gazetaolsztynska.pl

REKLAMA

komunikat

Starosta Mławski

informuje, że na tablicach ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Mławie przy ul. Reymonta 6 i ul. Stary Rynek 10, na stronie internetowej www.bip-powiatmlawski.pl oraz w BIP Wojewody Mazowieckiego w dniach 5-26 czerwca 2020 roku zostanie wywieszony wykaz stanowiącej własność Skarbu Państwa nieruchomości przeznaczonej do sprzedaży w drodze przetargu, obejmującej działkę gruntu nr 1472/2, położoną w Mławie.

7020dm1-A6

Fot. Poznań.pl

Ruszyło pierwsze Test & Go

WIRUS || 28 maja w Czerwińsku nad Wisłą ruszyło pierwsze na Mazowszu centrum testowe Test & Go. Ratownicy medyczni 5 Mazowieckiej Brygady Obrony Terytorialnej pobierają próbki do badań od pracowników sezonowych tamtejszych plantacji truskawek.

Fot. materiały 5.MBOT

Zespoły te codziennie wykonują ok 100 wymazów na terenie Mazowsza.

Wymazy są pobierane od osób, które wcześniej zostały zgłoszone przez KRUS do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej

W czwartek — 28 maja — w Czerwińsku nad Wisłą żołnierze 5 Brygady zorganizowali mobilny punkt poboru próbek na obecność koronawirusa.

**NAPŁYW Z ZAGRANICY
DUŻEJ ILOŚCI
PRACOWNIKÓW
SEZONOWYCH, KTÓRZY
SZUKAJĄ ZAROBKU
NA PLANTACJACH
TRUSKAWEK
W OKOLICACH**

**CZERWIŃSKA,
SPOWODOWAŁ
KONIECZNOŚĆ
PRZEBADANIA ICH POD
KĄTEM ZAKAŻENIA
WIRUSEM SARS-COV-2.**

Centrum testowe mogło ruszyć dzięki współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną, lokalnego samorządu oraz KRUS.

Zorganizowane przez żołnierzy centrum Test & Go zostało rozstawione przy Urzędzie Miasta i Gminy Czerwińsk nad Wisłą i składa się z mieszkalnych kontenerów wojskowych

oraz namiotów, które tworzą trzy strefy: strefę wyczekiwania, strefę pobierania materiału do badań.

Wymazy są pobierane od osób, które wcześniej zostały zgłoszone przez KRUS do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej. Wczwartek 28 maja wykonano ponad 90 testów, a w piątek 29 maja ponad 60. Pobieranie wymazów staje się jednym z głównych zadań WOT w ramach operacji Odporna Wiosna.

**OBECNIE W 5MBOT
DZIAŁA 5 MOBILNYCH
ZESPOŁÓW**

**WYMAZOWYCH,
ZŁOŻONYCH
Z MAZOWIECKICH
TERYTORYALSÓW
ORAZ ŻOŁNIERZY
JEDNOSTEK
OPERACYJNYCH.**

Zespoły te codziennie wykonują ok 100 wymazów na terenie Mazowsza. Od początku trwania operacji przeciwnykryzysowej ratownicy medyczni 5 MBOT pobrali łącznie ponad 4,5 tysiąca wymazów.

Aneta Szczepaniak,
rzecznik prasowy 5.MBOT

Kontrabanda w gminie Wieczfnia Kościelna

NA SYGNALE || Mławscy kryminalni z referatu do walki z przestępczością gospodarczą zabezpieczyli papierosy różnych marek, bez polskich znaków skarbowych akcyzy, wartości rynkowej ponad 19 tysięcy złotych.

To już kolejna, w tym miesiącu kontrabanda, ujawniona na terenie gminy Wieczfnia Kościelna.

Do zdarzenia doszło 26 maja. Nielegalny towar posiadał 45-letni mieszkaniec powiatu mławskiego.

— W trakcie przeszukania pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych, na terenie jednej z miejscowości w gminie Wieczfnia Kościelna, kryminalni odnaleźli i zabezpieczyli papierosy różnych marek. Ich cena rynkowa to ponad 19 tysięcy złotych — poinformowała asp.szt. Anna Pawłowska, oficer prasowy Komendy Powiatowej Policji w Mławie.

Policjanci odnaleźli i zabezpieczyli papierosy różnych marek

Policja ostrzega

Zgodnie z art. 65 § 1. Kodeksu karnego skarbowego, kto nabiera, przechowuje, przewozi,

przesyła lub przenosi wyroby akcyzowe stanowiące przedmiot czynu zabronionego (...) lub pomaga w ich zbyciu albo te

Cena rynkowa papierosów to ponad 19 tysięcy złotych.

wyroby akcyzowe przyjmuje lub pomaga w ich ukryciu, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

DACIA UDERZYŁA W OGRODZENIE

WYPADEK || Na krajowej siódemce samochód osobowy marki Dacia uderzył w ogrodzenie posesji we wsi Wiśniewo. Kierowca auta trafił do szpitala. Do zdarzenia doszło 26 maja przed godziną 12.00. Samochód osobowy marki Dacia uderzył w ogrodzenie jednej z posesji miejscowości Wiśniewo przy drodze krajowej nr 7. — Pojazdem podróżował tylko kierowca, któremu strażacy udzielili kwalifikowanej pierwszej pomocy — poinformował Jacek Dryll, oficer prasowy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie. — Ponadto zabezpieczamy miejsce zdarzenia oraz odłączyliśmy akumulator w uszkodzonym pojeździe. W działaniach uczestniczyli dwaj zastępy PSP Mława oraz OSP Kowalewo. Ruch na DK7 odbywał się wahadłowo. Poszkodowany kierowca został zabrany przez zespół ratownictwa medycznego do szpitala.

lub

Stajemy się krajem dzieciofobów?

MNIEJ URODZEŃ || W Polsce rodzi się coraz mniej ludzi. W marcu na świat przyszło 27 tysięcy noworodków. To najniższy wynik od grudnia 2015 roku. Pomimo miliardów przeznaczanych na program 500 plus liczba urodzeń nie wzrosła.

Spadła za to liczba zgonów. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego w pierwszym kwartale tego roku zmarło około 180 tys. osób. To niespełna 2 tys. mniej niż w analogicznym okresie sprzed roku. Jednak przyrost naturalny w naszym kraju wciąż jest na minusie.

NA KAŻDE 20 TYS. MIESZKAŃCÓW POLSKI UBYŁO 10 OSÓB. JEŚLI NIC SIĘ NIE ZMIENI, NASZA POPULACJA ZMNIJSZY SIĘ O 37 PROC. JESZCZE W TYM STULECIU. TAK MÓWIĄ PROGNOZY ONZ.

Jak zatrzymać ten niekorzystny trend? Czy rząd powinien przeznaczyć więcej pieniędzy na wsparcie młodych rodziców?

— Pieniądz jest czynnikiem ważnym, ale nie najważniejszym — zaznacza Jarosław, który zajmuje się socjologią rodziny. — Proszę zauważyć, że niski wskaźnik urodzeń dotyka również krajów wysoko rozwiniętych. W USA, Niemczech, Australii czy Japonii żyje się lepiej niż w Polsce, a jednak występują tam podobne problemy demograficzne. Tymczasem liderami przyrostu naturalnego są biedne państwa afrykańskie borykające się z ogromnymi problemami społecznymi, ekonomicznymi, politycznymi.

Skoro nie chodzi o pieniądze, to o co?

W marcu na świat przyszło

27 tys. noworodków, najmniej od grudnia 2015 r.

Fot. PikaBay

Nie wszyscy młodzi ludzie — z różnych powodów — chcą mieć dzieci

— Myślę, że sęk tkwi w naszej mentalności — podkreśla Jarosław. — W tym, jak definiujemy szczęście. Pod tym względem różnimy się od pokolenia naszych rodziców. Związki małżeńskie zawieramy znacznie później. Jeśli chcemy dzieci, to nie więcej niż dwoje. Wielodzietne rodziny nie są teraz w modzie. Rośnie też liczba kobiet, które wolą poświęcić się karierze zawodowej, całkowicie rezygnując z macierzyństwa. Zmiany, jakie przyniesie pojawienie się córka lub syna są dla nich nie do zaakceptowania — uważa.

I dodaje:

— Nie chcą tracić swobody, rezygnować z podróży, hobby, spotkań z przyjaciółmi przy piwie. Boją się, że po okresie ciąży ich ciało nie będzie już tak atrakcyjne. Poza tym współczesna kultura Zachodu wywiera mniejszą presję na prokreację. Posiadanie potomstwa nie jest dla nas tak ważne, jak choćby w krajach muzułmańskich.

NIEMAŁĄ ROLĘ ODGRYWA TAKŻE EDUKACJA SEKSUALNA I LEPSZY DOSTĘP DO ANTYKONCEPCJI. W GRĘ WCHODZĄ RÓWNIEŻ INDYWIDUALNE UWARUNKOWANIA PSYCHOLOGICZNE.

— Jestem z natury samotniczką — przyznaje Natalia. — Cenię spokój ducha. Może dlatego nigdy nie przepadałam za maluchami? Według mnie są hałaśliwe, niezrównoważone, złośliwe. Wymagają nieustannej opieki, co pochłania mnóstwo sił. Gdy podrosną, zaczynają rozrabiać, pyskować. A szkoła i okres dojrzewania to już totalny horror. Naprawdę współczuję niektórym moim koleżankom. Ale najbardziej dołują mnie nawiedzone starsze panie, które zupełnie maniakalnie próbują mnie nakłonić do posiadania dzieci? — żali się. — Ja nikomu nie narzucam swoich poglądów na rodzinę. Każdy ma prawo do własnego wyboru. Tak trudno to uszanować?

Adrian w odróżnieniu od Natalii lubi dzieci. Mimo to wybrał życie starego kawalera.

— Wątpię, czy nadaję się na ojca — tłumaczy. — Mam swoje wady. Niestabilną sytuację zawodową. Popadam w stany depresyjne. Lubię czasem wypić. Brakuje mi sił na związki, nawet te przelotne. Żyję sam, za skromną pensję. Na razie mi to pasuje. A instynkt ojcowski? Mogę zostać wolontariuszem w domu dziecka. Albo przegarnąć bezdomnego kota.

Krewni Adriana nie aprobują takiej postawy.

— Zarzucają mi niedojrzałość. Unikanie odpowiedzialności — wylicza. — A ja po prostu staram się być

uczciwy. Wyznam pewne zasady. Chcesz mieć dziecko? To w pierwszej kolejności zastanów się, co masz mu do zaoferowania. Czy zapewnisz mu dobry start w życiu? Czy będziesz umiał nawiązać z nim bliską relację? Czy w trudnej chwili zdołasz udzielić mu wsparcia? Zrozumiesz jego problemy? Gdzie zabierzesz go na wakacje? Skąd weźmiesz pieniądze na leczenie, jeśli ciężko zachoruje? A jeśli zejdzie na złą drogę? Zacznie kraść, ćpać i wylądować w poprawczaku. Jak sobie z tym poradzisz? To są fundamentalne pytania. Niestety ludzie rzadko je zadają. A szkoda. Może mielibyśmy mniejszy odsetek zranionych dzieciaków?

Kaja to szczęśliwa mama pięcioletniego Andrzeja. Planuje drugą ciążę. Do kwestii propagowania macierzyństwa podchodzi z dystansem.

— Nie każdy człowiek nadaje się na rodzica — stwierdza. — Trzeba mieć odpowiednie predyspozycje, psychiczne przygotowanie. Cierpliwość, otwartość, empatię. Jeśli nie czujesz się na siłach, nie warto zaczynać. Kobiety często ulegają presji otoczenia. Zachodzą w niechciane ciążę, a potem głęboko żalują. Stają się toksycznymi matkami. Poświęcają dzieciom za mało uwagi. Lub na odwrót, kontrolują, stawiają absurdalne wymagania, robią awantury. W ten sposób wylądowują na dzieciach własne frustracje.

NIKTÓRE KOBIETY REZYGNUJĄ Z MACIERZYŃSTWA Z OBawy O PRZYSZŁOŚĆ NASZEJ PLANETY. ALICJA JEST JEDNĄ Z NICH.

— Decyzję podjęłam głównie z uwagi na zmiany klimatu — wyjaśnia. — Za pół wieku świat będzie zupełnie inny. Prognozy nie napawają optymizmem. Jeśli nie zatrzymamy globalnego ocieplenia, czekają nas klęski żywiołowe o niespotykanej sile. Olbrzymie cyklony, susze, pożary, staną się codziennością. Kryzys spowodowany koronawirusem to przy tym nic. Oczywiście czarne scenariusze naukowców nie muszą sprawdzać się w stu procentach. Wolę jednak nie ryzykować. Miałabym ogromne wyrzuty sumienia, gdybym skazała własne dziecko na życie w czasach klimatycznej zagłady.

Lęk rodzicielstwa jest zjawiskiem dość powszechnym wśród młodego pokolenia. Niestety nadchodząca recesja może pogłębić te obawy. A liczba urodzeń nadal będzie spadać.

To niezbyt dobra wiadomość dla przyszłych seniorów. Sukcesywne starzenie się społeczeństwa oznacza spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Gdy ich zabraknie, mogą nas czekać głodowe emerytury, załamanie systemu ubezpieczeń społecznych, konieczność pracy zawodowej do późnej starości, wzrost podatków. Braki kadrowe uderzą również w kluczowe sektory, takie jak służba zdrowia czy mundurówka.

— Sytuacja rzeczywiście jest poważna — potwierdza Kaja. — Ale czy to oznacza, że mamy się płodzić jak króliki? Są też inne racjonalne rozwiązania. Aktywizacja zawodowa osób starszych, ściąganie młodych pracowników zza granicy, robotyzacja i automatyzacja przemysłu. Istnieje szansa, że postęp medycyny pozwoli seniorom zachować sprawność oraz samodzielność na bardzo długo. Ci, którzy zachorują, nie muszą być pozostawieni sami sobie. Mogą oni łączyć

Lęk rodzicielstwa jest zjawiskiem dość powszechnym wśród młodego pokolenia. Niestety nadchodząca recesja może pogłębić te obawy. A liczba urodzeń nadal będzie spadać.

się we wspólnoty sąsiedzkie, tworzyć grupy samopomocy osób starszych. Mniej chory może pomóc temu, kto zachorował znacznie poważniej. Tak, wiem, to nie rozwiąże wszystkich problemów. Jednak przyszłość dzisiejszych singli wcale nie musi rysować się w tonie ponurych barwach. Samotnej starości nie boi się Adrian.

— Bo pewnie nie dożyję — śmieje się. — A jeśli dożyję? Nie wiem. Może sobie poradzę? Na pewno nie chcę pomocy, jeśli dopadnie mnie jakaś paskudna demencja albo nowotwór. Czy opieka nad starszymi, nieuleczalnie chorymi ludźmi ma sens? Obawiam się, że nie. To tylko przedłużanie ich cierpień. Jeśli coś takiego przytrafi się mnie, to wolalabym, aby zostawił mnie w spokoju i pozwolił umrzeć.

Czy faktycznie nam grozi klęska demograficzna? Według dr Anny Janickiej — nie. Zdaniem badaczki dotychczasowe analizy opierały się na błędnie szacowanej liczbie ludności naszego kraju. Analitycy nie brali pod uwagę obywateli, którzy mieszkają na stałe za granicą, ale są zameldowani w Polsce. W konsekwencji współczynnik dzietności (liczba urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym, czyli 15-49 lat) był w ostatnich 30 latach wyższy, niż zakładano. Tempo starzenia się polskiego społeczeństwa jest więc niższe.

W domku wypoczynek bezpieczniejszy

WAKACJE || Urlop w dobie pandemii ma być przyjemny, ale i bezpieczny. Taki będzie w domku holenderskim w Lidzbarku Warmińskim. Domki stoją w pięknej okolicy, tuż przy Hotelu Górecki, który zaprasza do swojej restauracji Warmiński Zakątek z daniami regionalnymi.

Domki są doskonale przygotowane na przyjęcie rodziny. W każdym z nich znajdują się dwie sypialnie — jedna małżeńska, druga z dwoma oddzielnymi łózkami. Jest też oczywiście toaleta i prysznic oraz salon z aneksem kuchennym, a w nim: telewizor, kuchenka i lodówka. Jest też stolik z krzesłami i grill. W domkach jest Wi-Fi oraz elektryczne ogrzewanie. Są też środki czystości. Między domkami jest zachowany odpowiedni dystans.

Jest możliwość przyjazdu ze zwierzętami, ale po uprzednim uzgodnieniu tego z hotelem.

I jeszcze jedna dobra wiadomość — w cenie pobytu goście mają też śniadania i obiadokolacje, wypożyczalnię rowerów, do dyspozycji salę sportową w Chacie Warmińskiej, gdzie można pograć w ping-ponga, piłkarzyki i darta, saunę, siłownię oraz możliwość zorganizowania jazdy konnej oraz quadami.

Domki znajdują się w sąsiedztwie Term Warmińskich — zespołu basenów z wodą termalną.

Lidzbark Warmiński to miejsce niezwykle. Najbardziej znane z pięknego zamku — dawnej siedziby biskupów warmińskich. Najbardziej znanymi mieszkańcami zamku byli Mikołaj Kopernik i biskup Ignacy Krasicki.

Jednak to nie jedyne atrakcje Lidzbarka Warmińskiego. W mieście znajduje się drewniana cerkiew, której projekt powstał w pracowni Karola Fryderyka Schinkla. Są fragmenty murów obronnych, stare kamienice, wspaniały kościół pw. św. ap. Piotra i Pawła, w którym nabożeństwa odbywają się od XIV wieku. Pięknym obiektem jest Oranżeria z malowidłami ściennymi z czasów biskupa Krasickiego, w której znajduje się biblioteka i salon koncertowy. Wart oglądania jest również zabytkowy cmentarz, dawniej część ogrodów Księcia Poetów.

Jeszcze kilka ciekawostek. W mieście jest bulwar nad rzeką Łyną, a na nim między innymi przejścia dla pieszych

Monika Sochacka

w 3D i drzewo metalowe, grające muzykę jazzową — kompozycje Mariusza Bogdanowicza.

Pod Lidzbarkiem Warmińskim leży jezioro Wielochowskie, do którego prowadzi ścieżka rowerowa, w tym fragment znanej na całym świecie ścieżki świecącej.

Pięknym szlakiem rowerowym na dawnym nasypie kolejowym, można dojechać do pobliskiej Ornety, po drodze zwiedzając sanktuarium maryjne w Krośnie. Obiekt wzorowany na świętej Lipce. W Ornecie powstało wiele filmów, w tym „Wenecja” Jana Jakuba Kolskiego. Natomiast w gminie Orneta znajduje się także dobrze oznaczony szlak dyktando Trójkąta Lidzbarskiego.

Z Lidzbarka Warmińskiego warto wybrać się także do położonego bliżej sanktuarium w Stoczku Klasztornym, gdzie więziono Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Miejsce jest dzisiaj piękne — przyciąga ciszą i zielenią. To wszystko i więcej na wyciągnięcie ręki.

Wracając do spraw przyziemnych — warto wspomnieć o karcie dań w restauracji Warmiński Zakątek, która znajduje się przy domkach holenderskich.

Największym zainteresowaniem w niej cieszą się wprowadzone właśnie dania regionalne, własnej produkcji pyszne wędliny i wyroby garmażeryjne. Wśród dań

REKLAMA

Chcąc zapewnić Państwu bezpieczny urlop na terenie HOTELU GÓRECKI proponujemy Państwu pobyt w naszych domkach holenderskich.

w każdym domku

- 2 sypialnie
jedna z łóżkiem małżeńskim, druga z dwoma pojedynczymi łózkami
- łazienka z toaletą i prysznicem
- salon z aneksem kuchennym wyposażonym w:
TV, lodówkę, kuchenkę
- WIFI • ogrzewanie elektryczne
- stolik z krzesłami • grill

cennik

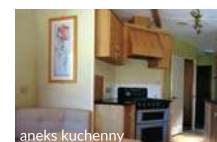
- 2 osoby 280 zł / doba • 3 osoby 390 zł / doba • 4 osoby 480 zł / doba
- dzieci do 4 roku życia za darmo / dzieci 4-11 lat 50% ceny

w cenie pobytu

- śniadania i obiadokolacje • wypożyczenie rowerów
- sala sportowa, znajdująca się na zewnątrz w Chacie Warmińskiej, w której znajduje się: stół do ping-ponga, piłkarzyki, lotki - dart

Między domkami zachowany jest właściwy dystans. Każdy domek jest wyposażony w dodatkowe środki czystości. Pobyt zwierząt domowych, po uprzednim uzgodnieniu.

Hotel Górecki, ul. Olsztyńska 4, 11-100 Lidzbark Warmiński
tel. 89 767 32 91 / 89 767 32 92, recepcja@hotelgorecki.pl

aneks kuchenny

sypialnia

salon

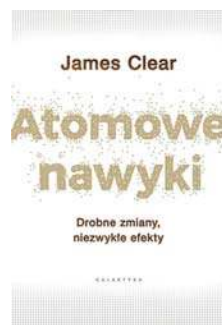

Chata Warmińska

hotelgorecki.pl

Nasi recenzenci polecają

POZBAŹ SIĘ ZŁYCH NAWYKÓW

Jak się pozbyć złych nawyków? Chciałoby się napisać, że to proste, ale tak nie jest. Dlatego warto wesprzeć się wiedzą specjalistów. I jest taka sposobność, bo o tym właśnie jest książka James'a Clear'a „Atomowe nawyki. Drobne zmiany, niezwykle efekty”.

Jak sugeruje tytuł, ważne są nawet drobne zmiany w naszym życiu. W publikacji znajdziecie odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące mechanizmu pojawiania się nawyku, ale przede wszystkim jak te złe nawyki wyplenić i jak wzmocnić te, które wypracujemy, bo są nam potrzebne.

Autor podchodzi do tematu w sposób oryginalny. Wyjaśnia świat naszej nieświadomości, bo przecież nawyki są z tego właśnie świata, w sposób prosty, więc dostępny wszystkim. Przybliża nam na przykład ludzką potrzebę rytuałów. Wskazuje na fakt, że nasze nawyki, są wynikiem nie tylko bodźców zewnętrznych ale też wewnętrznych, emocjonalnych.

Atomowy model nawyków, jak twierdzi autor, składa się z czterech kroków: wskazówki, pragnienia, reakcji i nagrody. Wynikają z nich cztery prawa zmiany zachowania.

Posługując się książką, możemy stopniowo uwalniać się od złych, utrudniających nam życie nawyków i wyrybiać nowe, te, które są nam potrzebne, by żyć, tak jak chcemy. Powoli odzyskujemy panowanie nad sporą częścią swojego życia.

O AUTORZE

James Clear to nie tylko autor, ale też mówca, coach i prelegent. Opowiada o wspomnianych nawykach i doskonaleniu. Publikował między innymi

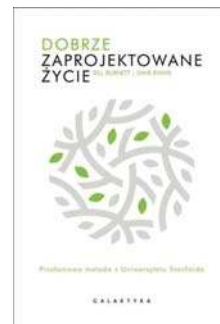
w „New York Times”, „Entrepreneur”, „Time” i „CBS This Morning”. „Atomowe nawyki. Drobne zmiany, niezwykle efekty” to jego najnowsza książka. lub

James Clear
Atomowe nawyki. Drobne zmiany, niezwykle efekty
Wydawnictwo Galaktyka

ŻYCIE MOŻNA ZAPROJEKTOWAĆ

Czy życie można zaprojektować? Mówi się że nie, stąd powiedzenie, że „człowiek strzela, Pan Bóg kule nosi”. Ale czy aby na pewno? Może to tylko taka wymówka, żeby nie czuć się odpowiedzialnym? Przecież jednak planujemy swoje życie i nawet staramy się tych planów trzymać. Książka „Dobrze zaprojektowane życie” może nam w tym pomóc. Podsuwa bowiem pomysły i narzędzia właśnie do planowania swojej drogi życiowej. Bo nawet jeśli nie wierzysz w to, że masz wpływ na swój los, to jednak jakieś marzenia masz i chciałbyś je zrealizować.

Bill Burnett i Dave Evans podsuwają też czytelnikowi

pomysły, jak rozwijać swoje predyspozycje, bo każdy przecież z nas je ma.

Jak piszą wydawcy książki: „Autorzy rozważają cztery aspekty życia: pracę, zdrowie, zabawę i miłość, ale skupiają się głównie na pracy zawodowej, ponieważ to ona zajmuje nam większość czasu. Jeśli twoja praca jest niekończącym się kieratem, źródłem opresji i udręką, pora na zmiany! Jeśli lubisz swoją pracę i znajdujesz w niej spełnienie, również nie jesteś wolny od trosk. Bywasz sfrustrowany, bo trudno ci pogodzić karierę i życie prywatne. Ty też musisz zacząć myśleć inaczej. Nieważne, kim jesteś, gdzie mieszkasz, co robisz, ile

masz lat — ta książka pomoże ci znaleźć właściwe rozwiązania twoich problemów. „Dobrze zaprojektowane życie” to takie, które ma sens. To stan idealnego zgrania ze sobą tego, kim jesteś, w co wierzysz i co robisz. Myślenie projektowe daje ci szansę na szczęśliwe, pełne, satysfakcjonujące i kreatywne życie, od którego dostaniesz więcej, niż zainwestowałeś. Myślenie projektowe jako metoda planowania życia po zakończeniu studiów było przez wiele lat tematem zajęć dla studentów Uniwersytetu Stanforda”.

Wydawca wspomina również, że kurs cieszył się ogromnym zainteresowaniem, a jego sława wykraczała poza mury uczelni. Jest teraz dostępny dla wszystkich dzięki stronie internetowej oraz właśnie tej książce.

Jeśli macie wrażenie, że nie do końca panujecie nad swoim życiem — ta książka jest zdecydowanie dla Was. lub

Bill Burnett, Dave Evans
Dobrze zaprojektowane życie
Wydawnictwo Galaktyka

Marzyli o ogromnej kromce chleba

Całe dotychczasowe życie Sylwestry i Leonarda Żukowskich oraz czwórki ich dzieci zmieniło się 10 lutego 1940 roku. Po północy łomotanie do drzwi ich domu wyrwało dorosłych i dzieci ze snu. Do sieni wpadli sowieccy żołnierze. Ich dowódca kazał rodzinie szybko się pakować. Pozwolił zabrać im tylko najpotrzebniejsze rzeczy. W tę mroźną zimową noc załadowano wszystkich na sanie i zawieziono na dworzec kolejowy w Hajnówce. Na stacji czekali kilka dni na pociąg, który zawiózł ich i tysiące innych Polaków z Kresów wnieznane.

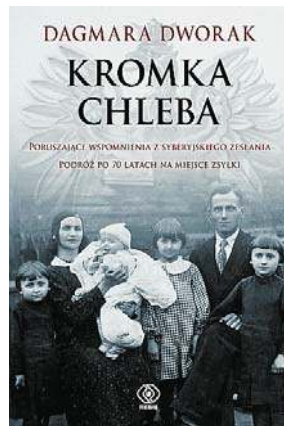
Taki los spotkał mieszkańców terenów zajętych 17 września 1939 roku przez Rosjan. Wywózki ludzi na Syberię i do Kazachstanu rozpoczęły się w lutym 1940 roku. Kolejna fala deportacji ludności polskiej miała miejsce w kwietniu i czerwcu tego samego roku. Ostatnia, czwarta w maju-czerwcu 1941. Szacuje się, że wywózki objęły ok. 1,5 miliona obywateli polskich

znajdujących się pod okupacją radziecką.

Przebieg deportacji tysięcy rodzin był taki sam. Przeważnie w nocy, do domów i mieszkań wpadali radzieccy żołnierze i kazali szybko się pakować. Czasami mieszkańcy mieli tylko kilka minut na zabranie ze sobą jedzenia i ubrań. Później byli zawożeni na dworce kolejowe i tam czasami kilka dni czekali na transport. Ładowano ich potem do bydłych wagonów. Podróż w nieznane trwała w niehumanitarnych warunkach.

W czasie transportu masowo umierali najsłabsi — małe dzieci i starzy ludzie. Wreszcie po dotarciu na przedostatni etap deportacji, czekała tych osłabionych ludzi jeszcze kilkudniowa wędrówka w głąb tajgi Syberii lub stepy Kazachstanu, do małych przysiółków i wiosek. Tam katorzniczo pracowali za miskę wodnistej zupy i kromkę chleba.

Znamy te historie z pamiętników i wspomnień ludzi, którym zgotowano taki los.

„Kromka chleba” autorstwa Dagmary Dworak to kolejna taka relacja, o której wspominałam we wstępie. Powstała w oparciu o opowieści dwojga żyjących jeszcze uczestników tamtych bolesnych wydarzeń. Danuta i Bogusław, dwoje z czworga potomstwa Sylwestry i Leonarda Żukowskich, w czasie pobytu na Syberii i w Kazachstanie byli jeszcze dziećmi. To sprawia, że ich wspomnienia są bardzo poruszające. Ich największym marzeniem snutym we wsi

gdzieś na stepie było zjedzenie ogromnej kromki chleba.

Książka Dagmary Dworak to prawie dokumentalny zapis wydarzeń z życia Żukowskich. Poznajemy ich jako szczęśliwą rodzinę mieszkającą w Hajnówce. Potem następuje opis pierwszych dni wojny i rosyjskiej okupacji. Kolejne wspomnienia dotyczą już deportacji na Wschód oraz pobytu na Syberii i w Kazachstanie. Ostatnie relacje mówią o powrocie do Polski w 1946 roku. Na końcu publikacji znajduje się krótka relacja z podróży po wielu latach Dagmary i jej ojca Bogusława na Syberię w poszukiwaniu grobu Sylwestry Żukowskiej.

Wypowiedzi Danuty i Bogusława przeplatają się i wzajemnie uzupełniają. Dają w ten sposób pełen obraz ich losu. Autorka uzupełnia wspomnienia krótkim informacjami przybliżającymi fakty i wydarzenia historyczne np. opisuje układ Sikorski-Majski zawarty w sierpniu 1941 roku. Dzięki temu porozumieniu tysiące Polaków zostało zwolnionych

z łagrow i obozów pracy przymusowej. Zaczęło się wtedy tworzyć na terenie ZSRR wojsko polskie generała Andersa.

Dagmara Dworak, to córka Bogusława Żukowskiego. Jak pisze we wstępie książki: „Ta historia towarzyszyła mi od zawsze, z nią dorastałam i szłam przez życie (...). Nigdy nie była moją własną historią, lecz historią przeżyć mojej rodziny z lat 1940-1946 i dziejów syberyjskiego zesłania moich dziadków. Po latach wyrzykowego obcowania z nią przyszedł czas, żeby wszystko uporządkować, zapisać, przekazać dalej.”

„Kromka chleba” to książka warta uwagi. Nie można przejść obok niej obojętnie i nie zastanowić się nad losem tej rodziny i tysięcy innych Polaków, którzy w ciągu kilku chwil stracili wszystko — dobroć życia, wolność i najważniejsze — ojczyznę.

Hanna Tomaszewska-Reich

Dagmara Dworak
Kromka chleba
Dom Wydawniczy Rebis

Młodzieżowi radni sejmiku wybrali

REGION || Radni Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego wybrali prezydium oraz komisje, w których będą pracować.

Wiktorja Kostrzewa z Warszawy została przewodniczącą, a Oliwia Wyrzykowska z Płocka będzie pełniła funkcję sekretarza.

Wybór prezydium poprzedziła zdalna debata, podczas której kandydaci mieli okazję zaprezentować swoje pomysły i plany na działalność sejmiku. Z młodymi radnymi online spotkał się marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik.

— Pierwsza edycja Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego przypada na czas epidemii. Całe nasze życie zmieniło się, co pokazuje chociażby ten zdalny wybór władz. Serdecznie wam gratuluję i życzę owocnej współpracy — podkreśla marszałek.

Młodzieżowi radni wybrali swoich przedstawicieli w prezydium, podczas wczorajszej zdalnej sesji sejmiku. Najwięcej głosów zdobyła Wiktorja Kostrzewa z Warszawy i to ona będzie pełniła funkcję przewodniczącej.

— Dziękuję moim kolegom i koleżankom za głosy. Mam nadzieję, że ich nie zawiodę. Chciałabym zająć się problematyką zdrowia psychicznego młodzieży, jak też obecnym stanem psychiatrii dziecięcej. Mam również nadzieję zająć się tematem niskiej aktywności szkół zawodowych, szcze-

gólnie szkół branżowych. Chciałabym przybliżyć młodzieży kompetencje samorządu województwa i w pewnym sensie dać im realną szansę zbliżenia się przez nas do osób, które zarządzają naszym województwem — podkreśla Wiktorja Kostrzewa.

W skład prezydium weszło także pięciu wiceprzewodniczących. Zostali nimi: Elżbieta Gimzicka, Piotr Borczyński, Małgorzata Trzaskowska, Wiktorja Nowocien oraz Dawid Zajac.

— Mam nadzieję, że wspólnymi siłami uda nam się wiele zdziałać. Zależy mi na aktywizacji młodzieży. Projekt, który chciałabym zrealizować ma na celu edukację z zakresu prawa, praw obywatelskich i ucznia, ponieważ uważam, że należy znać swoje prawa, by móc funkcjonować w społeczeństwie — mówi Elżbieta Gimzicka z Warszawy.

— Chciałabym m.in. przeprowadzić analizę potrzeb i problemów mazowieckiej młodzieży w każdej części naszego województwa, a następnie stworzyć Program Polityki Mazowsza dla Młodzieży, który odpowiadałby na wszelkie potrzeby młodych Mazowszan i byłby re-

Fot. materiały SWM

Radni Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego wybrali prezydium

alizowany przez władze. Ponadto uważam, iż w naszym województwie powinien zostać powołany Mazowiecki Rzecznik Praw Ucznia, który pomagałby rozwiązywać problemy uczniów i uczenie mazowieckich szkół oraz edukowałby młodzież o ich prawach — wskazuje Piotr Borczyński z Warszawy.

Za zaufanie i powierzoną

funkcję radnym podziękowała również Małgorzata Trzaskowska z gminy Karczew (pow. otwocki).

— Dziękuję za wszystkie głosy i zaufanie, jakim obdarzyli mnie radni. Mam nadzieję, że stworzymy zgrany zespół, który wykorzysta swoją szansę jak najlepiej i przyczyni się do poprawy życia młodych Mazowszan.

Liczę, że nasza kadencja udowodni, że młodzież ma realny wpływ na rzeczywistość, a po jej zakończeniu wszyscy zgodnie stwierdzimy, że był to owocny czas wielu wspólnych inicjatyw — zaznacza Małgorzata Trzaskowska.

Wiceprzewodniczący przedstawiali również swoje plany i pomysły na dalszą pracę w sejmiku.

— Będę chciała zwrócić uwagę m.in. na działalność samorządów uczniowskich, integrację młodzieżowych rad, promocję kultury i historii Mazowsza oraz działać na rzecz włączania młodzieży z terenów wiejskich w społeczeństwo obywatelskie — podkreśla Wiktorja Nowocien z Szydłowca.

— Młodzież ma głos, swoje własne zdanie i problemy. Jako młodzieżowy radny chciałabym pokazać potrzeby młodych Sejmikowi Województwa Mazowieckiego — zaznacza Dawid Zajac z gminy Mordy (pow. siedlecki).

Sekretarzem Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego została Oliwia Wyrzykowska z Płocka.

— Wierzę, że młodzi mogą wpływać na rozwój naszego województwa, a także zaini-

cjować pomysły, które rozwiążą problemy młodzieży. Dostrzegam je i chciałabym działać na rzecz niwelowania ich — zaznacza Oliwia Wyrzykowska.

Z kolei funkcję rzeczniczki prasowej radni powierzyli Julii Senator z gm. Błędów (pow. grójecki).

— Zrobię wszystko, co w mojej mocy, by wykonywać tę funkcję najlepiej jak potrafię. Oprócz obowiązków rzeczniczki, chciałabym zająć się edukacją obywatelską młodych Mazowszan i wyrównywaniem szans młodzieży z obszarów wiejskich, z których sama pochodzę — podkreśla Julia Senator.

Radni powołali dziewięć komisji oraz przyjęli regulamin przyznawania honorowych patronatów Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego. W sejmiku będą działać komisje: Edukacji i Aktywności Obywatelskiej, Promocji, Kontaktów i Spraw Zewnętrznych, Kultury, Ochrony Środowiska, Transportu Publicznego, Zdrowia, Komisja ds. Rozwoju, Sportu i Rewizyjna.

MARTA MILEWSKA,
rzeczniczka prasowa

PODARUJ WODĘ

POMOC || Mimo trwającej pandemii Grupa Zalewski od 1 czerwca rozpoczęła kolejną edycję akcji „Butelka wody dla bezdomnych” — zbiórkę butelkowej wody niegazowanej i gazowanej, która potrwa do 5 lipca 2020. Każdy mieszkaniec Mławy, Działdowa oraz okolic może pomóc i przekazać butelkową wodę do siedziby Stowarzyszenia Hospicjum Królowej Apostołów w Mławie po wcześniejszym kontakcie z Grupą Zalewski przez portal społecznościowy Facebook lub też sms-owo na numer 690 130 139 albo pocztą elektroniczną pisząc na adres: patroszuka@wp.pl Jak co roku każda zebrana butelkowa woda zostanie przekazana bezdomnym w czasie dziennych i nocnych patroli organizowanych przez Grupę Zalewski na terenie

Fot. pixabay.com

Mławy i Działdowa. Grupa Zalewski zawsze przypomina, że bezdomni nie tylko potrzebują pomocy w czasie zimy, ale także w upalne dni. Wiek osób bezdomnych, wycieńczenie organizmu, liczne schorzenia, a także ubranie zupełnie nieodpowiednie do pory roku jak swetry, kurtki, grube skarpety — to wszystko sprawia, że w czasie tak wysokich temperatur narażeni są na odwodnienie, przegrzanie, co w rezultacie prowadzić może do udaru i śmierci.

Grupa Zalewski

PRZEWROCIL SIĘ SKUTEREM

WYPADEK || W miejscowości Rzęgnowo dzisiaj — 27 maja rano na 21. kilometrze drogi wojewódzkiej 616 motorowzysta przewrócił się na skuterze. Zespół ratownictwa medycznego uznał, że 58-latek nie trzeba hospitalizować. W akcji ratowniczej wzięły udział dwa zastępy Państwowej Straży Pożarnej z Mławy oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej z Rzęgnowa. — Po przybyciu na miejsce zdarzenia pierwszego zastępu, kierujący działaniem ratowniczym potwierdził informacje

przekazane w zgłoszeniu — poinformował Jacek Dryll, oficer prasowy mławskich strażaków. — Poszkodowany mężczyzna był przytomny. Działania straży pożarnej polegały na zabezpieczeniu miejsca zdarzenia oraz udzieleniu kwalifikowanej pierwszej pomocy poszkodowanemu. Strażacy przekazali poszkodowanego motorowzystę zespołowi ratownictwa medycznego, który po przebadaniu mężczyzny, uznał, że nie wymaga on hospitalizacji. lub

USZKODZIŁ RURĘ Z GAZEM

NA SYGNALE || Podczas prac operator koparki uszkodził rurę z gazem na ul. Stefana Roweckiego „Grota” w Mławie. Do zdarzenia doszło we środę 27 maja około godz. 9.00. Na wspomnianej ul. Stefana Roweckiego „Grota” w Mławie czuć było zapach gazu ziemnego. Mieszkańcy zawiadomili strażaków.

— Na miejsce zadysponowano dwa zastępy PSP Mława oraz jeden OSP Turza Mała — poinformował Jacek Dryll, oficer prasowy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie. Okazało się, że rurę z gazem uszkodził operator koparki, który wykonywał w tym miejscu prace. Wezwano pogotowie gazowe. Na szczęście nikt nie został poszkodowany.

lub

PRACA

DOŚWIADCZONA opiekunka zaopiekuje się dziećmi lub osobą starszą (może być leżąca). Lubawa, 796-571-573

KURZĘTNIK Zatrudnię murarzy, pracowników budowlanych, 500-081-076

NA budowę pracownika zatrudnię w powiecie nowomiejskim, 690-640-480

PANIA do sprzątania domu najchętniej z Ukrainy, trudności z dodzwonieniem się, proszę nie rezygnować, 606-277-116

PRACA DLA OBYWATELI UKRAINY, Zatrudnię obywatela Ukrainy w zakładzie ślusarskim, 692-952-558

ZATRUDNIĘ murarzy i pracowników budowlanych, wysokie wynagrodzenie tel.609-293-996.

ZATRUDNIĘ osobę do sklepu motoryzacyjnego oraz do montażu opon- Serwis Opon Premio Kurzętnik tel.503-163-130.

ZATRUDNIĘ pracownika na budowę, 725-480-127

ZATRUDNIĘ PRACOWNIKÓW BUDOWLANYCH i murarzy tel. 506-439-480

SPRZEDAM

DREWNO opałowe sprzedam, różny gatunek, suche, cena do uzgodnienia oraz sprzedam Orkan do zielonek 504-250-135.

KOSIARKĘ- traktorek, 511-892-697

NML Sprzedam piłę wahadłową do opał 740zł, podkaszarkę MTD 340zł, odkurzacze bezworkowe od 160zł, rowery z Niemiec od 299zł, przyczepka do gada 930zł, kosiarki spalinowe od 290zł, 509-347-713

NML Sprzedam stemple budowlane od 3m do 6m lub każdy inny wymiar sprzedam, Pokrzydowo 98, 606-381-127

OSTRÓDA, okna, grzejniki nowe- używane, 513-159-810, (89)642-02-82

SIECI rybackie nowe, ręcznie obszywane, wedle potrzeb, 724-738-355

SPRZEDAM jałówki wysoko- cienne, 509799107

SPRZEDAM lub wynajmę kawalerkę na osiedlu Parkowym w Mragowie, 504629012

SPRZEDAM PRZETRZĄSARKI, ZGRABIARKI DO SIANA JEDNO I DWU GWIAZDOWE, BECZKOWOZY. 608-279-110

SPRZEDAŻ jaj wiejskich, tel. 515483826, 504475125

WWW.DOMKIANGIELSKIE. PL, 503-103-703

KUPIĘ

ELK,KUPIĘ mieszkanie do remontu może być także zadłużone , 664-541-809

SZKLANE kury (bombonierzy); Szkło kolorowe z PRL (talerze) kupię, 607-852-453

NIERUCHOMOŚCI

!-KANCELARIA NIERUCHOMOŚCI GUTKOWSKI; od XXw. na Rynku Krajowym, **SPRZEDAŻ-KUPNO-WYNAJEM**, Iława-Niepodległości 8, www.gutkowski-nieruchomosci.pl, tel./fax. 89/649-31-19, 604-222-552

KUPIĘ mieszkanie, może być do remontu lub zadłużone, pomogę w spłacie długu, zapłacę 2000zł za informację o takim mieszkaniu. 661-435-785

LUBAWA. Do wynajęcia 2 lokale na działka: 51m2 i 87m2, 505-146-993

LUBAWA. Do wynajęcia mieszkanie, 42m2 (pokój + kuchnia + łazienka + c.o.) Możliwość obniżenia czynszu za drobne prace gospodarcze przy budynku, 605-096-951

LUBAWA. Kupię mieszkanie na parterze, ok. 40m2, 505-879-807

NML Do wynajęcia lokal w Nowym Mieście Lubawskim, 602-718-710

NML Mieszkania M1,M2,M3 do wynajęcia w Biskupcu k.Iławy, 502-052-138

NML MIESZKANIE 2 pokojowe do wynajęcia oraz kawalerka w pełni umeblowana, centrum Nowego Miasta Lubawskiego, tel.880-705-282 lub tel.698-618-396.

NML Mieszkanie do wynajęcia w pełni umeblowane+ sprzęt AGD, ul.Piastowska, Nowe Miasto Lubawskie, 2 pokoje, 2 piętro, 781-826-315

NML Sprzedam 1 ha pięćdziesięcio ośmio letniego lasu, sosna, wieś M.Bałówki w kierunku Tereszewa, 504-918-640

NML Sprzedam działki budowlane 10 arowe, uzbrojone, tanio, Bratian, 501-373-114

NML Sprzedam garaż metalowy przy ul.Dworcowej 9 w Kurzętniku, cena 10.000zł, 511-412-660

NML Sprzedam mieszkanie 2-pokojowe na parterze w Nowym Mieście Lubawskim, przy ulicy Grunwaldzkiej 24a, 2 pokoje, kuchnia, łazienka, piwnica, 41,60m2, do remontu, 607-220-048.

NML Sprzedam mieszkanie 44m2 lub zamienię na gospodarstwo rolne, 512-879-701

SPRZEDAM (gm. Morąg) Jurki działkę usługowo-mieszkalną 1000m2 39000 zł i w Chojniku dom 70 m2 z działką 1000m2 210000 zł tel. 696394614

SPRZEDAM dom drewniany z bala 10 cm, Nowe Guty 2E, cena do uzgodnienia. 606-780-567

SPRZEDAM działki budowlane, uzbrojone, Stare Jabłonki centrum, 515-062-733, 696-042-939

AUTO-MOTO

AUTOKASACJA, skup aut. 506-270-521

MITSUBISHI Outlander, 2.0 + LPG, hak, stan bardzo dobry, 500-210-208

NML Sprzedam Chevrolet Cruze salonowy, 1.6 benzyna, 2013r., 41.000km, stan idealny, brązowy+ koła zimowe, bogate wyposażenie 510-713-975

NML Sprzedam Opel Astra II 1.6-8V+ gaz sekwencja do 2027r., stan bdb., klima, garażowany, przegląd, OC do 05.2021r., srebrny metalik, 608-772-635

NML Sprzedam Renault Scenic 1.6+ gaz sekwencja, 2002r. garażowany, stan db., cena do uzgodnienia 608-772-635

SAMOCHOODY używane- skup, sprzedaż, komis, zamiana, al. 1-go Maja 17, Giżycko, Czynne 10:00- 18:00, 698-672-856, czarek@pindur.pl; pindur.otomoto.pl

SKUP aut- atrakcyjne ceny! 516-368-453

SKUP aut- całe, uszkodzone. Osobowe, dostawcze! 539-318-188

USŁUGI

BRUKARSTWO- układanie kostki brukowej, pielęgnacja ogrodów, cięcie i kucie betonu, www.wesoly-kostek.pl, tel.506-196-101.

BUDOWA domów, budynków gospodarczych, łazienki, płytkowanie, wykończenia i inne prace budowlane, 690-640-480

BUDOWA domów, hal, kurników, usługi ogólnobudowlane- docieplenia budynków, tynki, układanie kostki brukowej- faktura VAT tel.506-439-480

GARAŻE blaszane, kojce, www.partnerstal.pl, 698-230-205

MALARZ, glazurnik, tanio, solidnie, 727794892

SERWIS i wymiana szyb w oknach, Ostróda, 513-159-810

TRANSPORT, przeprowadzki, 729-242-457

TYNKI maszynowe. 514-767-572

USŁUGI DEKARSKO- BLACHARSKIE Piotr Zawacki 888-373-282

USŁUGI hydrauliczne , 508-491-711

USŁUGI koparko ładowarką. Niwelacja terenu, wykopy fundamentów, załadunki, rozładunki, 531-401-606

UTYLIZACJA, zdejmowanie azbestu. 514-767-572

WYKOŃCZENIA wnętrz, glazura, terakota, panele i inne, 571913655

ZAŁADUJĘ i wywożę gruz. Przywiozę i rozplanuję ziemię ogrodową, 691-123-162

RÓŻNE

PRZYCZEPY kempingowe- sprzedaż/ wynajem, skup. 500-280-810

GARAŻE Blaszane BRAMY Garażowe KOJCE dla Psów Wiaty Kontenery
Najniższe **CENY** Różne wymiary Dogodne **RATY** Transport cały **KRAJ**
www.konstal-garaze.pl 505-526-036
29-642-34-61 22-100-45-96 89-650-30-43 24-368-32-17 25-740-57-38 509-574-644 23-683-10-85 86-225-23-11
18820otbr-a-M

ZWIERZĘTA

AMUR, sandacz, jesiotr, pstrąg, tołpyga, karp, karaś pospolity, lin, węgorz, złota orfa, sum, karaś kolorowy, materiał zarybieniowy- sprzedam tel.600-460-777.

ZDROWIE I URODA

PRYWATNY Gabinet Urologiczny, lek. Marek Karczewski- specjalista urolog, przychodnia El-Med, ul. Witosa 2, Giżycko. Rejestracja telefoniczna: 87/420-73-00.

ZWIERZĘTA

AMUR, sandacz, jesiotr, pstrąg, tołpyga, karp, karaś pospolity, lin, węgorz, złota orfa, sum, karaś kolorowy, materiał zarybieniowy- sprzedam tel.600-460-777.

ROLNICTWO

zwierzęta hodowlane

! F.H.U. skup i transport knurów, macior, bydła- waga, faktura, tel.721-040-072.

! F.H.U. skup i transport knurów, macior, bydła- waga, faktura, tel.721-040-072.

! F.H.U. skup i transport knurów, macior, bydła- waga, faktura, tel.721-040-072.

! Kupię byczki, jałówki w każdej kondycji, 50kg- 400kg do dalszego chowu. 607-53-32-66

KOKOSZKI OKAZJA, szczepione różnokolorowe, 16-20 tygodniowe-sprzedam z dowozem na miejsce tel.505-919-321

NML Sprzedam cielaki- byczki, jałówki, okolice Nowego Miasta Lubawskiego, 516-181-554

SPRZEDAŻ kaczek do uboju i po uboju. Lubawa, ul.Toruńska 1, 514-210-314

maszyny rolnicze

KUPIĘ Bizona w dobrym stanie lub na części, 606-713-778

NML Sprzedam maszynę do cięcia sieczki w bdb., stanie na 4 kosy oraz obsypnik do ziemniaków, 56-493-52-04

SPRZEDAM bronę talerzową, zawieszana NOD-X, szer.2,70; talerze-51, st.dobry, 609-983-499

SPRZEDAM C360, po remoncie, rozrzutnik obornika 4,5t., po remoncie, pelecarkę do peletu 22KW, 535-008-717

SPRZEDAM pług 4 skiby; przewracarkę do siana; spych do spychania, 602-171-464

ciągniki

SPRZEDAM ciągnik URSUS C-360, 660-689-851

produkty rolne

NML Sprzedam jęczmień, słomę w balotach, przyczepę wywrotkę, zgrabiarkę, przetrząsarkę, rozrzutnik 4,5T niemiecki, 600-606-349

NML Sprzedam pszenżyto i jęczmień z pszenicą, 600-403-007

SPRZEDAM obornik kurzy z dowozem, 607-218-775, 505-957-391

SPRZEDAM zboże, pszenżyto i mieszanekę zbożową, 517-222-793

inne

SILNIK 7KW sprzedam, 500-210-208

ZATRUDNIĘ w gospodarstwie, przy obsłudze koni, 501172462

Polacy wracają na siłownię

SPORT || W trakcie lockdownu 43 proc. Polaków ograniczyło swoją aktywność fizyczną, głównie ze względu na zamknięcie obiektów sportowych. Prawie 40 proc. nie podjęło żadnej aktywności w ciągu ostatnich 30 dni – wynika z badania MultiSport Index Pandemia.

Aż 85 proc. Polaków, czyli ok. 27 mln osób, zamierza częściej ćwiczyć po zakończeniu pandemii

Optymistyczne jest jednak to, że 85 proc. Polaków, czyli ok. 27 mln osób, zamierza ćwiczyć częściej po zakończeniu pandemii, a aż 9,5 mln planuje skorzystać z obiektów sportowo-rekreacyjnych tuż po ich ponownym otwarciu.

SIŁOWNIE, BASENY I KLUBY FITNESS PRZYGOTOWUJĄ SIĘ JUŻ DO PRZYJĘCIA KLIENTÓW W NOWYM REŻIMIE SANITARNYM, CO NASTĄPI OD 6 CZERWCA.

— Mam nadzieję, że powrót siłowni do normalności będzie w miarę szybki. Wszystkie kluby fitness, cała branża przygotowuje się do tego. Bardzo mocno wyczekują też tego klienci, którzy są spragnieni ćwiczeń – mówi Wojciech Szwarec z Federacji Pracodawców Fitness.

— Aż 85 proc. Polaków deklaruje, że chce zwiększyć swoją aktywność fizyczną po zakończeniu lockdownu, a 9,5 mln zamierza skorzystać z obiektów sportowych zaraz

po ich otwarciu. Prawie połowa odczuwa już skutki braku ruchu wynikające z ich zamknięcia. Bardzo często spotykam się z pytaniami moich podopiecznych czy uczestników zajęć fitness, którzy dopytują, kiedy kluby zostaną otwarte – mówi trener sportowy Piotr Czyżewski.

Jak wynika z badania MultiSport Index Pandemia, zrealizowanego pod koniec kwietnia przez Kantar na zlecenie Benefit Systems, w trakcie lockdownu 43 proc. Polaków ograniczyło swoją aktywność fizyczną, głównie ze względu na zamknięcie obiektów sportowych (35 proc.), a także obostrzenia związane z uprawianiem sportu na świeżym powietrzu (20 proc.) i izolację (14 proc.). Większość z nich już odczuwa negatywny wpływ braku aktywności na swoje samopoczucie (74 proc.), zdrowie (65 proc.) i sylwetkę (61 proc.).

POLACY, KTÓRZY POZOSTALI AKTYWNI FIZYCZNIE W TRAKCIE PANDEMII, NAJCHĘTNIEJ JEŹDŹĄ NA ROWERZE (36 PROC.).

DUŻYM WZROSTEM POPULARNOŚCI CIESZĄ SIĘ TEŻ TRENINGI OGÓLNOROZWOJOWE, KTÓRE MOŻNA WYKONYWAĆ W DOMU, TAKIE JAK GIMNASTYKA CZY AEROBIK. OBECNIE KORZYSTA Z NICH 28 PROC. OSÓB, CZYLI O 17 PROC. WIĘCEJ NIŻ JESZCZE W STYCZNIU.

Dalej na liście preferowanych przez Polaków aktywności są też jogging (27 proc.) i spacer (26 proc.).

— Dużą popularnością cieszą się też treningi online – co trzeci aktywny Polak korzysta z takiej możliwości – mówi Piotr Czyżewski.

Aż 85 proc. Polaków, czyli ok. 27 mln osób, zamierza częściej ćwiczyć po zakończeniu pandemii. Branża liczy na wzrost liczby klientów po zniesieniu lockdownu.

— Wchodzimy w okres letni, który dla branży sportowej jest okresem mniej intensywnym, ponieważ ludzie raczej nie ćwiczą w budynkach, tyl-

Siłownie i kluby fitness szykują się na przyjęcie klientów od 6 czerwca. Z ich usług tuż po otwarciu chce skorzystać 9,5 mln Polaków.

ko wychodzą na zewnątrz. W tym roku jednak sytuacja może być inna. O wiele mniej Polaków wyjedzie za granicę i dlatego liczymy, że więcej

osób będzie odwiedzać obiekty sportowe – nie tylko kluby fitness, ale i ścianki wspinaczkowe, baseny, studia jogi czy szkoły tańca – mówi Wojciech Szwarec.

Siłownie, kluby fitness i baseny pozostawały zamknięte od 14 marca, kiedy rząd wprowadził w kraju stan zagrożenia epidemicznego. Według szacunków Federacji Pracodawców Fitness utrzymanie lockdownu do 1 czerwca będzie kosztować utratę 43 proc. ich rocznych przychodów, czyli 1,8 mld zł. Jeżeli natomiast jesienią nastąpi kolejna fala pandemii, a wraz z nią obiekty sportowe zostaną ponownie zamknięte, branża straci w sumie ok. 2,2 mld zł.

W TEJ CHWILI FIRMY PRZYGOTOWUJĄ SIĘ JUŻ DO PONOWNEGO OTWARCIA OBIEKTÓW SPORTOWYCH, CO NASTĄPI 6 CZERWCA, W CZWARTYM ETAPIE ODMRAŻANIA GOSPODARKI. OBIEKTY

BĘDĄ JEDNAK PRZYJMOWAĆ KLIENTÓW W NOWYM REŻIMIE SANITARNYM, CO WIAŻE SIĘ Z PEWNYMI UTRUDNIENIAMI. BRANŻA PODKREŚLA, ŻE JEST NA NIE GOTOWA.

— Już na wejściu cała strefa obsługi klienta jest odcięta pleksiglasem. Po każdym kontakcie z klientem recepcja i bar będą dezynfekowane. Przygotowujemy się do tego, że będą musiały być zachowane odległości między ćwiczącymi. Będą działały szafki, ale nie będą czynne prysznice. Zachowane będą też wszelkie procedury związane z mierzeniem temperatury naszych pracowników i osób, które do nas przychodzą. Wszystko jest gotowe – mówi Wojciech Szwarec.

Dla osób, które zamierzają skorzystać z obiektów sportowo-rekreacyjnych po ich ponownym otwarciu, ważna jest informacja, że na siłowni czy w trakcie zajęć fitness nie będzie wymagane noszenie maseczek ochronnych.

Źródło: Newseria

Krzyżówka klasyczna z hasłem

1	48			52		55		59		2		63		67		71		3		76			80	
28																				10				
						4								5										
6										7										8				
27																								
				9										10										
						17							16							26				
11										12											13			
										29							2							14
						14	57		61					15	69		72							
16			50		54							17		65						18		77		81
					19															6				
										4														
21										22										23				
					24																			
7																								
26		49								27		64		68						28			79	
				29	56		60										30		74					
31				53				32													33			
			22																					
				34																				
36			51							37											38	78		82
		8																						
					39		58		62					40	70		73		75					
41																								
					44																			
46																								
																								13

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 30, utworzą rozwiązanie - przysłowie:

	1	2	3	4	5		6	7	8	9		10	11	12	13	14		15	16	17		18	19	20	21
		22	23	24		25	26	27	28	29	30														

POZIOMO: 1) muzyk grający na trąbce; 2) królowa polskich rzek; 3) włosy wyrosłe po ufarbowaniu; 4) "przynies" do psa; 5) Amundsen; w 1911 r. dotarł do bieguna południowego; 6) frakcja partii; 7) głęboka, wzburzona woda; 8) paliwo w dawnej lampie; 9) ze stolicą w Quito; 10) podejmowana przez radnych lub posłów; 11) lodowy nalot na drzewach; 12) podłużne ciastko przekładane kremem; 13) pnącza w lasach tropikalnych; 14) miasto nad Sanem z fabryką autobusów; 15) lęk, niepokój; 16) wcierany w ciało po kąpieli; 17) skutek nadużycia alkoholu; 18) barierka przy schodach; 19) rekrutacja, zaciąg, werbowanie; 20) węgierska potrawa z papryki; 21) wenecki most nad Canal Grande; 22) brawa; 23) z Atenami; 24) biały barszcz; 25) narzędzie rzeźbiarza; 26) indiański czarownik; 27) stolica Jordani; 28) mocna nić szewska; 29) imię Mickiewicza; 30) biletowa w kinie i teatrze; 31) a - w alfabecie greckim; 32) inspirator, projektodawca, pomysłodawca; 33) kawon, "krewny" melona; 34)

odprowadza wodę z dachu; 35) panoramiczny w kinie; 36) gospodarstwo hodowlane; 37) Muzykant, bohater u Sienkiewicza; 38) grzywa pietruszki; 39) np. Chochołowska w Tatrach; 40) wiązany do koszuli; 41) trwały rysunek na skórze; 42) muchówka, czyli bydleniec; 43) mama lub tata; 44) w mitologii greckiej muza poezji lirycznej; 45) wyspa na M. Jońskim u zach. wybrzeży Grecji; 46) przyszywany tata; 47) ciągnie wilka do lasu

PIONOWO: 2) po poniedziałku; 3) cecha bohatera; 16) zawodowiec, wie wszystko o kawie; 17) ozdobna tkanina na ścianę; 18) aura; 27) "... w Krainie Czarów" Lewisa Carrolla; 30) do pisania na tablicy; 33) angielska Anna; 36) gęste na niedźwiedziu; 39) z owoców w słoiku; 42) przenosi cechy dziedziczne; 48) Republika Zimbabwe dawniej; 49) A dla elektryka; 50) muł, osad na dnie stawu; 51) jezioro na Pojezierzu Kaszubskim w powiecie

kartuskim; 52) państwo z Erewanem; 53) duża, kolorowa papuga; 54) liczba, którą się mnoży przez inną liczbę; 55) zaczyn chlebowy; 56) dolna część słoika; 57) jezioro na granicy Ugandy i Zairu; 58) jednostka objętości cieczy; 59) policyjny otacza demonstrantów; 60) miasto, duma Florydy; 61) pasza dla koni; 62) bystry prąd rzeki; 63) sąsiadka Etiopii; 64) dodatek do sałatek; 65) przelanie praw na drugą osobę; 66) wyższy od tenoru; 67) Toscanini, włoski dyrygent; 68) ścisk, tłum, nawał; 69) meteor o dużej jasności; 70) podwodna skała koralowa; 71) warta na statku; 72) silny, gwałtowny wiatr; 73) niejeden na dnie morza; 74) ze stolicą w Damaszku; 75) lek z wieloryba; 76) opera w trzech aktach Jerzego Fryderyka Händla; 77) Niemen lub Warta; 78) ocena organizacji i systemów firmy; 79) ojczyzna dałajlamy; 80) słynny liniowiec, który zatonął w 1912 r.; 81) znaczy szlaki górskie; 82) papier na giełdzie

Choroby, od których tyjesz

Fot. pixabay.com

Czasem winy za nadwagę nie ponoszą ani złe nawyki żywieniowe, ani genetyka, ale przewlekła choroba

Z TYM TRUDNYM ODCHUDZANIEM, A ZA TO NADER ŁATWYM TYCIEM – TO JEST PROBLEM ODWIECZNY I CHYBA STARY JAK SAMA ZIEMIA! TYŁE, ŻE CZASEM TO NIE NASZ NIEPOHAMOWANY PĘD KU ŁAKOCIOM WINNY JEST NADWADŻE. CZASEM WINĘ ZA NADWAGĘ MOŻE PONOSIĆ PRZEWLEKŁA CHOROBA.

Niczego tak nie umiemy usprawiedliwiać, jak tych naszych nadprogramowych kilogramów. A to brak ruchu i taki nowy porządek świata, który wręcz wymusza jeżdżenie wszędzie samochodem i długie godziny przed komputerem. A to naturalne predyspozycje i obciążenie genetyczne. A to żywność generalnie niezdrowa jest i tyle w niej sztucznych ulepszcaczy, że i gabarytowo ulepsza nas wbrew naszym planom i pragnieniom. A to zrzucamy winę na leki, szczególnie te zapisane do stałego przyjmowania. Nie chcę nikomu wrzucać kamyczka do ogródka i ludzi jakimiś mirażami — ale czasem rzeczywiście winne nie są ani nasze złe nawyki żywieniowe,

ani genetyka. Czasem winę za nadwagę może ponosić przewlekła choroba, która na nie-szczęście nas dopadła.

JAK JEST KONKRETNIE?

Sceptycyzm jest jak najbardziej uzasadniony. Bo jak to możliwe, żeby niektóre problemy zdrowotne powodowały przyrost masy ciała? Jakże to problemy? I czy da się przy nich mimo wszystko jakoś walczyć z nadprogramowymi kilogramami, które tyciu sprzyjają?

Niby specjaliści jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie nie są w stanie podać. I zwracają uwagę, że za nadmiar kilogramów często odpowiada nie samo schorzenie i/lub zastosowana terapia — ale nieodpowiednia i autodestrukcyjna postawa pacjenta wobec nękających go problemów zdrowotnych. Choroba, zwłaszcza przewlekła, często oznacza przecież silny i długotrwały stres. Próbuje się go więc rozładować, zjadając samo schorzenie, ów stres i wszystkie inne problemy wszelkimi możliwymi delikcjami przy stole. A ponieważ, jak wiadomo — wszystko, co smaczne, jest niezdrowe, a co zdrowe — nie łączy się z smakiem, ani nawet zapachem — skutek jest taki, że nastrój najskuteczniej poprawiają nam przysmaki tuczące. Takie, które same z siebie i bez choroby — też obwód by nam poprawiały!

Ale ci sami specjaliści przyznają także, że są i takie sy-

tuatione, w których związek między nadwagą a chorobą występuje bardzo wyraźnie. I że są też takie leki, które w działaniach ubocznych mają przyrost masy ciała wpisany, z bardzo wysokim wyliczeniem procentowym przypadków. To kto i z jakim schorzeniem powinien przynajmniej mocno uważać?

WIELOTORBIELOWATOŚĆ JAJNIKÓW, CZYLI UWAGA NA TALIE

Przyczyny zespołu policystycznych jajników (PCOS) nie są znane, wiadomo jednak, że doprowadza on do zaburzeń miesiączkowania oraz bezpłodności. Kobiety, które cierpią z tego powodu, muszą uważać na odkładającą się głównie w talii tkankę tłuszczową, która gromadzi się w dolnej części tułowia. Choroba wskutek zaburzeń hormonalnych może również doprowadzić do ogólnej nadwagi. Jakby mało było nadwagi, PCOS bardzo często oznacza też nasilony trądzik, nadmierne owłosienie na twarzy, udach i pośladkach. Dobry ginekolog rozpozna PCOS z łatwością i będzie przede wszystkim dążył do przywrócenia równowagi hormonalnej w organizmie. Ale po samym postawieniu diagnozy i zapisaniu odpowiednich leków (głównie hormonalnych) — ostrzeże kobiety także w kwestii nadwagi. Najczęściej zaleci, by się jej po prostu pozbyć — a łatwiej to nie jest, bo tkanka tłuszczowa, nawet jeśli jest w nie-

Choroba, zwłaszcza przewlekła, często oznacza przecież silny i długotrwały stres.

wielkich ilościach, produkuje hormony, także androgeny, które tyciu sprzyjają. Ponieważ nikotyna dodatkowo pobudza organizm do wytwarzania androgenów, trzeba jak najprędzej rzucić palenie.

ZESPÓŁ CUSHINGA, CZYLI NADMIAR KORTYZOLU SZKODZI

Zespół Cushinga to choroba, która doprowadza do szczególnego typu otyłości. Jego przyczyną jest zbyt wysoki poziom kortyzolu w organizmie, hormonu wytwarzanego przez korę nadnerczy, a prowadzi do gromadzenia się tkanki tłuszczowej na karku, nad obojczykami, barkach, twarzy i wokół tułowia, tworząc charakterystyczne poduszeczki tłuszczowe. Tej otyłości towarzyszy dodatkowo nadciśnienie tętnicze i zanik tkanki mięśniowej. Na zespół Cushinga chorują ci, którzy zbyt długo przyjmowali leki sterydowe, choćby z powodu astmy czy reumatoidalnego zapalenia stawów. Inną przyczyną może być guz przysadki lub guz nadnercza. Nienaturalne przybieranie na wagę to wręcz jeden z typowych objawów zespołu Cushinga.

NIEDOCZYNNOŚĆ TARCZYCY

O ile nadczynność tarczycy powoduje znaczny spadek wagi, o tyle niedoczynność to jeden z głównych winowajców nadwagi. Wszystko przez niedobór hormonów oraz znacznie wolniejszy metabolizm. A co gorsza, tarczyca

Trzeba zwracać uwagę na swoją figurę i wagę, bo nagłe przybieranie na wagę może być oznaką choroby

rzadko kiedy daje nam jakiegokolwiek dokuczliwych objawów, stąd i rzadko kojarzymy ze sobą wszystkie te fakty. Niedoczynność leczy się głównie tyroksyną, hormonem, który przyspiesza przemianę materii i powoduje upragniony ubytek na wadze. Jeśli zatem prawidłowo leczymy niedoczynność tarczycy, a na wagę nam wciąż nie spada, a czasem — o zgrozo! — rośnie, to już nie tarczyca nas tuczy, ale zwyczajnie nadmiar jedzenia i jego zbyt duża wstosunku do potrzeb kaloryczność. Sęk w tym, że kto przed rozpoczęciem leczenia mógł jeść do woli, a nadmiar jedzenia w postaci dodatkowych kilogramów i tak się nie odkładał — teraz raptem musi uważać.

KŁOPOTY Z INSULINĄ PRZY CUKRZICY TYPU 2

Z cukrzycą jest tak, że prowadzi do niej i sama otyłość — i na odwrót: to cukrzyca może przyczynić się do przybierania na wagę. W początkowym okresie cukrzycy typu 2 poziom insuliny, odpowiedzialnej za prawidłową przemianę materii, w organizmie jest bardzo wysoki — skłonił w tym, że nie działa ona prawidłowo. I tak dochodzi do odkładania dodatkowej tkanki tłuszczowej. Wiele osób nieświadomych swojej cukrzycy — ulega jej objawom, choćby ciągłemu zapokajaniu uczucia głodu. Autrzymanie właściwej wagi dla osób chorych na cukrzycę, szczególnie cukrzycę typu 2

jest istotnym elementem leczenia podstawowej choroby. Bo im większa masa ciała, tym większe zapotrzebowanie organizmu na insulinę i większe zagrożenie brakiem kontroli nad przebiegiem choroby. Poza tym warto pamiętać, że tuczy też sama insulina.

POJĘŚĆ LUBIĄ TEŻ ALERGICY

Upieranie się, że sama alergologia odpowiada za nadmiar kilogramów — jest stanowczym nadużyciem, ale rzeczywiście: leki, które redukują skutki wydzielania histaminy, czyli substancji, która wydziela się w organizmie podczas reakcji alergicznej — nieznacznie wpływają na funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego i podwzgórza oraz na ośrodek łaknienia. Jeśli je przyjmujemy, nasz apetyt znacznie rośnie i kto go nie poskromi na czas — niech potem nie narzeka na nadmiar kilogramów.

INNE PROBLEMY

Otyłości sprzyja też wiele innych czynników, choćby niedobór witamin czy okres menopauzy u kobiet. Sam brak magnezu lub chromu powoduje, że częściej sięgamy po niezdrowe przekąski lub słodczyce, które odkładają się w organizmie w postaci tkanki tłuszczowej. Zalecam zatem — jak zawsze — dbałość o zbilansowaną dietę i ścisłą współpracę z lekarzem rodzinnym!

MAGDALENA MARIA BUKOWIECKA
m.bukowiecka@gazetaolsztynska.pl

Przyjdzie kolejna groźna choroba

PANDEMIA || Po koronawirusie przyjdzie kolejna groźna choroba – twierdzi Tomasz Jacyków, znany stylistę polskich gwiazd. – Nasza planeta zмага się ze szkodliwą działalnością ludzką i reaguje w taki sposób. Świat się zmieni, będzie kompletnie nowy.

Pomimo rozprzestrzeniania się pandemii koronawirusa oraz pogłębiającego się kryzysu stylistę stara się zachować spokój. Tłumaczy, że strach paraliżuje działanie i zaburza racjonalny ogłód sytuacji. Trzeba więc z nim walczyć.

Tomasz Jacyków podkreśla również, że pandemia wpłynie na wiele aspektów ludzkiego życia. Trudno obecnie przewidzieć wszystkie jej skutki, należy więc uzbroić się w cierpliwość i przygotować na to, że świat nie będzie już taki jak dotychczas.

— Jesteśmy obecnie w zupełnie nowej rzeczywistości mówi stylistę. — Nie mam zielonego pojęcia, jak będzie wyglądała nasza przyszłość – nawet nie próbuję na ten temat fantazjować. Wiem jednak, że świat się zmieni, będzie kompletnie nowy. Jakkolwiek by wyglądał, człowiek ma w sobie gigantyczną wolę życia, przetrwania i tworzenia, więc myślę, że jakoś sobie poradzimy.

Według stylisty obecna pandemia może być dopiero początkiem nadchodzących zmian. Rozprzestrzeniająca się choroba powoduje śmierć wielu ludzi, a także przynosi ogromne straty gospodarcze.

Jednakże może mieć pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Zamknięte fabryki przemysłowe, ograniczenie transportu i wstrzymanie turystyki przyczyniły się do spadku zanieczyszczenia powietrza. Zwierzęta zachęcone mniejszą aktywnością człowieka także ośmielają się zasiedlać nowe tereny.

— Myślę, że po koronawirusie przyjdzie berłowirus, potem jabłkowirus, a potem kolejna groźna choroba. Nasza planeta od jakiegoś czasu zмага się ze szkodliwą działalnością ludzką i reaguje w taki sposób – zaznacza.

Tomasz Jacyków stara się nie ulegać społecznej panice. Uważa bowiem, że jest ona równie szkodliwa jak rozprzestrzeniający się wirus. Przestrzega obostrzeń – będąc w miejscach publicznych, zachowuje bezpieczną odległość, tak by nie narażać na niebezpieczeństwo innych ani siebie. Stara się jednak funkcjonować normalnie – nie tracąc zdrowego rozsądku.

— Nie odczuwam strachu, ponieważ trwanie w lęku jest bez sensu. Żyję rozsądnie. Tam, gdzie trzeba, zasłaniam usta, staram się myć ręce, nie chucham na nikogo, nie przytulam się. Lepiej od razu strzelić sobie w łeb, niż przez

Tomasz Jacyków stara się nie ulegać społecznej panice

całe życie się bać. Lęk prowadzi ludzi do zbrodni, jest najgorszym uczuciem, które człowiek potrafi wygenerować. Nie należy się więc bać, tylko trzeba szukać pozytywnych aspektów – tłumaczy stylistę.

Chociaż duża część społeczeństwa boi się o zdrowie swoje i najbliższych, nie

wszyscy wierzą w informacje o wirusie, które przekazują media. Niektóre osoby należące do show-biznesu nie kryją sceptycznej postawy wobec wiadomości o rosnącym niebezpieczeństwie, jakie niesie ze sobą choroba.

Tomasz Jacyków przyznaje, że nie należy do żadnej

z grup. Stara się bowiem zachować zdrowy rozsądek. Według niego ważne jest, aby zachować spokój, który pozwoli racjonalnie ocenić obecną sytuację.

— Podchodzę do kwestii koronawirusa z ciekawością. Ostatnie wydarzenia sparaliżowały cały świat, nie tyl-

Lęk prowadzi ludzi do zbrodni, jest najgorszym uczuciem, które człowiek potrafi wygenerować.

ko Polskę. Według statystyk dziennie więcej ludzi umiera na inne choroby niż na koronawirusa. Niemniej jednak obecna sytuacja jest zastanawiająca. Nie chcę na ten temat nawet spekulować. Musimy akceptować to, co jest i radzić sobie z rzeczywistością – zwraca uwagę. **Newseria.pl**

Wegańskie leczo – zapowiedź lata

GOTUJ Z NAMI || Wiosna w dalszym ciągu nas rozpieszcza, a w garnku naszego szefa kuchni Piotra Domańskiego prawie lato. Dlaczego dziś przepis na wegańskie leczo.

SKŁADNIKI DLA 4 OSÓB:

pomidorki cherry 10 sztuk
puszka pelati 350 g (krojone pomidory w puszcze)
cukinia 350 g
papryka czerwona lub żółta (3 sztuki)
pieczarki 200 g
czosnek 4 ząbki
cebula 200 g
oliwa 60 ml
rukola 100 g
groszek zielony młody 200 g
kminek 20 g
koncentrat pomidorowy 1 łyżka
cukier brązowy 10 gramów
białe wino wytrawne 50 ml
sól 2 g
pieprz 2 g
liść laurowy 4 szt
ziele angielskie 6 szt

szklanka wody 250 -350 ml
liście szczawiku krwistego (do dekoracji)

WYKONANIE:

Na rozgrzanej oliwie w garnku 5-litrowym smażymy liść laurowy, ziele angielskie i kminek, w ten sposób „otwierają” się wszystkie aromaty przypraw. Następnie dodajemy drobno pokrojony czosnek i cebulę pokrojoną w piórka. Po 3 minutach smażenia dodajemy pokrojone pieczarki, paprykę i cukinię (pamiętajmy o dokładnym umyciu wszystkich warzyw przed krojeniem). Po kilku minutach smażenia (jak warzywa puszcza swoje soki) dodajemy pomidorki koktajlowe.

Szef Kuchni Piotr Domański

Fot. Piotr Domański

Całość podlewamy białym winem, aby nadać smak naszej potrawie. Alkohol wyparuje podczas gotowania, a smak zostanie na talerzu. Dolewamy szklankę wody i „dusimy” 5 minut, a potem dodajemy groszek i pomidory z puszki. Całość zaciągamy łyżką koncentratu pomidorowego. Solimy, pieprzymy do smaku, dodając też odrobinę cukru.

Nasze danie jednogarnkowe cały czas mieszamy doprowadzając do wrzenia. Dekorujemy na talerzu świeżą rukolą i liśćmi szczawiku jak na zdjęciu.

Życzę miłego tygodnia.
Szef kuchni Piotr Domański

rolniczeabc

Trzymamy kciuki za rzepak! \4

Zagrożenia w uprawie ziemniaka

Według szacunków IHAR-PIB i IERiGZ-PIB powierzchnia uprawy ziemniaków w 2019 r. w Polsce wyniosła ok. 304 tys. ha i była większa niż w roku poprzednim o ok. 2%. Plony szacuje się na 225 dt/ha, wobec 251 dt/ha w roku poprzednim i 234 dt/ha średnio w latach 2011-2015. Zbiory wyniosły 6,84 mln ton i były o 0,64 mln ton mniejsze niż w 2018 r. i o 1,10 mln ton mniejsze od średnich w latach 2011-2015. W 2019 roku w województwie warmińsko-mazurskim według danych IERiGZ-PIB powierzchnia uprawy ziemniaka w gospodarstwach rolnych wyniosła 16,5 tys. ha co stanowi 2,6% pow. zasiewów. Średni plon w województwie to 28 t/ha i jest to jeden z najwyższych w kraju w tym sezonie. Plony ziemniaków w 2019 roku były dość wyrównane w całym kraju ale na dość niskim poziomie, w tym roku różnicowały je lokalne opady deszczu.

Jedną z głównych przyczyn niskich plonów ziemniaka w naszym kraju, poza warunkami atmosferycznymi, jest zdrowotność roślin. Rolnicy uprawiający ziemniaki na własne potrzeby, wysadzają przez wiele lat własny materiał sadzeniowy, co powoduje wzrost zawirusowania roślin, a co za tym idzie niższy plon. Z sadzoniakami mogą przenosić się także choroby powodowane przez grzyby oraz bakteryjne takie jak: czarna nóżka, mokra zgnilizna bulw, parch zwykły ziemniaka. Niezależnie od kierunku produkcji podstawą zmniejszenia występowania chorób są zdrowe sadzoniaki. W okresie wegetacji dużym problemem jest zaraza ziemniaka (*Phytophthora infestans*), która może doprowadzić do wysokich (60-70%) strat plonu na plantacjach. Oddzielnym problemem jest zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób kwarantannowych, które mogą powodować

straty zarówno bezpośrednio - obniżenie plonu, jak i pośrednio, wynikające z przepisów kwarantannowych (dyskwalifikacja polowa, zakaz uprawy ziemniaka, wstrzymanie eksportu, obrotu wewnętrznego). Z chorób kwarantannowych do najgroźniejszych w warunkach Polski należą bakterioza pierścieniowa ziemniaka (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*) i rak ziemniaka (*Synchytrium endobioticum*).

Pomimo licznych działań PIORIN w ostatnich latach, nie udało się ograniczyć występowania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka na terenie naszego kraju. W konsekwencji tego jest praktyczny zanik eksportu polskich ziemniaków ze względu na obowiązujące prawo UE, dotyczące bezpieczeństwa fitosanitarnego, a to z kolei przekłada się na branżę powodując nadwyżkę podaży nad popytem krajowym, a w konsekwencji kłopoty producentów ziemniaka

ze sprzedażą swych zbiorów oraz uzyskiwanie relatywnie niskiej ceny.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem ostatnich lat w polskiej branży ziemniaczanej jest import do naszego kraju ziemniaków z cieplejszych stref klimatycznych, znakowanych, bardzo często niesłusznie, jako ziemniaki wczesne oraz import z krajów Europy Zachodniej ziemniaków po długotrwałym okresie przechowywania.

By uruchomić w przyszłości eksport polskich ziemniaków Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2018 roku opracowało, przy współpracy przedstawicieli branży, „Program dla Polskiego Ziemniaka”, którego celem jest wyeliminowanie bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* z profesjonalnej produkcji ziemniaka w Polsce oraz zapewnienie swobodnego dostępu dla polskich ziemniaków do rynków pozostałych państw członkowskich UE i w konsekwencji poprawa opłacalności krajowej produkcji ziemniaka. Jeszcze nie jest znana data kiedy zacznie obowiązywać.

Jak widać z przedstawionych zagadnień rolnicy prowadzący uprawę ziemniaka muszą zmagać się z wieloma problemami i trudnym decyzjami. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego chcąc wesprzeć tę grupę producentów zaprasza na webinarium „Aktualne problemy w produkcji ziemniaka – bioasekuracja fitosanitarna”, które odbędzie się 3.06.2020 r. o godzinie 10:00 na platformie WMODR. Więcej informacji o webinarium, a także program znajduje się na stronie www.wmodr.pl.

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego chcąc wesprzeć tę grupę producentów zaprasza na webinarium „Aktualne problemy w produkcji ziemniaka – bioasekuracja fitosanitarna”, które odbędzie się 3.06.2020 r. o godzinie 10:00 na platformie WMODR. Więcej informacji o webinarium, a także program znajduje się na stronie www.wmodr.pl.

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
z siedzibą w Olsztynie
ul. Jagiellońska 91, 10-356 Olsztyn
tel./fax 89 535 76 84, 89 526 44 39
e-mail: sekretariat@w-modr.pl, www.w-modr.pl
Oddział w Olecku
al. Zwycięstwa 1010, 19-400 Olecko
tel./fax 87 520 30 31, 87 520 30 32
e-mail: olecko.sekretariat@w-modr.pl

Walka z ASF przynosi dobre efekty

Jak informuje Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w kwietniu i maju br. z obszaru zagrożenia ASF – czyli z tzw. strefy niebieskiej z najbardziej restrykcyjnymi wymaganiami – zostały uwolnione łącznie 23 gminy.

Uwolnione z obszaru zagrożenie gminy przeniesiono do tzw. czerwonej strefy i obecnie mają status obszaru objętego ograniczeniami.

Są to następujące gminy:

1. w woj. mazowieckim (w sumie 10 gmin lub ich części): w powiecie mińskim: Halinów, Sulejówek oraz Dębe Wielkie,

w powiecie ciechanowskim: Ciechanów, miasto Ciechanów, Ojrzeń, Sońsk, Regimin i Gliniojeck,

2. w woj. warmińsko-mazurskim:

w powiecie elckim: Stare Juchy,

w powiecie olsztyńskim: Kolno,

w powiecie ostródzkim: Małdyty;

3. w woj. lubelskim: w powiecie lubartowskim: Abramów, Kamionka, Miłochów, Uścimów,

Fot. Pixabay

w powiecie łukowskim: Adamów,

w powiecie biłgorajskim: Terespol,

w powiecie zamojskim: Zwierzyniec,

w powiecie lubelskim: Głusk,

w powiecie świdnickim: Mełgiew i miasto Świdnik.

bar

Przy produkcji pryzm warto postawić na kolor

Pytając rolników czym kierują się przy zakupie folii pryzmowej, większość z nich odpowiada, że dobra folia musi być przede wszystkim gruba i elastyczna. I rzeczywiście w wielu przypadkach to się sprawdza, ale niestety nie zawsze. Poza grubością powinniśmy zainteresować się z czego wykonana jest taka folia.

Grubsza nie zawsze znaczy lepsza!

Zdarza się, że hodowcy stosują do okrywania pryzm folie budowlane, bo są grube, mocne i tańsze. To wszystko prawda tylko, że folie budowlane wykonane są w dużej mierze z reglanulatu, pochodzącego z recyklingu, nie ma tam granulatów odpowiadających za odporność na UV na skrajne temperatury i nie mówimy tu tylko o niskich temperaturach zimą, ale też o bardzo wysokich latem. Folie budowlane mają szereg atutów, ale sprawdzających się i zdających egzamin w branży budowlanej, a nie rolniczej i o tym należy pamiętać.

Marcin Strzyszewski reprezentujący firmę Biofol Sp. z o.o. z Pszczółek, będącą spółką dystrybucyjną fabryki Erg Bieruń podkreśla, że fabryka dysponuje własnym laboratorium, nie tylko po to żeby każdą wyprodukowaną partię folii poddawać ścisłej kontroli, ale przede wszystkim po to, żeby móc pracować nad nowymi rozwiązaniami, nad udoskonalaniem tego co już jest. I tak np. powstały srebrne folie, które są cieńsze, ale mają tą samą wytrzymałość. Co za tym idzie folia kiszonkarska czarno-srebrna produkowana jest również w oparciu o wzmożoną recepturę, dzięki temu możliwe było maksymalne zmniejszenie grubości folii przy jednoczesnym uzyskaniu najlepszych parametrów wytrzymałościowych.

Niektórzy pomyślą po co tyle zachodu, kiedyś była jedna folia i było dobrze! Na tamte czasy było dobrze, ale idziemy z duchem czasu, z postępem. Hodowcy starają się pozyskać z pola jak najwięcej wartościowej paszy i jest to pasza o zupełnie innych parametrach niż ta pozyskiwana 10, czy 15 lat temu. Mając dobrą paszę szukają sposobów jak ją zabezpieczyć i przechować żeby straty były jak najmniejsze. Pięciowarstwowa struktura foli Siloerg Pryzma zapewnia właściwą temperaturę potrzebną do procesu zakiszania. Ma zwiększoną wytrzymałość mechaniczną oraz odporność na przebicie i jest 8 – krotnie składana.

A dokładne przykrycie silosu folią kiszonkarską skutecznie zapobiega dostępowi powietrza i wody oraz ułatwianiu się dwutlenku węgla pełniącemu funkcję konserwantu kiszonki.

Kolor folii poprawi jakość paszy?

Folia kiszonkarska Siloerg Pryzma produkowana jest w kilku kolorach: czarna, czarno-biała, czarno-srebrna, czarno-zielona, zielono-biała. Wciąż najbardziej popularną folią jest folia czarno – biała, dlatego, że hodowcy ją znają, sprawdzili i jest dobra. Firma Biofol Sp. z o.o. małymi kroczkami próbuje pokazywać rolnikom różnice, w przykrywaniu pryzmy białą folią i kolorem. Oczywiście po przykryciu na białą wszystko wychodzi, ale może warto spróbować czegoś innego. Może robiąc wszystko w ten sam sposób i tylko przykrywając pryzmę innym kolorem folii, nasza pasza będzie jakościowo lepsza? Dzięki zastosowaniu folii kiszonkarskiej dwukolorowej hodowca uzyskuje polepszenie wydajności silosu. Jak działają te dwa kolory? Jaśniejsza warstwa ma na celu odbicie promieni słonecznych i redukcję temperatury wewnątrz silosu, natomiast warstwa czarna ma na celu utrzymanie właściwej temperatury w jego wnętrzu.

Decydując się na konkretny kolor folii pryzmowej, musimy wiedzieć ile czasu nasza pryzma będzie leżała. Czy będzie to pryzma, którą zaczniemy skarmiać już za 3 miesiące, czy będzie spokojnie leżała przez cały rok. Dużym zainteresowaniem wśród rolników cieszy się folia srebrno – czarna. Cieńsza, ale zachowująca najlepsze parametry wytrzymałościowe.

Pryzmy coraz szersze, dłuższe i niższe

Do niedawna w gospodarstwach królowały pryzmy o szerokości 8 i 10 metrów, czyli węższe, krótsze i wyższe. Od kiedy rolnicy zaczęli masowo korzystać z usług przy zielonych zniwach i robieniu pryzm, wygląd pryzm nieco się zmienił. Teraz widzimy na polach pryzmy znacznie niższe, ale za to dłuższe i szersze. Jak podkreśla ekspert z firmy Biofol już w ubiegłym sezonie sprzedawało się bardzo dużo folii pryzmowych o szerokościach 12 i 14 metrów. Warto dodać, że fabryka w Bieruniu produkuje najszersze folie pryzmowe – Siloerg Pryzma, których maksymalna dostępna szerokość wynosi 16 metrów. Nawój rolek od 25 mb, poprzez 33, 50, aż do 300 mb, czyli jumbo rolki. Na

zamówienie klienta możliwe jest wykonanie jumbo rolki o nawoju 400 mb. Firma Biofol z Pszczółek oczywiście docina folie pod potrzeby hodowcy, ale również dowozi do rolników jumbo rolki.

Pisząc o foliach pryzmowych warto wspomnieć o folii podkładowej kiszonkarskiej, służącej do zwiększania szczelności w miejscu styku kiszonki z silosem oraz zabezpieczającej przed przedostawaniem się wody i powietrza

do silosów. Zapewnia lepsze przyleganie folii do zakiszanej masy, zapobiega tworzeniu się pęcherzyków powietrza pomiędzy folią, a kiszonką, co sprawia, że zakiszana masa jest wilgotna oraz poddana beztlenowej fermentacji. Folie podkładowe kiszonkarskie można również stosować w celu odgazowania pryzmy. Produkowane w Erg Bieruń folie podkładowe są bezbarwne i dostępne w czterech szerokościach 6, 8, 10 i 12 m.

REKLAMA

664 911 185

Dostarczymy w 48 h pod drzwi!

FOLIA DO SIANOKISZONEK

AGROSIL

Wysoka elastyczność, dzięki której folia doskonale opina belę i skutecznie chroni jej zawartość. Pięciowarstwowa struktura folii zapewnia znacznie lepszą barierę dla gazów i lepiej hermetyzuje sianokiszonkę. Stabilizator UV – zabezpiecza przed promieniami ultrafioletowymi. Produkowana metodą rozdmuchu (blow) z najwyższej jakości surowców posiada wysoką odporność na niekorzystne warunki atmosferyczne (deszcz, śnieg i mróz).

FOLIA PODKŁADOWA KISZONKARSKA

BEZBARWNA

Wysokiej jakości folia jest produkowana tylko z czystego surowca. Doskonale zabezpiecza procesy fermentacji oraz ogranicza straty. Zabezpiecza przed przedostaniem się wody oraz powietrza do silosów. Zapewnia lepsze przyleganie folii do zakiszanej masy, zapobiega tworzeniu się pęcherzyków powietrza pomiędzy folią a kiszonką, co sprawia, że zakiszana masa jest wilgotna oraz poddana beztlenowej fermentacji.

FOLIA KISZONKARSKA – PRYZMOWA

SILOERG

Zwiększona wytrzymałość mechaniczna oraz odporność na przebicie. Zapewnia właściwą temperaturę potrzebną do procesu zakiszania. Dokładne przykrycie silosu folią kiszonkarską skutecznie blokuje dostęp powietrza i wody oraz ułatwia się dwutlenku węgla pełniącemu funkcję konserwantu kiszonki. Pięciowarstwowa struktura zapewnia nieprzepuszczalność długotrwałego promieniowania ciepłego.

WORKI FOLIOWE BUDOWLANE

Wytrzymałe i odporne na działanie mechaniczne. Niezbędne przy wykonywaniu prac remontowo-budowlanych. Duże rozmiary, dzięki czemu pomieszczą większość odpadów budowlanych. Posiadają wygodną formę zamknięcia pełnego worka.

Wysoka jakość. Wytrzymałość na rozdieranie. Na życzenie Klienta dostępne są niestandardowe wielkości oraz kolory worków na gruz. Worki dostępne w kilku różnych pojemnościach. Do stosowania w gospodarstwach domowych, na budowie oraz w biurze. Dostępne w różnych wariantach. Niesamowicie wytrzymałe i elastyczne.

WORKI DO GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Worki o kilku różnych pojemnościach. Do stosowania w gospodarstwach domowych i w biurze. Dostępne w różnych wariantach. Niesamowicie wytrzymałe i elastyczne.

BIOFOL SP. Z O.O. Pszczółki 83, 11-730 Mikołajki

Wiosenna kondycja rzepaków

Umiarkowana temperatura powietrza w ciągu dnia i chłodne noce przyczyniły się do niższej niż zazwyczaj aktywności słodyszka rzepakowego. W pełni kwitnienia straty powodowane przez tego szkodnika nie są już tak znaczące, ponieważ w korzystnych warunkach pogodowych rośliny rzepaku mogą kompensować powstałe uszkodzenia.

Rzepak ozimy jest wkońcowej fazie kwitnienia, która trwa zazwyczaj około trzy tygodnie. Ma ona istotny wpływ na ilość zawiązywanych łuszczyń inasion, czyli na plon końcowy. Kluczową rolę w trakcie jej trwania odgrywa przebieg warunków pogodowych, gdyż rośliny w tym czasie wykazują dużą wrażliwość na różnego rodzaju stresy biotyczne i abiotyczne.

Susza

Wszystkie gatunki uprawne są szczególnie wrażliwe na deficyt wody właśnie w fazie kwitnienia. Obserwowany w tym roku niedobór opadów atmosferycznych w marcu i pierwszej połowie kwietnia dał się szczególnie we znaki plantacjom rzepaku ozimego wysianym na glebach lżejszych o niskiej pojemności wodnej. Niedostateczne zaopatrzenie roślin w wodę przyczyniło się w niektórych regionach kraju do zasychania liści, które decydują o wydajności procesu fotosyntezy, w następstwie czego doszło do odrzucenia pąków z wierzchołkowej czę-

ści kwiatostanu oraz młodych kwiatostanów na pędach bocznych. W łuszczyinach wykształca się mniejsza liczba nasion ze znacznie obniżoną masą tysiąca nasion, co w rezultacie prowadzi do obniżenia plonowania.

W NIECO LEPSZEJ KONDYCJI ZNAJDOWAŁY SIĘ PLANTACJE ZLOKALIZOWANE NA GLEBACH CIĘŻSZYCH ORAZ TE, KTÓRYCH ROŚLINY POSIADAŁY SILNY I DOBRZE ROZWINIĘTY SYSTEM KORZENIOWY.

Jednak i one w obliczu deficytu wody w glebie nie wykształciły odpowiednio dużej biomasy. Na przełomie kwietnia i maja spadł długo

wyczekiwany deszcz, jednak większość plantacji rzepaku ozimego była już w pełni kwitnienia.

Stres termiczny

Innym czynnikiem środowiskowym, który również przyczynił się do częściowej redukcji potencjału plonowania rzepaku był stres termiczny. W kwietniu na terenie całego kraju wystąpiły duże wahania temperatury pomiędzy dniem a nocą. Nastąpiło wówczas uszkodzenie kwiatów oraz zawiązków łuszczyń. Największą wrażliwość na to niekorzystne zjawisko wykazuje rzepak na początku kwitnienia, a jego skutki w dużej mierze zależą od wczesności uprawianych odmian, czyli etapu rozwoju, w którym pojawił się czynnik stresowy. Ponadto w kwietniu odnotowano przymrozki. Tam, gdzie spadki temperatury nie były tak duże (do $-2\div-3^{\circ}\text{C}$), plantacje zniosły je dosyć dobrze. Jednak w rejonach o istotnie większym obniżeniu temperatury (do

$-7\div-8^{\circ}\text{C}$) doszło do uszkodzenia roślin objawiających się deformacją pędów, pęknięciami łodyg i przejściowym więdnieniem roślin. Przymrozek zniszczył również niektóre kwiaty.

UMIARKOWANA TEMPERATURA POWIETRZA W CIĄGU DNIA I CHŁODNE NOCE PRZYZCZYNIŁY SIĘ DO NIŻSZEJ NIŻ ZAZWYCZAJ AKTYWNOŚCI SŁODYSZKA RZEPAKOWEGO.

W pełni kwitnienia straty powodowane przez tego szkodnika nie są już tak znaczące, ponieważ w korzystnych warunkach pogodowych rośliny rzepaku mogą kompensować powstałe uszkodzenia.

Przebieg warunków pogodowych nie jest również bez znaczenia dla aktywności owadów zapylających. Chłodna, pochmurna i wietrzna pogoda zmniejszyła ich aktywność, co wiąże się z niższą niż zazwyczaj ilością zapylonych kwiatów.

Plonowanie

Czynnikiem decydującym o wysokości plonowania rzepaku ozimego będą także porażenia wywołane przez patogeny chorobotwórcze. Prawdłowo przeprowadzony zabieg fungicydowy jest w stanie zapobiec rozwojowi lub zniwelować negatywne skutki chorób grzybowych oraz umożliwić uzyskanie wysokich plonów. O efektywności zastosowanego rozwiązania decydują dobrze dobrany fungicyd, odpowiednie warunki oraz właściwy czas aplikacji.

W WARUNKACH KLIMATYCZNYCH POLSKI, NAJCZĘŚCIEJ NAJLEPIEJ UDAJĄ SIĘ ODMIANY WCZEŚNIE I ŚREDNIO WCZEŚNIE KWITNĄCE – DAJĄ WYSOKIE I STABILNE PLONY. WYNIKA TO PRZED WSZYSTKIM Z CZYNNIKÓW POGODOWYCH.

W warunkach spodziewanego zagrożenia ze strony słodyszka rzepakowego lepiej sprawdzą się odmiany wcześ-

nie wznawiające wegetację wiosenną oraz wcześniej kwitnące, ponieważ szkodnik ten wyrządza największe straty na plantacjach z odmianami późno kwitnącymi, o dłuższym okresie pąkowania. Odmiany późno kwitnące mają nieco dłuższy okres wiosennej wegetacji i teoretycznie wyższy potencjał plonowania, ale do jego zrealizowania potrzebna jest umiarkowana pogoda z wysoką ilością i dobrym rozkładem opadów w maju, umożliwiającą dobre zawiązanie wszystkich łuszczyń. Dobrym wyborem będzie uprawa wczesnego mieszańca DK Exima. To odmiana o bardzo wysokim i stabilnym poziomie plonowania (numer 1 w Doświadczeniach Rozpoznawczych COBORU 2019) oraz wysokiej zawartości tłuszczu w nasionach. Ponadto wyróżnia się znakomitą zimotrwałością, wysoką tolerancją na wyłęganie oraz podwyższoną odpornością na pękanie łuszczyń i osypywanie się nasion. Najbliższe tygodnie wyjaśnią obecne wątpliwości dotyczące spodziewanego poziomu plonowania rzepaku ozimego. Wiele jeszcze zależy od pogody oraz presji ze strony chorób i szkodników. Miejmy nadzieję na korzystny przebieg wydarzeń oraz udane żniwa.

Marcin Liszewski

CO SŁYCHAĆ W MINISTERSTWIE ROLNICTWA?

Świadectwo po renegotiacji

Sukcesem zakończył się proces renegotiacji wzoru świadectwa zdrowia dla mleka i produktów mlecznych eksportowanych na rynek japoński. Polscy producenci będą mogli kontynuować eksport swoich produktów.

18 maja 2020 r. Główny Inspektorat Weterynarii otrzymał informację o zaakceptowaniu przez stronę japońską nowego wzoru świadectwa weterynaryjnego dla surowego mleka i produktów mlecznych, pozyskanych od krów, owiec i kóz, eksportowanych do Japonii z Polski.

Świadectwo to jest stosowane przy wysyłkach mleka i produktów mlecznych przeznaczonych do spożycia oraz na cele paszowe i techniczne.

Procedura renegotiacji wzoru świadectwa zdrowia została rozpoczęta w roku 2019 r. od wypełnienia przez GIW kwestionariusza dot. nadzoru nad produkcją mleczarską w Polsce. Pozytywne zakończenie rozmów oznacza dla strony polskiej utrzymanie możliwości eksportu w drugiej połowie 2020 r. i w latach kolejnych.

inf. MRIRW

Nowy wzór świadectwa zdrowia dla puchu i pierza

Władze chińskie (GACC) zatwierdziły nowy, polski wzór świadectwa zdrowia dla puchu i pierza oraz 27 polskich zakładów zainteresowanych eksportem tych produktów na rynek Chin.

W dniu 21 maja 2020 r. Ambasada RP w Pekinie poinformowała, że wzór nowego świadectwa zdrowia dla puchu i pierza, razem z wzorami podpisów i pieczęci lekarzy weterynarii uprawnionych do podpisywania ww. świadectw, został przekazany do chińskich portów.

Lista 27 zakładów dopuszczonych do eksportu puchu i pierza z Polski została umieszczona na oficjalnej stronie GACC:

Strona chińska zaznaczyła, że świadectwo może być wydane jedynie w przypadku, gdy puch i pierze zostaną poddane praniu fabrycznemu oraz obróbce gorącą parą zgodnie z wymogami zawartymi w ustalonym świadectwie.

inf. MRIRW

Za testy zapłaci budżet państwa

– Mam dobre wiadomości dla rolników legalnie zatrudniających cudzoziemców. Za niezbędne testy, wykonywane

pracownikom sezonowym przyjeżdżającym z zagranicy, zapłaci budżet państwa – poinformował minister rolnictwa i rozwoju wsi Jan Krzysztof Ardanowski.

Minister zwrócił uwagę, że nie ma już żadnych przeszkód

w zatrudnianiu cudzoziemców przy tegorocznych zbiorach. Podkreślił jednocześnie, że to co korzystne dla rolników, jest też korzystne dla nas wszystkich.

– Ta pomoc oznacza w konsekwencji zebranie wszyst-

kich plonów dzięki czemu unikniemy wysokich cen owoców i warzyw, a to odczuje w portfelu każdy konsument – powiedział minister i dodał – tak wygląda państwo realne, a nie teoretyczne.

inf. MRIRW

REKLAMA

SPRZEDAŻ CIĄGNIKÓW I MASZYN ROLNICZYCH

- Stała ekspozycja

- Różne formy finansowania

- Fachowe doradztwo

- Serwis

- Konkurencyjne ceny

- Gwarancja jakości

Składasz wniosek na dotacje z PROW? Mamy sprzęt który potrzebujesz.

Orneta ul. Gdańska 23 tel. 602 580 468 e-mail. kogowski@kogowski.pl

21620lwwl-B -P

REKLAMA

Ekspert radzi: Mikotoksyny w paszach

Mikotoksyny są produktami przemiany materii grzybów pleśniowych. Należą przede wszystkim do grzybów z rodzajów *Aspergillus*, *Penicillium* i *Fusarium*. Występują zarówno w konwencjonalnej, jak i ekologicznej produkcji rolniczej oraz w źle przechowywanych paszach gospodarskich. Stają się one narastającym problemem w rolnictwie na całym świecie.

Toksyczne metabolity występujące w paszach gospodarskich możemy podzielić na:

- toksyny atakujące rośliny podczas uprawy (fuzaryjne) – porażają kłosa zbóż i kolby kukurydzy;
- toksyny atakujące produkty roślinne w trakcie ich przechowywania i obróbki technologicznej (afłatoksyny, ochratoksyny).

Ziarno zbóż jest szczególnie podatne na porażenie pleśnią, jednak nadal pozostaje podstawowym surowcem produkcji pasz. Grzyby rozwijające się na produktach zbożowych w gospodarstwie mają bardzo silne działanie toksyczne w przypadku zwierząt i ludzi. Wiele metabolitów pleśni posiada zdolność do kumulowania się w produktach zwierzęcych, takich jak mleko, mięso i jaja, prowadząc do ograniczenia pobrania paszy, obniżenia wydajności mlecznej (obniżenia dobowych przyrostów masy ciała), zatrucia pokarmowego, biegunki, wymiotów, osłabienia odporności, występowania stanów zapalnych, zmniejszenia efektywności wykorzystania witamin i związków mineralnych, zaburzenia płodności i ronienia, uszkodzenia nerek i innych narządów wewnętrznych czy też nowotworów.

Jak wskazuje wiele źródeł naukowych, przypadki ostrego porażenia mogą prowadzić do

śmierci, a wyleczenie ich jest praktycznie niemożliwe. Dlatego też w walce z tym problemem niezwykle istotną staje się profilaktyka.

Należy zapobiegać rozwojowi pleśni w całym procesie produkcji pasz gospodarskich, pamiętając o czystości materiału siewnego, zabiegach fungicydowych, odpowiednich terminach i gęstości siewu oraz nawożeniu. Ważne pozostaje także: odpowiedni termin zbioru oraz właściwe przygotowanie surowca do przechowywania (rozdrobnienie, ugniecenie, dodatek wspomagający zakiszenie, przykrycie).

Mimo prowadzonej, bardzo często skrupulatnie, profilaktyki duża część gospodarstw nie jest w stanie wyeliminować problemu mikotoksyn w paszach gospodarskich, a wynik ekonomiczny nie pozwala na rezygnowanie z porażonego surowca. Co wtedy?

Na ratunek przychodzą substancje zwane sorbentami mikotoksyn, które zyskują na popularności w żywieniu zwierząt, a dla niektórych wyspecjalizowanych gospodarstw są typowym must have każdej dawki.

TIMAC AGRO w walce z mikotoksynami proponuje nowoczesne rozwiązanie **LITHAMIX** – mikrogranulowany dodatek buforujący treść żywca, zawierający wieloskładnikową formułę MYCOMIX, w której skład wchodzi:

- **węgiel aktywny** – węgiel leśny (z drzewiny) wykorzystywany w medycynie ludzkiej, trwale wiąże toksyny fuzaryjne, tj. DON, ZEA
- **MOS** – mannooligosacharydy, metabolity drożdży z grupy *Saccharomyces cerevisiae*, mają do 8 razy większą siłę sorbującą mikotoksyny niż związki mineralne, nie wiążą przy tym witamin z organizmu zwierzęcia

Grzegorz Lewczuk
Product Manager
Timac Agro Polska

- **glinka bentonitowa** – minerały, glinokrzemiany o porowatej powierzchni, mające zdolność do wiązania toksyn, szczególnie afłatoksyny B1, działają buforująco na żywca.

Należy pamiętać także o antymikotoksynowym działaniu szczepów bakterii kwasu mlekowego, które warto zaaplikować podczas produkcji pasz objętościowych.

Mikotoksyny stały się poważnym problemem obecnym w większości gospodarstw, znacznie ograniczającym ich wyniki produkcyjne i ekonomiczne. Nie mogąc ich wyeliminować w 100%, musimy stosować się do odpowiednich zasad bezpieczeństwa na każdym etapie produkcji roślinnej i zwierzęcej, aby ograniczyć ich stężenie do minimum, zapewniając przy tym bezpieczny surowiec konsumentom.

Mikrogranulowane dodatki paszowe

Aktywne Odżywianie

Neutralizacja Mykotoksyn

3 korzyści stosowania

- 1 MOS, glinka bentonitowa i węgiel aktywny wiążą i wydają mykotoksyny z organizmu,
- 2 Ekstrakty roślinne wspomagają i regenerują wątrobę,
- 3 Komplet buforów stabilizuje pH w żwacu.

ul. Batorowska 15, 62-081 Wysogotowo

pl.timacagro.com | timac.tv

ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH

IM. BISKUPA IGNACEGO BŁAŻEJA KRASICKIEGO W SMOLAJNACH

Oferta edukacyjna 2020/2021

-Technikum:

- *rolnicze
- *weterynaryjne
- *agrobiznesu
- *architektury krajobrazu

-Ponadto:

- *Klub Jeździecki GALOP
- *Bursa (adres- Smolajny 43)
- *Kursy - kombajnisty, spawacz, groomerski, inseminacyjny.

Zespół Szkół Rolniczych im. Biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego w Smolajnach

ul. Fabryczna 6a, 11-040 Dobrze Miasto

tel. 089 616 13 19

zsr.smolajny www.smolajny.pl

-Kursy kwalifikacyjne:

- *ROL 04
- *ROL 10
- *OGR 03

-Szkoła branżowa I stopnia

- *mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych

ZAPRASZAMY

Szkoły rolnicze prowadzone i nadzorowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Na podstawie przepisów art. 8 ust 7 pkt 1 ustawy, z dnia 14 grudnia 2016 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi 54 zespoły szkół rolniczych, na terenie całego kraju. Szkoły te mogą kształcić w zawodach określonych rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 316):
cukiernik
jeździec
kucharz
mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych
ogrodnik
operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego
piekarz

przetwórca ryb
pszczelarz
rolnik
rybak śródlądowy
przetwórca mięsa
technik agrobiznesu
technik architektury krajobrazu
technik hodowcy koni
technik inżynierii środowiska i melioracji
technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki
technik ogrodnik
technik przetwórstwa mleczarskiego
technik pszczelarz
technik rolnik
technik rybactwa śródlądowego
technik technologii żywności
technik turystyki na obszarach wiejskich
technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
technik weterynarii
technik żywienia i usług gastro-nomicznych

ZESPÓŁ SZKÓŁ LEŚNYCH W RUCIANEM-NIDZIE

ul. Polna 2, 12-220 Ruciane-Nida

Obecnie trwa rekrutacja na rok szkolny 2020/2021

Wnioski o przyjęcie do szkoły można wysłać tradycyjną pocztą lub w formie elektronicznej na adres e-mail szkoły: zsdilsz@wp.pl

OFERTA KSZTAŁCENIA

- **TECHNIKUM:** TECHNIK LEŚNIK, TECHNIK INFORMATYK
- **SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA:** OPERATOR MASZYN LEŚNYCH, OGRODNIK
- **BEZPŁATNE KWALIFIKACYJNE KURSY ZAWODOWE:**
  - LES.01 – obsługa maszyn stosowanych w gospodarce leśnej
  - LES.02 – gospodarowanie zasobami leśnymi
  - ROL.03 – prowadzenie produkcji pszczelarskiej
  - ROL.04 – organizacja i nadzorowanie produkcji pszczelarskiej
  - OGR.02 – zakładanie i prowadzenie upraw ogrodniczych
  - OGR.05 – planowanie i organizacja prac ogrodniczych

Nowoczesna szkoła z tradycjami

O SZKOLE

Posiadamy bardzo dobrze wyposażoną bazę dydaktyczną, m.in. trzy pracownie komputerowe, pracownię symulatorów maszyn leśnych, bibliotekę z czytelnią, salę gimnastyczną, trzy siłownie, strzelnicę pneumatyczną, salę tradycji leśnych, internat oraz szkolne schronisko młodzieżowe. Oferujemy szeroki zakres zajęć pozalekcyjnych (biegi na orientację, łucznictwo, strzelectwo sportowe, koło sygnalistów myśliwskich). Umożliwiamy również odbycie praktyk zawodowych za granicą (Niemcy, Francja). Nasi uczniowie biorą udział w różnych zawodach, konkursach i olimpiadach. Kładziemy nacisk na wszechstronny rozwój młodzieży. U nas najważniejszy jest UCZEŃ!

tel. 87 423 11 28 | www.zsl.org.pl | e-mail: zsdilsz@wp.pl | FB/zslrucianenida

ZSKŚIA

TECHNIKUM nr 1 w Giżycku

- Technik reklamy
- Technik agrobiznesu
- Technik architektury krajobrazu
- Technik inżynierii środowiska i melioracji
- Technik robót wykończeniowych w budownictwie
- Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej

ZESPÓŁ SZKÓŁ KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA I AGROBIZNESU

ul. T. Kościuszki 23, 11-500 Giżycko, e-mail: zsksia1@wp.pl

tel. 87 428 24 84, fax 87 428 54 84

www.zsksia.edu.pl

Jeśli zaś zabraknie pracowników ze Wschodu, może być problem

Do zbioru owoców potrzeba 500 tys. osób. Pracowników ze Wschodu mogą zastąpić osoby, które straciły pracę podczas epidemii pracy.

Rolnicy, sadownicy i ogrodnicy muszą w tym roku mierzyć się z poważnym brakiem rąk do pracy. – Do sezonowych zbiorów owoców miękkich przyjeżdżało co roku niepełna 500 tys. osób – mówi Wiktor Szmulewicz, prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych. Dużą część zatrudnionych stanowili pracownicy z Ukrainy. Wprowadzenie antykrzysowa wprowadza ułatwienia dotyczące pracy sezonowej cudzoziemców, którzy pozostają w Polsce, ale ze względu na zamknięte granice wstrzymany jest dopływ kolejnych, a to – jak szacuje Personnel Service – nawet 160 tys. Ukraińców miesięcznie. Możliwe jednak, że pracy na wsi szukać będą Polacy, którzy w czasie pandemii stracili pracę.

– W związku z pandemią mamy także kłopoty na rynku pracy. Wchodzimy w sezon zbioru owoców miękkich, a zwłaszcza truskawki. Truskawka jest zbiorem ręcznym i od wielu lat korzystaliśmy z pomocy pracowników, którzy przyjeżdżali zza wschodniej granicy. Teraz muszą przejść okres kwarantanny, dostać odpowiednie paszporty, wizy – podkreśla Wiktor Szmulewicz, prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych.

Przez pandemię koronawirusa problemy w działalności

mają konsulatory Polski na terenie Białorusi i Ukrainy, które wydają wizy pracownicze. Jeśli zaś zabraknie pracowników ze Wschodu, może być problem ze zbiorem owoców.

– Będą kłopoty ze zbiorami owoców miękkich i warzyw, gdzie są duże nakłady pracy ludzkiej. Bez tych pracowników nastąpią dodatkowe ogromne straty na wsi – ocenia ekspert.

Teoretycznie kolejna tarcza antykrzysowa wprowadza ułatwienia dla rolników zatrudniających cudzoziemców.

Nowe przepisy przewidują możliwość zmiany warunków wykonywania przez nich pracy bez konieczności wydania nowego zezwolenia lub wpisu nowego oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi. Ponadto można zastosować wyjątkowe zwolnienie z wymogu uzyskania zezwolenia na pracę w okresie stanu epidemii oraz 30 dni po jego odwołaniu w sektorach, w których wymagane są zezwolenia na pracę sezonową. Udogodnienia dotyczą jednak osób, które nie wyjechały z Polski. Pytanie, co z tymi, którzy wrócili do domów. Jest ich sporo, na co mogą wskazywać dane na temat bezrobocia. Jak podaje Personnel Service, powołując się na dane State Employment Service of Ukraine, w ciągu pięciu dni na początku kwietnia liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła o ponad 36 tys.

– Myślę, że część pracowników ze Wschodu przyjedzie. Są propozycje, żeby mogli np. przechodzić granicę pieszo, bo są problemy z transportem. Ponadto, jeżeli dzisiaj straci pracę wielu ludzi, którzy mieszkali na wsi, a pracowali w mieście, to może część z nich sezonowo poszuka dodatkowych zarobków na wsi – mówi prezes KRIR. – Jest to dosyć prosta praca, łatwo się jej nauczyć, a stawki nie są aż tak niskie.

Personnel Service szacuje, że do tej pory co miesiąc do Polski przejeżdżało ok. 160 tys. pracowników z Ukrainy. Jeżeli stan epidemii potrwa do czerwca, granic nie przekroczy nawet 480 tys. Ukraińców. Mimo zmniejszonego zapotrzebowania na pracowników w niektórych branżach może to być jednak problem dla pracodawców. Rolnictwo może stać się jednym z sektorów najmocniej dotkniętych tym niedoborem.

Jak ocenia Wiktor Szmulewicz, do sezonowych zbiorów potrzebnych jest co roku nawet 500 tys. pracowników.

– Przykładowo Czerwińsk, który jest zagłębiem truskawkowym, ma ponad 6 tys. mieszkańców, a pracowników najemnych potrzeba prawie drugie tyle, żeby zebrać owoce – wskazuje.

Dla rolników problemem jest nie tylko brak rąk do pracy, ale też susza. Wprawdzie majowa pogoda daje nadzieję na poprawę sytuacji, ale eksperci podkreślają, że potrzebne są do tego długotrwałe opady.

– To może spowodować ogromne spadki plonów, nawet owoców miękkich, warzyw i innych, które rosną bezpośrednio w gruncie. Zboża i mleka może być mniej, bo będzie mniej pasz objętościowych. I to może spowodować wzrost cen – mówi prezes KRIR.

opr. bar, mat. newseria.pl

REKLAMA

Ekspert radzi: Jak wyprodukować 10 ton pszenicy ozimej

Podczas lustracji Państwa pszenic, kiedy to znajdują się one w fazie nalewania ziarna, dostrzegam, że całe źdźbło jest dobrze wykształcone, liść flagowy jest szeroki, niezainfekowany chorobami, tętni ciemnozieloną barwą. Nie dochodzi do redukcji piętrowości czy też ziaren w kłosie. Widać, że technologia ochrony i odżywiania była właściwa. Zdarza się, że na tak bujnych plantacjach pszenica jest w stanie wydać plon powyżej 10t/ha. Oczywiście na słabszych glebach wynik ten może być nieosiągalny. Trzeba również pamiętać o pogodzie w północno-wschodniej części kraju, która również decyduje o końcowym sukcesie.

Mam tę przyjemność odwiedzać gospodarstwa i poznawać techniki produkcji. Zdaję sobie sprawę, jak ogromną pracę rolnicy wkładają, żeby uzyskać pożądany końcowy efekt.

Przekonałem się, że jednym z elementów wpływającym na wysoki plon jest właściwe nawożenie pod korzeń.

Wiemy, że początku do końca wegetacji należy zwrócić uwagę na efektywne odżywianie roślin. Cała dawka fosforu powinna być zastosowana przed lub w trakcie siewu. Proponuję wybrać preparaty, których składniki będą efektywnie pobierane i wbudowywane w strukturę roślin. Polecam wybrać nawóz EUROFERTIL TOP 49 NPS. Po zastosowaniu tego rozwiązania wschody pszenicy są bardziej wyrównane m.in. dzięki większej dostępności fosforu dla startujących roślin. Podajemy pod korzeń również bor odpowiedzialny za zagęszczenie cukrów w węzłach krzewienia, szybko działający wapń odżywczy MEZOCALC, opatentowany ekstrakt z alg morskich PHY-SIO+ oraz również opatentowany fosfor o całkowitej nowej formule TOP-PHOS, zapewniającej zwiększoną dostępność tego pierwiastka nawet na stanowiskach o nieregulowanym pH. Skład nawozu to: 3% N, 22% P₂O₅, 29% CaO, 24% SO₃, 0,15% B. Zastosowanie pod zboża

Jarosław Gołębiewski
Key Account Manager
Timac Agro Polska

w zależności od zasobności gleby wynosi najczęściej od 200 do 300 kg/ha. Starania o wysoki plon pszenicy ozimej trzeba rozpocząć jeszcze jesienią, gdyż wiosną możemy już nie zdążyć. Efektywne pobranie makro- i mikrośladników w okresie jesiennej wegetacji pszenicy, to kluczowy element w technologii budowy plonu ziarna „10+”. Mamy większą możliwość zbudować łan zboża o odpowiedniej gęstości, rozbudowanych kłosach, cechujących się dorodnym uziarnieniem.

3 korzyści stosowania Eurofertil TOP 49 NPS

- 1 Rozwiązuje problem uwsteczniczenia się fosforu zarówno w warunkach gleb kwaśnych, jak i zasadowych dzięki technologii TOP-PHOS®.
- 2 Wspomaga rozwój systemu korzeniowego dzięki Physio+.
- 3 Dostarcza wapnia odżywczego dla roślin w postaci Mezocalcu.

kampania

NAJLEPSZA POZYCJA STARTOWA

2020

EUROFERTIL TOP 49 NPS

Timac AGRO

WYSOKIE PLONY

2 1 3

blu buy

więcej szczegółów na stronie internetowej:

nps2020.gr8.com

Termin kampanii

04.05-10.07

Wykształcenie rolnicze otwiera drogę

Jeszcze do niedawna szkoły rolnicze kojarzone były z ofertą kształcenia i ukierunkowaniem przygotowującym do pracy w gospodarstwie. W szkołach takich najczęściej uczyła się młodzież, która swoją przyszłość wiązała z rodzinnym gospodarstwem.

Oblicze polskiego rolnictwa bardzo zmieniło się w ostatnich latach, więc oferta kształcenia również przeszła metamorfozę. Jest atrakcyjna, nowoczesna i urozmaicona. Każda ze szkół daje możliwość podnoszenia kwalifikacji poprzez liczne projekty krajowe i zagraniczne. Wystarczy tylko chcieć i można połączyć tradycję z nowoczesnością.

Wiedza, edukacja, rozwój od 73 lat w Karolewie

Doświadczenie, wieloletnia tradycja, rozbudowana baza

dydaktyczna, profesjonalizm kadry pedagogicznej, czyli witamy w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. gen. Franciszka Kamińskiego w Karolewie. Trzy lata temu w czerwcu Zespół Szkół obchodził Jubileusz 70-lecia połączony ze zjazdem absolwentów wszystkich roczników. O szkole w Karolewie często słyszymy, że jest to nowoczesna szkoła z tradycją. I nie chodzi tu tylko o tradycje rolnicze. Budynki Karolewa, ze względu na bliskość Kwatery Głównej Adolfa Hitlera „Wilczy Szaniec”, służyły podczas wojny do celów wojskowych, a w 1945 r. zostały częściowo zniszczone. Dziś szkoła rolnicza w Karolewie jest jedną z największych szkół rolniczych w Polsce. Od 1 stycznia 2008 roku organem prowadzącym Zespół

Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Karolewie jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

**STAŻE ZAGRANICZNE
I ATRAKCYJNE
PRAKTYKI ZAWODOWE
TO ELEMENTY
WPISANE NA STAŁE DO
OFERTY KSZTAŁCENIA
W KAROLEWIE.**

W tym roku w ramach projektu „Podnosimy kwalifikacje – staże zawodowe w Grecji dla uczniów ZSCKR” zainteresowani uczniowie mają wyjechać na dwutygodniowe praktyki zawodowe do Grecji, co oczywiście w tej chwili z powodu COVID – 19 musi być przesunięte w czasie. Wiedza, edukacja, rozwój również dla

nauczycieli. Nauczyciele przedmiotów zawodowych regularnie uczestniczą w projektach i szkoleniach, których głównym celem jest podniesienie kompetencji merytorycznych, praktycznych i metodycznych.

Kierunków związanych z rolnictwem jest naprawdę sporo, czyli Jagarzewo zaprasza

W Zespole Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących w Jagarzewie dużą popularnością cieszy się kierunek technik agrobiznesu, który przygotowuje do pracy w małych i wielkoobszarowych gospodarstwach wiejskich.

Agrobiznes, to sektor gospodarki żywnościowej, który obejmuje nie tylko wytwarzanie żywności, ale również jej przetwarzanie i dystrybucję.

To powiązane ze sobą organizmy gospodarcze poczynają

od producentów rolnych i ich dostawców, przez punkty skupu płodów, przetwórców, hurtowników, detalistów, na konsumentach kończąc. Absolwent takiego kierunku posiada nie tylko wiedzę rolniczą, ale również wiedzę z zakresu zarządzania i ekonomii. Kolejne popularne i oblegane kierunki to technik turystyki wiejskiej oraz technik architektury krajobrazu. Hanna Cierkowska, dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących w Jagarzewie, wyjaśnia, że kierunków związanych z rolnictwem jest naprawdę sporo. Poza tradycyjnymi takimi jak: technik rolnik, czy technik ogrodnik i technik weterynarii, można zdobywać wiedzę i umiejętności na kierunku technik mechanik o specjalności maszyny i urządzenia rolnicze, technik mechanizacji rolnictwa i agro-

troniki. W obecnych czasach posiadanie wykształcenia rolniczego otwiera drogę do wielu atrakcyjnych finansowo ścieżek kariery zawodowej. Uczniowie zdobywają kwalifikacje już nie tylko żeby przejąć i prowadzić gospodarstwo po rodzicach, wielu absolwentów ma swoje pomysły i chce prowadzić własny biznes, związany z rolnictwem, ale nie z bezpośrednią pracą w gospodarstwie. Firmy związane z branżą rolniczą poszukują i chętnie zatrudniają absolwentów szkół rolniczych. Możliwości rozwoju i pracy jest wiele, wystarczy tylko chcieć.

Projekty unijne i ciągły rozwój w Dobrocinie

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie to kolejna szkoła rolnicza na Warmii i Mazurach prowadzona i nadzorowana

REKLAMA

ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W JAGARZEWIE

TECHNIKUM ŻYWIENIA I USŁUG GASTRONOMICZNYCH

PO TEJ SZKOLE MOŻESZ PRACOWAĆ JAKO:

- szef kuchni • manager do spraw planowania i organizacji usług gastronomicznych • manager zakładu gastronomicznego
- organizator imprez okolicznościowych • mistrz sztuki kulinarnej
- doradca w zakresie prawidłowego żywienia
- organizator usług cateringowych
- prowadzić własną działalność

**KURS NA
PRAWO
JAZDY
kat. T**

TECHNIKUM AGROBIZNESU

PO TEJ SZKOLE MOŻESZ PRACOWAĆ W:

- urzędach administracji samorządowej
- przedsiębiorstwach przetwórstwa rolno-spożywczego
- firmach handlowych

MOŻESZ:

- prowadzić własną produkcję rolniczą
- ubiegać się o unijne fundusze

www.zsrjojagarzewo.pl

ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZYCH I OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH W JAGARZEWIE

CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO W KAROLEWIE

ZAPRASZAMY REKRUTACJĄ

Nowoczesna szkoła z 70-letnią tradycją!

Sieć Szkół Rolniczych MRiRW

do atrakcyjnych ścieżek kariery

przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W skład zespołu szkoły wchodzi technikum oraz Branżowa Szkoła I-stopnia. Uczniowie Technikum im. gen. Jana Henryka Dąbrowskiego mogą zdobywać wiedzę na kilku atrakcyjnych kierunkach min. Technik Weterynarii, Technik Architektury Krajobrazu, Technik Mechanizacji Rolnictwa i Agrotechniki, Technik Agrobiznesu oraz Technik Żywności i Usług Gastronomicznych. Od 2016 roku szkoła realizuje projekty unijne, które pozwalają na doposażenie bazy dydaktycznej oraz realizację praktyk uczniowskich na terenie: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Cypru, Grecji.

Szkoła zrealizowała już wiele projektów i wciąż realizuje kolejne. Najnowsze projekty zaplanowane do realizacji na ten rok to min.:

PROJEKTUJ, UCZ SIĘ, DZIAŁAJ, MISTRZOWIE ZAWODU RPO WM 2013-19, WSZECHSTRONNY ROZWÓJ PRZYSZŁYCH EKSPERTÓW POPRZEC ZDOBYCIE DOŚWIADCZENIA, MÓJ ZAWÓD- MOJA PASJA RPO WM, WSZECHSTRONNY ROZWÓJ PRZYSZŁYCH EKSPERTÓW EFS,POWER.

Wysoki poziom kształcenia, bardzo dobre przygotowanie do egzaminu maturalnego

oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, są wizytówką szkoły od lat. Podobnie, jak Stypendia Prezesa Rady Ministrów dla najlepszych uczniów. Szkoła chętnie współpracuje z przedsiębiorstwami zapewniającymi miejsca praktyk, zagraniczne staże oraz praktyki zawodowe.

Kierunki dostosowane do zmieniających się realiów w Giżycku

Zespół Szkół Kształtowania Środowiska i Agrobiznesu w Giżycku od lat cieszy się dużą popularnością wśród uczniów i ich rodziców. Powód jest jeden, Giżycko oferuje atrakcyjne, nowoczesne kierunki kształcenia dostosowane do zmieniających się realiów. Absolwenci takich kierunków są poszukiwani na rynku pracy.

Jednym z kierunków będących odpowiedzią na

zmieniające się podejście do źródeł energii oraz dynamicznego rozwoju energii odnawialnej jest kierunek Technik Urządzeń i Systemów Energetyki Odnawialnej.

Absolwenci tego kierunku będą mogli znaleźć zatrudnienie na stanowiskach związanych z montażem instalacji wyposażonych w urządzenia energetyki odnawialnej. Na stanowiskach nadzoru technicznego czuwającego nad utrzymaniem prawidłowego funkcjonowania instalacji energetyki odnawialnej. Zapotrzebowanie na profesjonalne kadry, zajmujące się obsługą i nadzorem infrastruktury energetyki odnawialnej jest coraz większe. Kolejne atrakcyjne kierunki, na których możemy zdobywać wiedzę w Giżycku to Technik Inżynierii Środowiska i Melioracji, Technik Robót Wykończe-

niowych w Budownictwie oraz Technik Reklam.

„Nowoczesny rolnik w nowoczesnej szkole”, czyli witamy w Smolajnach

Zespół Szkół Rolniczych im. Biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego, czyli popularne Smolajny, bo do 1 września 2014 r. szkoła zlokalizowana była w dawnej, letniej rezydencji biskupów warmińskich w Smolajnach. A od września 2014 r. budynek dydaktyczny szkoły został przeniesiony do Dobrego Miasta na ulicę Fabryczną.

Wśród wielu ciekawych projektów realizowanych przez szkołę, na uwagę zasługuje trwający 01.07.2019r. do 30.09.2021r. projekt „Nowoczesny rolnik w nowoczesnej szkole”.

Zaplanowane w Projekcie działania obejmują między innymi realizację kursów

zawodowych w zakresie insemnacji bydła i trzody chlewnej oraz kursu groomingu - dla uczniów kierunku technik weterynarii oraz kurs z zakresu obsługi kombajnów zbożowych dla uczniów kierunku technik rolnik. Kierunki kształcenia w 5-letnim Technikum proponowane na rok szkolny 2020/2021 to: Technik Agrobiznesu, Technik Architektury Krajobrazu, Technik Rolnik i Technik Weterynarii.

Rolnictwo było, jest i będzie, tyle, że jest to już inne rolnictwo, nowoczesne, zaawansowane technologicznie. Rosną wymagania i potrzeby związane z wykwalifikowanymi pracownikami, ale na te potrzeby jak widać starają się reagować na bieżąco zespoły szkół rolniczych, których w województwie warmińsko-mazurskim nie brakuje.

REKLAMA

ZSCKR w Dobrocinie

im. gen. Jana Henryka Dąbrowskiego

OFERTA KSZTAŁCENIA

TECHNIKUM

TECHNIK
ARCHITEKTURY
KRAJOBRAZU

TECHNIK
ŻYWIENIA I USŁUG
GASTRONOMICZNYCH

TECHNIK
WETERYNARII

TECHNIK
AGROBIZNESU

NOWY KIERUNEK !!!

TECHNIK MECHANIZACJI ROLNICTWA I AGROTRONIKI

SZKOŁA POLICEALNA

WETERYNARIA

(po Liceum i Technikum)

**KURSY
KWALIFIKACYJNE**

KUCHARZ ROLNIK MECHANIZATOR
ROLNICTWA

**BRANŻOWA SZKOŁA
I stopnia**

MECHANIK-OPERATOR
POJAZDÓW I MASZYN
ROLNICZYCH

Dobrocin 3
14-330 Małdyty

Szukaj nas na: **You Tube**

tel./fax. 89 758 17 15

www.zsckr.net

e-mail: sekret.dobrocin@interia.pl

PRACA

Dyrektor ZSCKR

zatrudni:

- nauczyciela przedmiotów zawodowych w technikum kształcącym w zawodzie technika weterynarii
- nauczyciela przedmiotów zawodowych w technikum kształcącym w zawodzie technika mechanizacji rolnictwa i agrotechniki

Uprawa roślin miododajnych opłaca się rolnikom

Aktywność owadów zapylających ma bez wątpienia znaczący wpływ na plon owoców i warzyw a także roślin oleistych i białkowych. Liczne badania wskazują, że nawet w przypadku roślin samopylnych, zapylenie przez owady poprawia wielkość i jakość plonu.

Dobrym przykładem jest tu rzepak, którego plon odmian mieszańcowych, dzięki świadczonej przez pszczoły "usłudze zapylania", może być nawet o 50% większy. Z kolei w przypadku malin i truskawek owoce zawiązane bez pszczoł są niekształtne i około 20% mniejsze w porównaniu z owocami z kwiatów zapylonych przez pszczoły. Komisja Europejska szacuje, że roczna wartość pracy owadów zapylających (pszczoł miodnych, trzmieli i dzikich zapylaczy) na rzecz rolnictwa w UE wynosi około 22 miliardów euro. Aby uprawę odwiedzały zapylacze trzeba zapewnić

im bazę pożytkową dostępną przez cały sezon – wysiewając mieszanki miododajne. W skład takiej mieszanki powinny wejść gatunki roślin kwitnących w różnych terminach. Oczywiście w utrzymaniu pożytecznych owadów w pobliżu plantacji ważne jest także zgodne z instrukcją, odpowiedzialne stosowanie środków ochrony roślin.

Współpraca rolnik-pszczelarz

Dobra współpraca pomiędzy rolnikiem a pszczelarzem może być zainicjowana przez każdą ze stron. Polega ona zarówno na przestrzeganiu prawa i dobrych praktyk rolniczych i pszczelarskich, jak i na życzliwej, bezpośredniej komunikacji. Pszczelarz współpracę powinien rozpocząć od sprawdzenia dostępności miejsca dla pasieki w odpowiedniej bliskości do miejsca uprawy i skontaktowania się z właścicielem

Fot. archiwum prywatne

lub inną osobą uprawnioną do użytkowania terenu. W związku z tym, że pszczelarz odpowiada za szkody wyrządzone przez pszczoły, powinien on zlokalizować pasiekę zgodnie z dobrą praktyką, w sposób nie utrudniający życia mieszkańcom sąsiednich działek, w odpowiedniej odległości od dróg i budynków. Rolnik przede wszystkim musi pogodzić wykonywanie zabiegów ochrony roślin z bezpieczeństwem owadów

zapylających, w tym pszczoły miodnej. Wskazane jest powiadomienie pobliskich pszczelarzy o terminie planowanych oprysków.

Platności bezpośrednie za rośliny miododajne

Od 2019 roku wysiewanie roślin miododajnych jeszcze bardziej się opłaca, ponieważ za takie działanie można otrzymać płatności bezpośrednio z ARiMR za zazielenienie. Aby uzyskać płatność wystarczy wysiać mieszankę roślin miododajnych składającą się co najmniej z dwóch gatunków zawartych w wykazie - łącząc typowe gatunki uprawnych roślin miododajnych (np. facelia, gorczyca, gryka, słonecznik) z innymi gatunkami (np. cząber, kocimiętka, koldendra, serdecznik, werbena, żywokost). Na obszarze roślin miododajnymi obowiązuje m.in. zakaz wypasu bydła i zakaz koszenia. Moż-

na przy nim natomiast ustawić ule z pszczołami. A zatem rolnik, który zdecyduje się na ustawienie uli w pasie roślin miododajnych, może zyskać potrójnie: wysoki plon, płatności z ARiMR i miód.

Pomagamy pszczołom bez lipy

Hasło „Pomagamy pszczołom bez lipy” można rozumieć dwojako, ale przede wszystkim pomaganie „bez lipy” oznacza mądre, faktyczne działania które bezpośrednio przekładają się na dobrostan pszczoł i innych zapylaczy. Każdy z nas w łatwy sposób może zapewnić dostęp owadom do pokarmu wysiewając i sadząc rośliny miododajne. Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin w ramach akcji „Pomagamy pszczołom bez lipy” zachęca zarówno mieszkańców wsi, jak i miast do wysiewania i sadzenia roślin atrakcyjnych dla owadów zapylających. W ten sposób

zwraca uwagę na niezmiernie ważną rolę owadów zapylających w rolnictwie i całym ekosystemie. Stowarzyszenie promuje również zawiązywanie współpracy rolników i pszczelarzy – na partnerskich zasadach, ze wzajemnym zrozumieniem specyfiki pracy obu stron. Taka współpraca zapewnia wymierne korzyści obu stronom.

Kampania PSOR #PomagamyPszczolomBezLipy prowadzona jest na dedykowanym wydarzeniu na Facebooku, w którym każdy może wziąć udział. Wystarczy zasiać lub zasadzić rośliny miododajne w najbliższym otoczeniu i pochwalić się zdjęciami na stronie wydarzenia. Pokazując swoje zaangażowanie w mediach społecznościowych motywujemy innych do działania na rzecz owadów zapylających.

dr Joanna Gałązka
Polskie Stowarzyszenie
Ochrony Roślin

REKLAMA

Ekspert radzi: Zrównoważone żywienie – TIMAFEED Boost

W Europie, wraz ze zwiększającą się z dnia na dzień potrzebą importu białka pochodzenia roślinnego oraz rosnącym popytem na pasze wolne od GMO, kładzie się coraz większy nacisk na zaostreżenie wymagań środowiskowych. Dostosowanie się do tych wymogów staje się imperatywem dla wielu firm z branży rolniczej.

Aby sprostać tym wyzwaniom, Timac Agro połączył siły z laboratorium CERA, czego efektem jest opracowanie nowego rozwiązania pomagającego poprawić efektywność żywienia. Celem było stworzenie gamy produktów będących odpowiedzią na ciągłe zmieniające się potrzeby współczesnego rynku i stwarzających na przyszłość nowe perspektywy w żywieniu w całej Europie. Prace nad gamą produktów TIMAFEED trwały ponad cztery lata i prowadzono je tak, aby uzyskany produkt końcowy był w stanie zastąpić część korektorów białkowych (słonecznikowe, sojowe, słonecznikowe) w dawce, przy tym znacznie poprawiając parametry jej wykorzystania. Innowacyjnym rozwiązaniem było opracowanie nowego rodzaju połączenia azotu z zaawansowanymi technologicznie surowcami, zachowując przy tym standardy produkcji NON GMO. To opatentowane połączenie ma za zadanie ułatwić kontrolowane uwalnianie azotu, co przekłada się na optymalne funkcjonowanie żywca.

Pierwsze doświadczenia in vitro zostały przeprowadzone przy użyciu sztucznego

żywca w 2016 roku w CMI we Francji, w laboratorium CERA. Kolejnym etapem było przeprowadzenie testów na żywych zwierzętach (przetestowano ponad 400 zwierząt). Doświadczenia prowadzono w obiektach o różnym systemie utrzymania, znajdujących się w różnych częściach kraju.

Wyniki tych doświadczeń były bardzo obiecujące: zastąpienie 1 kg korektora białkowego 400 g TIMAFEED w dziennej dawce dorosłego zwierzęcia skutkowało zwiększeniem produkcji mleka o ok. 1,4 l dziennie. Dla młodego bydła podobna dawka skutkowała wzrostem wagi o 77 kg, podnosząc dzienny przyrost średnio o 250 g przez okres całego tuczu.

TIMAFEED Boost

Pierwsze z rozwiązań gamy TIMAFEED, które znajdzie się na naszym rynku, to TIMAFEED Boost. Połączenie matrycy azotowej wraz z nową formułą Boost pozwoliło stworzyć produkt o wysokich walorach żywieniowych. Jest on jednocześnie stymulantem żywca poprawiającym optymalny rozwój jego mikroflory. Formuła Boost zmniejsza emisję metanu o ponad 30%. Daje hodowcom możliwość zwiększenia produktywności swoich zwierząt, dbając przy tym o poprawę warunków środowiskowych, tak ważnych w ostatnim czasie. TIMAFEED Boost jest produktem na miarę nowego, zrównoważonego rolnictwa. Po-

Grzegorz Lewczuk
Product Manager
Timac Agro Polska

prawia parametry produkcyjne zwierząt, polepszając wykorzystanie aktualnie stosowanych surowców w gospodarstwie poprzez:

- stymulację mikroflory żywca
- stymulację fermentacji proteolitycznej
- zwiększenie syntezy kwasu propionowego żywca
- optymalne uwalnianie azotu w dawce
- poprawę wykorzystania energii w dawce
- redukcję mikotoksyn.

Dbając o wynik ekonomiczny gospodarstwa, możemy poprawiać także status zdrowotny zwierząt oraz zoptymalizować wykorzystanie zasobów paszowych.

NOWOŚĆ

Mikrogranulowany dodatek paszowy na miarę nowoczesnego żywienia

ZRÓWNOWAŻONE ŻYWIE

3 korzyści stosowania TIMAFEED BOOST:

- 1 Stabilna dawka pokarmowa - zrównoważone uwalnianie azotu
- 2 Optymalizacja dostępności energii w dawce
- 3 Homeostaza mikroflory żywca

ul. Batorowska 15, 62-081 Wysogotowo
pl.timacagro.com | timac.tv

Mleko i produkty fermentowane podnoszą odporność

Nabiał to mleko i wytwarzane z niego produkty spożywcze, takie jak: jogurty, sery, maślanki, kefiry czy masło, posiadające wartości odżywcze potrzebne do prawidłowej pracy organizmu.

To nie przypadek, że specjaliści z Instytutu Żywności i Żywienia umieścili nabiał na czwartym poziomie piramidy zdrowego żywienia, a to dlatego, że mleko i jego przetwory stanowią bogate źródło ważnych dla zdrowia składników odżywczych, głównie pełnowartościowego białka, zawierającego wszystkie niezbędne aminokwasy, i bardzo dobrze przyswajalnego wapnia, który przez ludzki organizm jest wchłaniany z produktów mlecznych aż w 80%. Dla porównania gdy źródło tego składnika jest pochodzenia roślinnego, przyswajalność wynosi tylko 13%. Niestety, badania wykazują, że brak wapnia w dziecię jest przyczyną rozwoju wielu chorób, a w Polsce niedobory tego pierwiastka występują u aż 50% dzieci w wieku 4 lat, 80-90% uczniów i 20-50% osób dorosłych. Zaleca się pić maksymalnie dwie szklanki mleka, kefiru lub jogurtu naturalnego dziennie. Dieta bogata w wapń, hamując apetyt, pomaga schudnąć. Oznacza to, wbrew niektórym opiniom, że mleko wcale nie sprzyja ty-

ciu, a wręcz przeciwnie. Jego spożywanie może być niebezpieczne dla zdrowia tylko w jednej sytuacji: w przypadku uczulenia na laktozę.

Mleko świeże i jego silna drużyna

Mleko towarzyszy człowiekowi od dnia narodzin, bo przecież pierwszy pokarm człowieka to mleko matki, które z czasem zastępowane jest mlekiem krowim, a w przypadku nietolerancji laktozy – mlekiem sojowym. Sam jego wybór jest prostą sprawą. Warto skupić się na tym najkorzystniejszym, czyli mleku świeżym – od niego wiele się zaczyna...

Mleko świeże przede wszystkim jest niepasteryzowane i nieodtłuszczone, co wpływa pozytywnie na mikroflorę organizmu ludzkiego, ponieważ są w nim dobroczynne bakterie i enzymy. Przeprowadzono badania, które wskazują, że osoby pijące mleko świeże rzadziej cierpią na alergię pokarmową i wziewną, bo ich organizm ma na czym ćwiczyć odporność.

W mleku znajdują się: tłuszcz, laktoza, dużo białka, magnez, potas, wapń, witaminy z grupy B oraz witaminy A, D, K i E. Aby zachować jak najwięcej tych cennych składników, Mleko Świeże Polmlek produkowane jest w tech-

nologii ESL, która jest mało inwazyjna dla podstawowego składnika, czyli mleka. To połączenie mikrofiltracji, czyli oczyszczania z mikroorganizmów, z pasteryzacją w niskiej temperaturze, bo w 72 stopniach Celsjusza. – Taki proces daje najlepsze efekty i pozwala na wydłużenie terminu przydatności do spożycia, a jednocześnie pozwala na zachowanie walorów smakowych i wartości odżywczych, najbardziej zbliżonych do mleka świeżego – opowiada Paweł Strzelecki, Dyrektor Zakładu Mleczarskiego w Wolsztynie. – Dlatego Mleko Świeże Polmlek musi być przechowywane w warunkach chłodniczych oraz w zacienionym miejscu, wtedy zachowuje swoją najwyższą jakość, smak i zapach naturalnego, świeżego i przede wszystkim wartościowego mleka.

Kefir, maślanka i ich walory

Produktami nabiałowymi, zwanymi napojami fermentowanymi, zyskującymi na popularności są kefiry oraz maślanki, powstające wskutek fermentacji laktozy (cukier) wywołanej przez specyficzne mikroorganizmy, co obniża pH mleka. Te mikroorganizmy mają bardzo korzystny wpływ na organizm człowieka przez mikroflorę bakteryjną zasiedlającą układ pokar-

Fot. arch. Grupa Polmlek

Mleko Świeże, Maślanka Naturalna i Kefir POLMLEK to produkty z mleka pochodzącego z gospodarstw polskich, w których nie karmi się krów paszami z GMO

mowy. Maślanka czy kefir są równie odżywcze jak mleko, ale łatwiej przyswajalne, nawet dla osób nietolerujących laktozy. Czym się różnią?

Kefir swój przyjemnie kwaskowy smak zawdzięcza tak zwanym grzybkom, czyli bakteriom należącym do paciorkowców. Dodane do mleka powodują fermentację mlekową i... alkoholową. Kefir pobudza apetyt, poprawia trawienie, ponieważ zwiększa wydzielanie enzymów, hamuje rozwój bakterii chorobotwórczych występujących w przewodzie pokarmowym, jest bogaty w witaminy z grupy B, które wspomagają pracę układu nerwowego, jest niskokaloryczny i do tego świetnie gasi pragnienie w upalne dni.

Jej Zdrowie Maślanka

Maślanka jest ubocznym efektem produkcji masła. Polecana jest w dietach, ponieważ zawiera niezbędne wartości odżywcze, i do tego jest niskokaloryczna. Stanowi idealną przekąskę: po jej wypiciu mamy uczucie sytości, organizm znacznie łatwiej przyswaja wartości odżywcze z innych produktów. Zawiera lecytynę, która jest składnikiem błon komórkowych, bierze udział w przemianach materii, jest ważnym elementem mózgu i tkanki nerwowej. Maślanka stanowi podstawę koktajli owocowych, a nawet ciast. Na opakowaniach Maślanki Naturalnej Polmlek znajdują się przepisy na przykład na smaczne racuszki czy na zdrowy koktajl owocowo-

-szpinakowy. Naturalne kefiry i maślanki to także podstawowy składnik letnich chłodników z dodatkiem buraków, rzodkiewek, ogórków i świeżego kopru. Doskonale pasują do lekkiego i letniego obiadu cenionego przez Polaków, czyli młodych ziemniaczków z koperkiem i z jajkiem sadzonym.

Przed wszystkim jakość

Rynek nabiału jest ogromny i nadal się rozrasta. Stojąc przed ladami chłodniczymi w sklepie, które aż uginają się od mlecznych produktów, lepiej wybrać te, przy wytwarzaniu których dłożono wszelkich starań już na pierwszym etapie, czyli karmiąc krowy. Mleko Świeże, Maślanka Naturalna i Kefir Polmlek to produkty z mleka pochodzącego od krów karmionych tylko paszami bez dodatku genetycznie modyfikowanych organizmów (GMO). Hodowcy współpracujący z tym producentem, a jest ich około dziewięć tysięcy, stosują najwyższe standardy hodowli zwierząt po to, aby finalnie produkty z ich mleka były zdrowe, naturalne i smaczne. Grupa Polmlek to polska firma, współpracująca i wspierająca polskie gospodarstwa. Pij na zdrowie! :)

Bernadeta Małachowska

REKLAMA

mleko świeże

PRODUKT
POLSKI

WYPRODUKOWANO
BEZ
STOSOWANIA
GMO

PROCES
MIKROFILTRACJI

NOWOŚĆ

Kondycja upraw w regionie Warmii i Mazur

Warunki pogodowe limitują kondycję zbóż, kukurydzy, rzepaku i roślin bobowatych.

Trzy tygodnie temu brak wody hamował siew kukurydzy i pobieranie składników pokarmowych przez rośliny. Jednak kolejno notowane i bieżące opady znacznie poprawiły stan uwilgotnienia gleby, dzięki czemu rośliny mogą wykorzystać zdeponowane w glebie składniki pokarmowe.

Średnia dobową temperaturą w regionie nie przekroczyła dotychczas 10,5°C, a przyczyną ustalonej granicy termicznej są spadki temperatury nocą i przymrozki, które nieustannie notujemy w regionie Warmii i Mazur.

Dodatkowo zmienność pól meteorologicznych zagwarantowała na zimnych ogrodnikach niską temperaturę, a nawet opady śniegu, który 12.05 przykrył warstwą od kilku do kilkunastu centymetrów

Brunatna plamistość liści

Fioletowa barwa siewek łubinu po przymrozku

kwitnący rzepak oraz zboża. Ciężki śnieg spowodował lokalnie straty w uprawach rzepaku oraz w zbożach: głównie żyta i pszenżyta bez regulacji wzrostu i pokroju roślin.

Aktualnie pszenica ozima strzela w źdźbło i osiągnęła fazę 37-39 BBCH i z różnym zaawansowaniem uzależnionym od odmiany i terminu siewu odsłania liść flagowy. Pszenica jara spowolniła wzrost przy nocnym chłodzie i osiągnęła fazę 22-29 BBCH, jęczmień jary jest w różnym stopniu zaawansowania fazy krzewienia (22-29 BBCH) lub rozpoczyna strzelanie w źdźbło (31 BBCH). Rzekpak kwitnie 65-67 BBCH i rozpoczyna wiązanie łuszczyń. Jednak początkowo susza, i następnie chłód w okresie wiosennej wegetacji nie rokuje wysokiego plonowania. Lokalnie siew kukurydzy jeszcze trwa, na wielu plantacjach nie wschodzi z powodu

REKLAMA

MIRTRANS
Sp. z o.o. Sp. k.

Zapraszamy do współpracy

Płoskinia 1c
14-526 Płoskinia, tel. 600 254 200, 728 397 097

Oddział Kętrzyn
ul. Mazowiecka 17, tel. 728 397 100, 662 172 044

Oddział Kieźmark
ul. Gdańska 4, 83-020 Cedry Wielkie, tel. 691 237 200

www.mirtrans.pl

zimnej gleby, a uprawy wczesnego terminu osiągnęły fazę 12 BBCH, przy czym właśnie te rośliny ucierpiały najbardziej przy bieżących spadkach temperatury wykazując silne chlorozy, a nawet fioletową barwę. Podobnie osłabione zostały wchody roślin bobowatych.

Warunki pogodowe nadal sprzyjają sprawcom chorób podsuszkowych zbóż. Nasilone objawy fuzaryjnej zgorzeli, ostrej plamistości oczkowej i lamliwości źdźbła

zbóż widoczne są na wielu plantacjach, ale minął optymalny termin ochrony podstawy źdźbła.

Wśród chorób liści, z wyższym niż w ubiegłym roku nasileniem, notujemy mączniaka prawdziwego zbóż i traw, a wyższe piętra szybko opanowują objawy septorioz, których sprawcy po łagodnej zimie zachowali silny potencjał infekcyjny. Obecnie wyraźnie są także objawy brunatnej plamistości liści. W wybranych lokalizacjach

północnej części regionu nasilają się objawy rdzy brunatnej, co należy monitorować, ponieważ w fazie kłoszenia *P. recondita* znacznie pogarsza kondycję i plonowanie roślin. Producenci jęczmienia diagnozują rdzę jęczmienia i niższy stopień porażenia plamistości siatkowej.

W łanach rzepaku panują optymalne warunki infekcji przez *S. sclerotiorum*. Wielu rolników wykorzystało już okno zabiegowe na ochronę przed zgnilizną twardzikową,

wiedząc że symptomy typowe i specyficzne pojawiają późno, a to moment kwitnienia rzepaku jest sprzężony z uwalnianiem zarodników z owocników *S. sclerotiorum*.

Diagnostyka na pożywce tzw. testem płatkowym wykazała obecność patogena w uprawie, co zmobilizowało Rolników w regionie do zachowania optymalnego czasu ochrony.

W rzepaku z niższym nasileniem, w porównaniu do ubiegłego sezonu wegetacyjnego, notujemy objawy suchej zgnilizny kapustnych i czerni krzyżowych. Wzrost temperatury może jednak jeszcze zamienić taki trend.

dr hab. Marta Damszel
Katedra Entomologii, Fitopatologii
i Diagnostyki Molekularnej

Mączniak prawdziwy zbóż i traw

Stan kukurydzy po przymrozkach

Septorioza paskowana

Czy głód grozi również mieszkańcom Europy?

Stary Kontynent nie stał nad przepaścią głodu od wielu dekad. Kumulowanie się narastających problemów, starych i nowych, wydaje się sięgać zenitu. Problemy takie jak susza, niedobory pracowników w sektorze pracy sezonowej spowodowane przez COVID-19 czy Afrykański Pomór Świń to główne przyczyny obecnej sytuacji.

O ile możemy mieć nadzieję na sezonowość problemów związanych z epidemiami, dotyczących zarówno ludzi jak i zwierząt, tak wieloletnie kumulowanie się problemów klimatycznych to sprawa oodmiennie, długofalowej naturze. Wszystkie te czynniki uderzą najpierw w sektor rolniczy, jednakże skutki odczują wszyscy mieszkańcy w Europie.

Kraje Zachodu alarmują, że zaczyna brakować rąk do pracy, a przez epidemię najprawdopodobniej nie będzie można liczyć na pracowników z Europy Wschodniej. -Dla sektora rolno-spożywczego i międzynarodowego handlu żywnością wszystkie te czynniki są

połączone – jeśli zabraknie pracowników sezonowych, to produkcja i łańcuchy dostaw zostaną poważnie zakłócone. W konsekwencji ceny niektórych produktów mogą poszybować w górę, co finalnie odczuje konsument podczas robienia zakupów. Jedyny widoczny plus takiej sytuacji to możliwe zwiększenie patriotyzmu gospodarczego i wspieranie polskich producentów podczas podejmowania decyzji przy sklepowych półkach – komentuje Grzegorz Brodziak, dyrektor zarządzający w Goodvalley.

Jednakże największym problemem pojawiającym się na horyzoncie jest susza. Gleby od wielu lat nie miały tak niskiego poziomu retencji. - Gdyby brak wody dotyczył jedynie krajów takich jak Hiszpania, Francja czy Niemcy, to Polska w roli eksportera byłaby w stosunkowo korzystnej sytuacji. Byłaby to znacząca szansa na poprawienie bilansu handlowego i zyskanie na znaczeniu na rynkach globalnych. Niestety, na ten moment nie mamy nadziei na taki ob-

rót sytuacji, bo nasza sytuacja hydrologiczna jest jedną z najgorszych w Europie – dodaje Grzegorz Brodziak.

Ekspert wskazuje także na problem wynikający z Afrykańskiego Pomoru Świń – zmniejszanie się pogłowia stad trzody chlewnej doprowadza do mniejszego popytu na pasze i destabilizacji całego sektora rolniczego. Jeśli ekspansja wirusa na zachód nie zostanie powstrzymana i pierwsze przypadki ASF pojawią się w Niemczech, to europejskie rolnictwo czeka prawdziwa katastrofa.

Każdy zgodzi się ze stwierdzeniem, że przezwyciężenie epidemii koronawirusa i ASF poprawi obecną sytuację. Niemniej jednak, wdrażanie długofalowych działań mających na celu ograniczenie wpływu działalności człowieka na klimat nie jest oczywiste dla każdego. Zwiększanie udziału OZE w energetyce jest jednym z takich działań i może zapobiegać kłeskom głodu spowodowanym brakiem wody w przyszłości.

inf. Preflite Public Relations

Hyundai TUCSON. Także w wersji hybrydowej 48V.

N Line

Upust do
24 000 zł

Zależy Ci na ekscytującej stylistyce samochodu? A może na dynamicznej i ekonomicznej jeździe?

Nowy Hyundai Tucson N Line to nowa, agresywna sylwetka ze sportowymi akcentami: unikatowym kaskadowym grillem, 19-calowymi felgami i sportowymi oponami. Specjalnie dostrójone zawieszenie daje fantastyczne prowadzenie na drodze. A do tego nowoczesne systemy bezpieczeństwa, nawigacja z 8-calowym, dotykowym ekranem, kamerą cofania, obsługą Apple CarPlay™ i Android Auto™ oraz 5-letnia gwarancja bez limitu kilometrów. Hyundai Tucson i Tucson N Line oferowane są także z układem hybrydowym 48 V oferującym znakomite osiągi przy obniżonym zużyciu paliwa i emisji CO₂.

Hyundai Daszuta
Tuwima 23, Olsztyn
89 541-84-66

Znajdź nas: Facebook Youtube Instagram
Pełna oferta: www.daszuta.hyundai.pl

5 LAT GWARANCJI
BEZ LIMITU KILOMETRÓW

5-letnia Gwarancja Bez Limitu Kilometrów Hyundai dotyczy jedynie tych samochodów Hyundai, które były sprzedane Klientowi końcowemu przez Autoryzowanego Dealera Hyundai na warunkach opisanych w książce gwarancyjnej. Szczegóły dot. propozycji cenowej i programu gwarancyjnego, w tym wyłączeń gwarancji, dostępne są u Autoryzowanych Dealerów Hyundai. Prezentowany upust dotyczy modelu Hyundai Tucson MY19 w wersji Premium z silnikiem 1.6 T-GDI 4WD 7DCT z roku produkcji 2019 o zużyciu paliwa od 8,3 do 8,9 l / 100 km średnio we wszystkich fazach i emisji CO₂ od 188 do 203 g/km, składa się on z rabatu 12% oraz dodatkowego upustu na wybrane egzemplarze modelu Tucson. Jest on rekomendowanym upustem brutto i nie wyklucza wprowadzenia promocji dealera. Promocja obowiązuje od 01.05.2020 do odwołania lub wyczerpania zapasów. Samochody prezentowane w reklamie to: Hyundai Tucson Premium oraz Hyundai Tucson N Line, oba z silnikiem hybrydowym, wysokoprężnym 1.6 CRDi 7DCT 2 WD (136 KM) o zużyciu paliwa od 5,0 do 5,5 l / 100 km i emisji CO₂ od 141 do 145 g/km.

ATRAKCYJNE RABATY DLA ROLNIKÓW

Chowacz podobnik i pryszczarek kapustnik – szkodniki łuszczynowe rzepaku już w natarciu

Identyfikacja chowacza podobnika nie jest trudna. Jest chrząszczem o długości około 3mm, barwy czarnej z szarym odcieniem. Należy do rodziny ryjkowcowatych, dlatego jego głowa wydłużona jest w cienki, dobrze widoczny ryjek.

Chowacz kapustnik i pryszczarek kapustnik należą do szkodników łuszczynowych rzepaku. Ich samice składają jajeczka do łuszczyn, a rozwijające się larwy uszkadzają nasion. Szczególnie groźne są dlatego, że nalatują na rzepak ozimy prawie w tym samym czasie. Wyraźne ocieplenie naszego klimatu sprzyja pojawom obu gatunków.

Jako pierwszy pojawia się chowacz podobnik, który zasiedla plantacje mniej więcej w tym samym czasie co słodyszek rzepakowy.

PIERWSZE CHRZĄSZCZE WIDOCZNE SĄ NA BRZEGU PLANTACJI, OD STRONY, GDZIE ZNAJDUJĘ SIĘ LAS LUB ZADRZEWIENIA ŚRÓDPOLNE. SZKODNIK TEN BOWIEM, ZIMUJE W WIERZCHNIEJ WARSTWIE GLEBY, POD RESZTKAMI ROŚLINNYMI LUB W ŚCIOŁCE NA BRZEGACH LASÓW ORAZ ZADRZEWIEŃ.

Czynnikami inicjującym opuszczanie kryjówek zimowych przez postacie dorosłe jest temperatura. Chrząszcze uaktywniają się w temperaturze 8-10°C, a największy nalot na plantacje odbywa się, gdy temperatura wynosi 18-21°C.

Pierwsze naloty chowacza podobnika na rzepak widoczne są w fazie tworzenia się pąków kwiatowych i na początku kwitnienia. Chrząszcze odżywiają się tkanką miękką liści, wygryzają ranki w łodygach i pąkach kwiatowych. Po około 1-2 tygodniach żerowania chrząszcze kopulują i składają jaja do łuszczyn. W tym celu samica wygryza mały otwór w łuszczyń, przez który składa 1 jajeczko. Łuszczyny mają wtedy 4-10 mm długości. Larwy pojawiają się po 8-10 dniach i żerują na nasionach od 18 do 40 dni. Jedna larwa uszkadza od 4 do 7 nasion. Dojrzała larwa przegryza ścianę łuszczyzny i spada na glebę, gdzie na głębokości 2-4 cm tworzy kolebkę, w której się przepoczwarcza. Nowe pokolenie chrząszczy pojawia się od końca czerwca do końca lipca. Młode chrząszcze krótko żerują na uprawnych i dzikich roślinach kapustowatych i schodzą na zimowanie.

Identyfikacja chowacza podobnika

Identyfikacja chowacza podobnika nie jest trudna. Jest chrząszczem o długości około 3mm, barwy czarnej z szarym odcieniem. Należy do rodziny ryjkowcowatych, dlatego jego głowa wydłużona jest w cienki, dobrze widoczny ryjek. Głowa razem z rykiem podgięta jest pod stronę brzuszna. Pokrywy skrzydeł są wyraźnie prążkowane. Larwa dorasta do 4 mm, jest beznoga, łukowato wygięta z brązową głową. Poczwarzka typu wolnego, koloru brudnobiałego lub żółtego, osiąga długość około 4 mm.

SZKODLIWOŚĆ CHOWACZA PODOBNIKA ZWIĄZANA JEST Z ŻEROWANIEM POSTACI DOROSŁYCH

I LARW. W MŁODYCH ŁUSZCZYNACH WIDOCZNE SĄ MAŁE OTWORY, KTÓRE WYGRYZŁY SAMICE

W CELU ZŁOŻENIA JAJ. RANKI TAKIE SIĘ ZABLIŻNIAJĄ, POWODUJĄ LEKKIE SKRĘCENIE ŁUSZCZYN.

W późniejszym okresie widoczne są otworki wyżarte przez dojrzałe larwy, które spadają do gleby. Łuszczyny takie przedwcześnie dojrzewają i są podatne na infekcje grzybowe. Poza tym larwy niszczą nasiona w łuszczykach.

Obok chowacza podobnika łuszczyny rzepaku mogą być atakowane przez pryszczarkę kapustnika, który pojawia się na rzepaku na początku kwitnienia. Do niedawna sądzono, że porażenie łuszczyn przez larwy pryszczarki jest możliwe tylko przy udziale samicy chowacza podobnika, ponieważ samice pryszczarki wykorzystują otworki zrobione wcześniej przez samice chowacza podczas składania jaj. Już od paru lat wiadomo jednak, że pryszczarki mogą także składać jaja do nieuszkodzonych, młodych łuszczyn rzepaku, odmian o delikatnej i cienkiej skórce. Samica za pomocą pokładelki przecina ścianę łuszczyzny i do wnętrza składa jaja z których po kilku dniach wylęgają się larwy. W jednej łuszczyńce może żerować nawet kilkadziesiąt larw, które wysysają soki ze ścian łuszczyzny i nasion. Zaatakowane łuszczyny żółkną i pękają, a znajdujące się wewnątrz łuszczyzn larwy i nasiona spadają na glebę. Larwy przedostają się do gleby, gdzie otoczone kokonem przepoczwarczają się. Rozwój 1 pokolenia trwa 3-4 tygodnie. W ciągu roku występuje kilka pokoleń, a ich liczba zależy od warunków termiczno-wilgotnościowych.

Identyfikacja pryszczarki kapustnika

Pryszczarek kapustnik jest mała muchówką z rodziny pryszczarkowatych, długości około 1,5 mm u samca i 2,2 mm u samicy. Samiec ma tułów brązowy, odwłok czerwony lub żółtoszary, a u samicy tułów jest czerwony.

a tulów prawie czarny. Odnoża takiej samej długości co ciało. Larwa dorasta do 2mm, jest beznoga, bez wyraźnie zaznaczonej puszki głowowej, koloru białego lub żółtobiałego.

**U PRYSZCZARKA
KAPUSTNIKA
SZKODLIWE SĄ TYLKO
LARWY. W WYNIKU
ICH ŻEROWANIA
ŁUSZCZYN PĘKAJĄ
A NASIONA WYSYPUJĄ
SIĘ NA ZEWNĄTRZ.
BARDZO CZĘSTO NA
ROŚLINACH WIDOCZNE
SĄ TYLKO SZYPUŁKI
I RESZTKI PRZEGRODY
NASIENNEJ
ZNISZCZONYCH
ŁUSZCZYN.**

Sukces w zwalczaniu szkodników atakujących luszczyny zależy przede wszystkim od terminu wykonania zabiegu. Dlatego monitoring nalotu tych szkodników na plantację rzepaku ozimego należy prowadzić systematycznie już przed kwitnieniem roślin, pomimo tego, że najczęściej pierwsze zabiegi wykonujemy w czasie od opadania płatków kwiatowych i zawiązywania pierwszych luszczyn. Należy również pamiętać, że insektycydy zastosowane przy zwalczaniu słodyszka rzepakowego ograniczają również liczebność chowacza podobnika. Dlatego zastosowanie chemicznego zabiegu zwalczania musi być uzasadnione rzeczywistym zagrożeniem plantacji, wynikającym z przekroczenia progu ekonomicznej szkodliwości tych szkodników.

Prof. dr hab. Bożena Kordan,
Katedra Entomologii,
Fitopatologii i Diagnostyki Molekularnej,
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski,
bozena.kordan@uwm.edu.pl
Mgr inż. Mariusz Foltynski,
Agrii Polska,
mateusz.foltynski@agrii.pl

Gdzie nas szukać?

Małgorzata Dargiewicz
Dyrektor projektu
Rolnicze ABC

Tel. (89) 5397473
Kom. 502-499-528
m.dargiewicz@rolniczeabc.pl

www.rolniczeabc.pl
fb: rolniczeabc

Następne wydanie
24 czerwca 2020

150 tys. zł premii dla młodego rolnika. Wnioski od 3 czerwca.

Od środy 3 czerwca do 1 sierpnia 2020 r. młodzi rolnicy będą mogli składać w ARiMR wnioski o przyznanie premii na rozpoczęcie samodzielnego gospodarowania. Pomoc finansowana jest z budżetu PROW 2014-2020.

O „Premię dla młodych rolników” może ubiegać się osoba, która w dniu złożenia wniosku ma nie więcej niż 40 lat i posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Jeżeli ich nie ma, powinna uzupełnić je w ciągu 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy. Musi też posiadać gospodarstwo rolne o powierzchni co najmniej 1 ha i rozpocząć prowadzenie w nim działalności rolniczej nie wcześniej niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Jednym z warunków przyznania 150 tys. zł premii jest utworzenie gospodarstwa rolnego o wielkości ekonomicznej nie mniejszej niż 13 tys. euro i nie większej niż 150 tys. euro. Kolejny wymóg dotyczy powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie. Musi być ona co najmniej równa średniej krajowej, a w województwach, w których

średnia powierzchni gospodarstw jest niższa niż krajowa - gospodarstwo musi mieć wielkość średniej wojewódzkiej. Natomiast maksymalna powierzchnia nie może być większa niż 300 ha.

**ZŁOŻONE PRZEZ
MŁODYCH ROLNIKÓW
WNIOSKI ZOSTANĄ
PODDANE OCENIE
PUNKTOWEJ.**

Suma uzyskanych punktów (co najmniej 8) będzie decydowała o kolejności przysługiwania pomocy dla województwa mazowieckiego oraz łącznie dla pozostałych województw.

Premia w wysokości 150 tys. zł będzie wypłacana w dwóch ratach:

1. - w wysokości 120 tys. zł - na wniosek o płatność pierwszej raty złożony po spełnieniu przez młodego rolnika warunków, z zastrzeżeniem których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy, w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia tej decyzji;

2. - w wysokości 30 tys. zł - na wniosek o płatność drugiej

raty złożony po realizacji biznesplanu.

Zgodnie z przepisami rolnik musi przeznaczyć całą kwotę premii na inwestycje dotyczące działalności rolniczej lub przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w swoim gospodarstwie. Ważne jest, że co najmniej 70 proc. tej kwoty musi zostać wydane na inwestycje w środki trwałe.

Dotacji nie może przeznaczyć na chów drobiu (z wyjątkiem produkcji ekologicznej), prowadzenie plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne oraz prowadzenie niektórych działań specjalnych produkcji rolnej.

Wnioski będą przyjmowały oddziały regionalne ARiMR. W czasie trwania na terenie kraju stanu epidemii ARiMR zachęca, by przekazywać w następujący sposób: w formie dokumentu elektronicznego na elektroniczną skrzynkę podawczą, za pośrednictwem platformy ePUAP lub przesyłką rejestrowaną nadaną wpłacówce Poczta Polska. Dokumenty można również dostarczyć do specjalnych wrzutni, które ustawione są w placówkach terenowych Agencji lub osobiście.

REKLAMA

Specjalna oferta **finansowania**
fabrycznego maszyn Väderstad

0%

Partnerem programu jest firma
De Lage Landen Leasing Polska

BEZ ODSETEK

Nie czekaj! Skontaktuj się z Naszymi doradcami ds. finansowania
DLL: tel. **600 925 734, 785 805 675**
Oferta ograniczona czasowo.

dLL financial solutions
partner

VÄDERSTAD
Where farming starts

Przyjmowanie wniosków wydłużone

ARiMR:
„Modernizacja
(obszar D)”
i „Restrukturyzacja
małych
gospodarstw”
jeszcze
do 30 czerwca.

O miesiąc, do 30 czerwca 2020 r., został wydłużony termin składania wniosków na „Modernizację gospodarstw rolnych” w obszarze D i „Restrukturyzację małych gospodarstw”. Pierwotnie nabór wniosków ogłoszony był do 29 maja.

– Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom beneficjentów przedłużone zostały terminy składania wniosków na działania „Modernizacja gospodarstw rol-

nych (obszar D)” oraz „Restrukturyzacja małych gospodarstw” – poinformował Tomasz Nowakowski, Prezes ARiMR.

Rolnicy, którzy chcą ubiegać się o środki w ramach tych dwóch popularnych naborów mają czas na złożenie wniosków do 30 czerwca 2020 r.

Modernizacja w obszarze D to działanie skierowane do rolników posiadających gospodarstwa o wielkości ekonomicznej od 13 tys. do 200 tys. euro. O wsparcie może ubiegać się wspólnie kilku rolników. W tym przypadku wielkość ekonomiczna pojedynczego gospodarstwa może być mniejsza niż 13 tys. euro, przy czym suma wielkości ekonomicznej wszystkich gospodarstw musi wynosić co najmniej 15 tys. euro, a po zrealizowaniu inwestycji wielkość ekonomiczna gospodarstwa każdego ze wspólnie

wnioskujących rolników osiągać wartość co najmniej 13 tys. euro.

Przyznawane w ramach Modernizacji gospodarstw rolnych wsparcie ma formę dofinansowania poniesionych na realizację inwestycji kosztów kwalifikowanych. Standardowo jest to 50%.

Tylko w przypadku, gdy opomoc ubiega się młody rolnik, lub gdy wniosek składa wspólnie kilku rolników poziom wsparcia może być wyższy i wynieść 60%. Maksymalna kwota dofinansowania to 500 tys. zł, przy czym dla inwestycji niezwiązanych bezpośrednio z budową czy modernizacją budynków inwentarskich, w tym ich wyposażeniem lub budową, lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których jest prowadzona produkcja zwierzęca, rolnik może otrzymać do 200 tys. zł.

W ramach „Restrukturyzacji” o wsparcie finansowe może starać się rolnik posiadający gospodarstwo obejmujące co najmniej 1 ha użytków rolnych lub nieruchomości służącą do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Wielkość ekonomiczna takiego gospodarstwa nie może przekraczać 13 tys. euro. Wsparcie na rozwój małych gospodarstw to 60 tys. zł bez zwrotnej premii wypłacanej w dwóch ratach: 80 proc. (48 tys. zł) po spełnieniu warunków

określonych w decyzji o przyznaniu pomocy, a 20 proc. (12 tys. zł) po prawidłowej realizacji biznesplanu.

Dotację można przeznaczyć wyłącznie na działalność rolniczą lub przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie. Co najmniej 80 proc. otrzymanej premii należy wydać na inwestycje wśródki trwałe.

W obu naborach wnioski o przyznanie pomocy należy dostarczać do oddziałów regionalnych ARiMR. Można je złożyć w formie dokumentu

elektronicznego na elektroniczną skrzynkę podawczą, za pośrednictwem platformy ePUAP lub przesyłką rejestrowaną nadaną w placówce Poczty Polskiej. Dokumenty można również dostarczyć do specjalnych wrzutni, które ustawione są w placówkach terenowych Agencji.

Do 20 maja o wsparcie na „Modernizację w obszarze D” wnioskowało 554 rolników, a dla poddziałania „Restrukturyzacja małych gospodarstw” wpłynęło blisko 1000 wniosków.

REKLAMA

Polub rolnicze **abc na Facebooku**

12170tbp-b -P

REKLAMA

PROMOCYJNE FINANSOWANIE

Specjalna oferta finansowania fabrycznego

0%

bez odsetek
oferty z niskim oprocentowaniem
na zakup maszyn zielonkawych
oraz uprawowych Pottinger

Nie czekaj! Skontaktuj się z Naszymi doradcami ds. finansowania fabrycznego Pottinger:
tel.: **785 805 675** oraz **600 925 734**.

Oferta ograniczona czasowo.

Partnerem programu jest firma
De Lage Landen Leasing Polska DLL.

dLL financial solutions
partner

POTTINGER

dLL financial solutions
partner

GEA engineering for
a better world

gea.com

Skontaktuj się z nami:
tel.: **602 490 267**